

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Behçet Necatigil

Gece Aşevi

**Son Tren
Emekli
Artırma Salonunda
Kutularda Sinek**

bilgi yayınevi

BİLGİ YAYINLARI 43
TIYATRO DİZİSİ 13

Birinci Basım
Mayıs 1967

BİLGİ YAYINEVİ

Sakarya Caddesi No. 8

Yenişehir, Ankara

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi - <https://rantey.org>
Tel. : 17 74 03 - 17 89 30

Behçet Necatigil

GECE AŞEVİ

(Beş Kısa Oyun)

Kapak Düzeni: Ozan SAĞDIÇ

İÇİNDEKİLER

Son Tren	7
Emekli	45
Artırma Salonunda	79
Gece Aşevi	103
Kutularda Sinek	141

SON TREN

Kişiler :

KADIN, AYNUR

KOCASI, HİLMİ

KIZ

ERKEK

BAYAN TERZİ

ESKİ VALİ

I

(*Evde. Bir kapı açılır, KADIN'la KOCASI girerler.*)

KADIN: Ne sıkıntılı hava!

KOCASI: Yaprak kımıldamıyor.

KADIN: Ter içindeyim. Rüzgâr çıksa, yağmur yağsa biraz.

KOCASI: Bütün gün fena bunaldım. Açsana şu pencereyi! (*Bir pencere açılır.*) Radyoda ne var?

KADIN: Bilmem, bakayım. (*Radyoda hafif bir müzik.*)

KOCASI: Kapat.

KADIN: Neden?

KOCASI: Faydasız.

KADIN: Ne bekliyordun?

KOCASI: Hiç.

KADIN: Yani neye faydasız?

KOCASI: İçimdeki sıkıntıya. Kapat. (*Radyo kapatılır.*)

KADIN: Sıkıntının bütün bütün geçmesine az kaldı.

KOCASI: Nasıl? Anlamadım.

KADIN: Bu gece gidiyor, on treniyle.

KOCASI: Kim?

KADIN: Erol.

KOCASI: Ya? (*Sessizlik*)

KADIN: Sevinmedin mi?

KOCASI: Neye sevineyim?

KADIN: İstemiyordun da onu.

KOCASI: Beni yanlış anlama. Ben hep iyi-
liğini istedim onun.

KADIN: Biliyorum.

KOCASI: Bilseydin... Neyse! Uğurlamaya gi-
decek miyiz?

KADIN: İsrarla rica etti, sakın gelmeyin diye.

KOCASI: Neden?

KADIN: Kendini suçlu hissediyor. Çok yük
olmuş bize.

KOCASI: Hiç düşünmedim.

KADIN: Olabilir.

KOCASI: Bu sefer kesin mi kararı? Bu kaçınıcı,
biliyorsun.

KADIN: Kesin. Akşamüstü bana uğradı, bir-
den karar vermiş, biletini de almış.

KOCASI: Tembel, sorumsuz, ilerisini düşün-
müyor. Yirmi sekizine geldi, hâlâ bir bal-
taya sap olduğu yok. Acıyorum. Öğreni-
mini olsun yarıda bırakmasaydı hadi neyse.
Fakat...

KADIN: Anladı artık. Gidiyor. Dönmeyecek.

KOCASI: Demek vedalaştınız.

KADIN: Evet.

KOCASI: Biraz para verseydin bari.

KADIN: Vereyim dedim, almadı. Gidince annemlerden alır.

KOCASI: Üzülüyor musun?

KADIN: Düzeleceğini umuyorum.

KOCASI: Ummak isterdim. (*Sessizlik.*)

KADIN: Hava serinleyeceğe benziyor.

KOCASI: Yapraklarda bir kıpırtı var.

KADIN: Yağmur yağsaydı bari.

KOCASI: Nerde!

II

(Gara girip peronların birinde duran bir tren sesi. Sonra aksi yönden gelip bir başka peronda duran ikinci bir tren sesi. Sessizlik içinde trenlerin kapıları açılır. Birinden KIZ, ötekenden ERKEK inmiştir. Trenler hemen hareket ederler. Sessizlik. Bir süre birbirine yönelmiş ayak sesleri.)

ERKEK: Her halde sizsiniz.

KIZ: İstasyonda bizden başkası olmadığına göre.

ERKEK: İkinci perona gelen trenden indiniz.

KIZ: Siz de birinciye gelenden.

ERKEK: Evet. Bir beni bıraktı o tren buraya. Hemen de kalktı.

KIZ: Benim tren gibi. Burdan da binen olmadı hiç.

ERKEK: Olmadı... Gazino da kapalı, ama önündeki banklara oturabiliriz. Dinlenirdik. Yoksa hemen mi gidelim?

KIZ: Hayır, oturalım biraz. (*Yürürler, otururlar.*) Neden böyle bomboş bu istasyon?

ERKEK: Bilmem; fakat fena mı, buluşmamız kolay oldu.

KIZ: Bu da mı aklımızın ermeyeceği bir şey?

ERKEK: Her halde. Dünyada nice gizli şeyler var.

KIZ: Bizim buraya getirilmemiz gibi.

ERKEK: Getirilmedik, kendiliğimizden geldik.

KIZ: Öyle mi dersiniz?

ERKEK: İstesemeydik gelmezdik.

KIZ: Bilinmez. Siz neye geldiniz?

ERKEK: Ben... ben öğrenmeye geldim.

KIZ: Neyi?

ERKEK: Doğru olup olmadığını.

KIZ: Neyin?

ERKEK: Erkek de sizi mi sevmiştii?

KIZ: Bunda merak edecek ne var? Beni değilse bir başkasını sevmiş olabilir. Sizi buralara çeken bu olmasa gerek.

ERKEK: Ya nedir?

KIZ: Önleyemediğiniz bir itilme.. Onu görebilmek.

ERKEK: Siz de ötekini görmek için geldiniz şu halde. Erkeği, sevgilinizi görmeye geldiniz.

KIZ: Eski sevgilimi.

ERKEK: Evlerinde, karısının yanında...

KIZ: Karısı. Yani bir zamanlar sizin sevgilinizdi, şimdi onun karısı.

ERKEK: Eski sevgilim.

KIZ: Şimdi değil mi?

ERKEK (*İçini çeker.*): Değil.

KIZ: Sesiniz aksini söylüyor.

ERKEK: Olabilir.

KIZ: Ne kadar sürmüştü?

ERKEK: Üç dört yıl.

KIZ: O kadarcık mı?

ERKEK: Duygunun şiddeti, sayılara bağlanan zamana göre ölçülürse, evet!

KIZ: Sonradan hiç görmediniz mi?

ERKEK: Görmedim. Dostça ayrıldık. Tıpkı bir tanıdığın, bir toplantıda tanıştıldığı, çok kısa bir süre, ortak konularda bir iki konuştuğumuz bir kimseden ayrılır gibi. Yine görüşelim diyerek, saygılı nazik, ayrılır gibi.

KIZ: O kadar mı kolay olmuştu?

ERKEK: Görünüşte!.. Görünüşte serin kanlı, kayıtsız, hattâ sürüncemede bir durumdan kurtulduğum için sevinmiş gibi.... Ama sonra.. acısı sonra başladı.

KIZ (*kendi kendine konuşur gibi*): Birdenbire başladı, patlak verdi, boşandı, geceleri doldurdu. Uykulardan oldum. Kırılan onurun baş kaldırması, bırakılmışlığın acısıydı bu. Sonra sonra çıkıyordu.

ERKEK: Bıraktı, bıkmıştı, çok beklemişti. Biraz daha bekleseydi.. Fakat kadınlar sabırsızdırlar. (*Birden, alınmasını önlemek ister gibi.*) Affedersiniz, sizin için söylemedim.

KIZ (*deminki gibi*): Bekle deseydi bekleyebilirdim. Ama bıraktı. Yorulan bendim

oysa. Fakat bütün ömrüm beklemekle geçebilirdi, isteseydi; fakat bıkmıştı. Sevgilinizle nişanlandığım işitince....

ERKEK: Sevgilimle!

KIZ (*devam eder.*): önce pek aldırmadım, fakat sonra....

ERKEK: Şaşkınlığınız uzun sürdü, hiç ummamıştınız... benim gibi!

KIZ: ... sonra alıştım. Ne hakkım vardı, istenmeyen biriydim. Utancımı kendimde boğdum. Aradıklarını bende bulamamıştı, haklıydı....

ERKEK: Başkasına gitti. Üzüldünüz, fakat kızmadınız mı?

KIZ: Siz kızdınız mıydı?

ERKEK: Durumlarımız ne de olsa farklı. Siz bir kadın olarak....

KIZ: Aynı şey. Kadın veya erkek! İkimiz de bırakılmış değil miyiz?

ERKEK (*İçini çeker.*): Evet, ikimiz de!

KIZ: Yoksa siz mi onu bırakmıştınız?

ERKEK (*hemen.*): Yoo, hayır!

KIZ: Emin misiniz? Bırakılanlar, kadınlardır çok kere.

ERKEK: Eskidenmiş.

KIZ: Belki.

KIZ (*Sessizlik.*): Mektubu ne zaman aldınız?

ERKEK: Dün.

KIZ: Ne yazıyordu?

ERKEK: Bu istasyonun adı, bineceğim tren, saat kaçta burada olacağım. Sonra sizin de aynı saatte burada olacağınızı yazıyordu.

KIZ: Sonra onlara gideceğimizi... (*Çantasından bir zarf çıkarır, açar, mektubun son satırlarını okur.*) İşte son cümleler: Birlikte gideceksiniz, adreslerini biliyorsunuz.

ERKEK: İmza?

KIZ: İmza yok.

ERKEK: Bana gelen mektup da imzasız. Kim yazdı dersiniz?

KIZ: Bilmem; daktiloda yazılmış.

ERKEK: Tıpkı bana gelen mektup gibi. Bize mektubun birer kopyasını yollayan, dördümüzü birden çok iyi tanıyan biri olmalı.

KIZ: Evet, çok tuhaf!

ERKEK: Peki, neye gizliyor kendisini? Hem sonra verdiği direktifleri yerine getireceğimizden ne kadar emin konuşuyor, değil mi?

KIZ: Öyle, bizi iyi tanıyan biri her halde. (*Kısa bir sessizlik.*)

ERKEK: Demek bilmeden yıllar yılı içinde bu isteği yaşattınız!

KIZ: Hangi isteği?

ERKEK: Onları, karı koca bir arada, evlerinde görmek isteğini.

KIZ: Şimdi de siz çok emin konuşuyorsunuz.

ERKEK: Çünkü bu, benim de dileğimdi. Yıllardır içimde büyüttüm. Artık bu isteğe karşı koyamaz olmuştum. O hale gelmişti ki, artık içime sığmaz olmuştu. Mektup tam vaktinde geldi.

KIZ: Ya gelmeseydi?

ERKEK: Buraya tek başıma gelecektim.

KIZ: Kim olduğumu öğrenip mektubu bana siz mi yazdınız yoksa?

ERKEK (*hemen itiraz eder.*): Yoo, hayır, ben yazmadım.

KIZ: Siz yazdınız! Bu oyunda benim de bir rolüm olduğunu öğrendiniz nasılsa, Bir suç ortağı gibi beni de sürüklediniz bu işe.

ERKEK: Hayır, değil! İnanın ki değil! Ben sizin varlığınızı bu mektupla öğrendim, sizi ilk burada gördüm, bugün. Dileklerimizin çoğu, uzun zaman içimizde biz bilmeden yaşar da, günün birinde aydınlığa çıkar, kesinlik kazanır. Biz onların farkına ancak o zaman varırız. Mektup, bende öteden beri böyle bir dileğin var olduğunu ortaya koydu. Yıllar yılı süregelmiş tedirginliklerimin sebebini, ben bu mektubu alınca anladım. Artık benim muhakkak onlara gitmem gerek. Siz de öyle!

KIZ (*kararsız.*) Ne desem ki? Galiba ben de alttan alta sizin gibi düşündüm. Yani ben de bir gün onların evine gitmeyi düşündüm, her halde farkında olmadan.

ERKEK: Böyle bu. Yoksa gelmezsiniz.

KIZ (*kararsız.*): Belki.... Şey, fakat ben adreslerini bilmiyorum.

ERKEK: Ben biliyorum. Yani ilk adreslerini biliyorum, evlendikleri zamanki adresleri-

ni. Şimdi nerde olduklarım ordan öğrenebiliriz. Gidiyoruz, değil mi?

KIZ (*içini çeker.*): Gidelim.

III

(*Evde. Bir kapı açılır. KADIN içeri girer.*)

KADIN: Hilmi!

KOCASI: Ne var?

KADIN: Ne yapıyorsun?

KOCASI: Hiç. İçime akşam garipliği çöktü, hayallere daldım.

KADIN (*güler.*): Bana da anlatsana hayallerini!

KOCASI: Sen hiç şövalye romanları okudun mu?

KADIN: Unuttum, belki okumuşumdur.

KOCASI: Ben bir şövalye olsaydım, bir şatoda yaşasaydık, hendeklerle çevrili bir şato. Ama! (*Durur.*)

KADIN: Ama?

KOCASI: Zehirli su dolu, derin, geniş hendekler...

KADIN: Neden zehirli su?

KOCASI (*güler.*): Şatoya gelmek isteyenler, usta yüzücü bile olsalar, hemen ölsünler diye.

KADIN: Daha neler! Şatona kimseyi sokmaz mıydın?

KOCASI: İstemediklerimi sokmazdım.

KADIN: Hendeğin üstünde asma köprü olurdu, değil mi?

KOCASI: Olurdu.

KADIN: Olunca da, köprüden istediklerini geçirirdin. Zehirli suya ne hacet?

KOCASI: İstemediklerimi geri çeviremezdim ki!

KADIN: Neden?

KOCASI: Yüzüm tutmazdı, gelmeyin demeye.

KADIN: Gelsinler, ne çıkar?

KOCASI: Huzurum kaçardı.

KADIN: Hilmi, sen hep kardeşim Erol'u düşünüyorsun! Onun bizde kalışı bu kadar mı canım sıktı senin?

KOCASI: Hayır.

KADIN: O halde?

KOCASI: Yorgunlukların araladığı kapılardan bilincimize saçmasapan hayaller dolabilir. İlle sebep mi aramak lâzım?

KADIN: Ama bu hayal, akla hemen kardeşimi getiriyor. Ne yapayım, Erol kardeşim, gelme denmez ki! Hem biraz misafirsever ol canım. Sonra unutma ki ben de çalışıyorum.

KOCASI: Aksini söylemedim.

KADIN: Tut ki bir manto yaptırdım, bir şapka aldım.

KOCASI: Duruma ters açılardan bakma.

KADIN: Ya?

KOCASI: Çalışması lâzım. Bir erkek hep anne, abla, enişte ekmeğiyle yaşayabilir mi?

KADIN: İşte o da nihayet anladı bunu, gidiyor.

KOCASI: Gitsin güle güle! (*Sessizlik.*) İçimde büyük bir sıkıntı var, Aynur! Sanki suçlu benim. Ama onun da anlaması, kendi durumunu düzeltmesi lâzım. Geç bile kaldı, yalan mı?

KADIN: Hilmi, artık bunu düşünme. Gidiyor işte, çabıacak.

KOCASI: Diyelim de öyle olsun.
(*Sessizlik.*)

KADIN: Bırak şimdi bunları. Ben sana sormaya gelmişim, salata da yapayım mı?

KOCASI: Sen bilirsin.

KADIN: Peki, başka?

KOCASI: Başka? Bilmem ki! Bir şey alınacak mı dışardan?

KADIN: Gelirken aldık ya! Erken mi yiyelim yemeği?

KOCASI: Nasıl istersen.

KADIN: Sen söyle.

KOCASI: Hepsi bir!

KADIN: Peki, ben hazırlayayım, sana haber veririm. (*Kapıya yürür.*)

KOCASI: Aynur!

KADIN (*uzaktan*): Ne var Hilmi?

KOCASI: Mutfakta mum var mıydı?

KADIN: Mum mu? Ne mumu?

KOCASI: Yakmak için.

KADIN: Olacak, Ne yapacaktın?

KOCASI: Hiç! İçecek bir şey?

KADIN: Bir şişe şarap var, soğuktur, fakat bu sıcakta...

KOCASI: Olsun, aldırma!

(*Sessizlik.*)

KADIN: Hilmi?

KOCASI: Söyle!

KADIN: Kutluyor muyuz yoksa?

KOCASI: Neyi?

KADIN: Ne bileyim... Mum ve şarap dedin de.. Erol'un gidişini mi dersin?

KOCASI: Yok canım, birden işte öyle aklıma geldi.

KADIN: İnanayım mı?

KOCASI: İnan ki!

IV

(*Sokakta*)

ERKEK: Tütüncü, bu sırada dördüncü sokak, demişti. Bu üçüncü. Bundan sonraki olacak.

KIZ: Evet.

ERKEK: Acaba yine orda mı oturuyorlar?

KIZ: Bilir miyim!

ERKEK: Çok yavaş yürüyorsunuz.

KIZ: Ayaklarım geri geri gidiyor. Hakkımız yok buna.

ERKEK: Neye?

KIZ: Kurdukları düzeni yıkmaya. Zalimlik, bu bizim yaptığımız. Günah ve suç. Biz kollanması gereken bir şeyleri yıkmaya, yok etmeye gidiyoruz âdeta.

ERKEK: Nedenmiş? Biz bir dostluk ziyaretine gidiyoruz. Çoktandır görmediğimiz iki eski dostu ziyarete gidiyoruz.

KIZ: Kendiniz de inanmıyorsunuz ya buna!

ERKEK: Başka ne olabilir?

KIZ: Kalbi kötü kişileriz. Nispet vermeye gider gibiyiz. Ya da hesap sormaya. Evlilik hayatlarında mesutlar mı bakalım; değilse-ler yanıldıklarım yüzlerine vurup sanki öç alacağız.

ERKEK: Ben sizden kuvvet almak istiyorum, böyle konuşmayın. Arada on yıla yakın bir zaman var. Taraflar için tehlike yok artık.

KIZ: Öyle mi dersiniz?

ERKEK (*duraklar.*): Artık geçti demiştiniz?

KIZ (*üzgün.*): Geçti. Benim için, evet. Belki ilk yıllardaydı, ama şimdi...

ERKEK: Tamam, geldik, burası!

(*Bir kapı zili. İkinci üçüncü çalışta kapı açılır. Bir süre sessizlik.*)

V

(*Bayan Terzi'nin odasında.*)

BAYAN TERZİ: Nasıl bilmem, evimde iki yıl kadar kaldılar. Onlara iki oda vermiş-tim. Pansiyoner gibiydiler. İkisi de çalışı-yordu. Odalarını kapatır giderlerdi. Ama bir gün...

KIZ (*merakla.*): Evet?

BAYAN TERZİ: Bir gün özür dilediler. Kibar insanlardı çok. Özür dilediler, çıkmak istediler.

ERKEK: Neden peki?

BAYAN TERZİ: Kira pahalı geliyormuş. Kocasının işleri bozulmuş o sıra. Daha ucuz bir yer bulmuşlar. Çıkmak istediler. Sizden rınemnunum, kirayı indirin de kalın burda, dedim. Kabul etmediler. Bizim yüzümüzden geliriniz azalmasın, siz de zor geçiniyorsunuz, dediler. Çok iyi insanlardı.

ERKEK: Nereye taşındıklarım biliyor musunuz?

BAYAN TERZİ: Biliyorum. Ama şimdi yine ordalar mı, bilmem tabî. Burdan nereye gittiklerini biliyorum. Adreslerini bırakmışlardı. Arasına uğrarlardı. Ben de gittim üç dört kere. Fakat birkaç yıldır görünmez oldular. çünkü... (*durur.*) Birer şeker alın bari, kahve içmiyorsunuz madem. Evet, çünkü.. Nasıl desem? Hilmi Bey çok değişti.

KIZ: Kocası. Ne gibi?

BAYAN TERZİ (*içini çeker.*): Ben onları evlâtlarım gibi severdim; onlar da beni bir anne bilmişlerdi. Fakat benim bir yeğenim vardır...

KIZ: Evet?

BAYAN TERZİ: Arasına gelir gider bana. Bekâr. Aynur...

KIZ: Evet?

BAYAN TERZİ: Aynur, yeğenime biraz fazla yakınlık göstermeye başladı. Hilmi Bey, öyle sanıyorum ki kıskanıyordu.

KIZ: Demek çok seviyor?

BAYAN TERZİ (*sözüne devamla.*): Sandı ki buradan uzaklaşırlarsa, birbirlerini görmezler bir daha... Fakat boşunadır hepsi. İnsan ne kadar uzaklarda olsa, aklına koymasın, arar bulur.

KIZ: Buluşmaya mı başladılar?

BAYAN TERZİ: Yoo, yoo! Aslında Hilmi Beyin kuruntusu. Yok ki bir şey. Kuruntu. Sağ olsun; çok huysuz, kıskanç olmuştu son aylarda.

ERKEK: Niçin?

BAYAN TERZİ: Biraz da geçim sıkıntısı. Evliliği ayakta tutmak kolay olmaz başlangıçta. Hele araya bir soğukluk, bir tatsızlık girdi mi! Bence Aynur, evlilikte aradığını bulamadı. Yani ilk aylarda belki bulduğunu sandı da sonra bir hata ettiğini anladı.

ERKEK (*kendi kendine konuşur gibi*): Yanıldığını anladı demek?

BAYAN TERZİ: Öyleye benziyordu.

ERKEK: Çocukları yok mu?

BAYAN TERZİ: Yok. Sebep biraz da bu ya! Ölsaydı birtakım pürüzler kendiliğinden düzelirdi. Ama sessiz, kibar insanlardı Allah için. Hiç kavga ettiklerini görmedim.

ERKEK: Sessiz sürüp giden facia demek daha doğru!

BAYAN TERZİ: Bilmem. Talihsiz yavrucuk! Aynur yani. Ama düzelir, düzelir! İkisi de genç daha. Genç sayılırlar. Sizler gibi. Kızım, sizin arkadaşınızmış madem; nasıl bilmezsiniz adreslerini?

KIZ: Araya uzun yıllar girdi, birbirimizi kaybettik. Kısmet! Bugün bir fırsat çıktı da.

BAYAN TERZİ: Güzel, güzel! Gidin, bulun onları. Sevinirler; çok yalnızlar. Sebep biraz da bu ya! Hemen hiç kimseyle görüşmezlerdi. Evden işe, işten eve. Pazar geceleri arada bir sinemaya giderlerse.. İşte hepsi o kadar. Doğru değil, doğru değil!

ERKEK (*ayağa kalkar.*): Müsaadenizle artık gidelim biz! Adresi verseniz de gitsek! İşinizden de alıkoyduk sizi.

BAYAN TERZİ: Hayır, niçin? Oturduk, konuştuk işte! Hem benim işimin acelesi yok ki! Şu dikişin teyellerini sökecektim, o kadar.

ERKEK: Biz gidelim, geç kalmayalım.

BAYAN TERZİ: Siz bilirsiniz. (*Kalkar, bir dolabın gözünü açar, bir şeyler arar.*) Burda bir defterde olacaktı.. Evet, buldum, buyurun!

ERKEK: Şu kâğıda yazıvereyim. (*Not eder.*)... sokağı, 26 numara.

BAYAN TERZİ: Emekli bir valinin evi. İkinci katta oturuyorlardı. İki oda, bir mutfak, banyo.. gittim, gördüm, fena değil. Eh, tam onlara göre. Zaten kaç kişiler ki?

KIZ: Hizmetçileri falan yok muydu?

BAYAN TERZİ: Yoktu. Dünyanın parasını istiyor hizmetçi. Bir kadın bulmuşlardı, on beş günde bir gelir, çamaşırlarım yıkayıverirdi. Eh işte, geçinip gidiyorlardı. Kolay değil!

ERKEK: Çok teşekkür ederiz. Biz gidelim.
BAYAN TERZİ: Gidin, gidin; sevinirler. Durakta bekler, otuz numaralı otobüse binerseniz yarım saatte gidersiniz. Biraz uzaktır. Şimdi dönmüşlerdir işlerinden. Evdedirler, nereye gidecekler? Benden de selâm söyleyin çok. Severlerdi beni. Ben de onları tabii. Kısmet. Allah ağızlarının tadını bozmasın. Her şeyin başı o. Gerisi boş, gerisi boş!
KIZ: Çok teşekkür ederiz, Allaha ısmarladık!
ERKEK: Allaha ısmarladık.
BAYAN TERZİ: Bir kahvemi bile içmediniz. Bu olmadı. Kusura bakmayın. Gidin güle güle! (*Bir kapı kapanır.*)

VI

(*ESKİ VALİ'nin evinde, kapı önünde.*)

ESKİ VALİ: Nasıl bilmem, bu evde yıllarca oturdular. Buyurun, içeri buyurun!

KIZ: Rahatsız etmeyelim.

ESKİ VALİ: Ne demek? Memnun olurum. Üstelik yabancıymışsınız; anlatmam gerek şimdi nerde olduklarını. Ayak üstü olmaz, buyurun! Hem size bazı şeyleri anlatayım da ona göre davranın! Gelin canım içeri; beş dakika! Buyurun!

ERKEK: Rahatsız ediyoruz.

ESKİ VALİ: Yok canım, yok canım!
(*Bir kapı açılır, odaya girerler.*)

ESKİ VALİ: Eveet, demek çocukluk arkadaşlarınız? Ne iyi! Eski dostluklar, eski hâtıralar hiç unutulur mu? Yolunuz düştü, göreceksiniz; güzeel! Şaşıracaklar; kim bilir ne kadar da sevinirler tabî! Nerden nereye! İki eski arkadaş, yanlarında eşleri. Yıllar sonra. Nerden nereye! Hayatta ne güzel tesadüfler var. İşte yaşamının tadı, mânası! Hâtıralar da olmasa çekilmezdi.

ERKEK: Çok doğru!

ESKİ VALİ: Biz burada bir Köroğlu, bir Ayvaz; karımlayız. Kapımızı bir tanıdık açacak da arada... üç beş laf edeceğiz. Ben memnunum, çok memnunum, ama karım sıkılır yalnızlıktan. Git, diyorum o kadar, git oğlunun yanına, kızının yanına! Her biri bir şehirde. Torunlar tam sevillecek yaşlarda. Gitmez; ille başımı bekleyecek... Gelir şimdi, nerdeyse gelir; çarşıya çıkmıştı.

KIZ: Şimdi nerde oturduklarını biliyor musunuz?

ESKİ VALİ: Haa, onu diyecektim; biliyorum. Fakat acele etmeyin canım. Nasıl olsa bu gece artık onlarda kalırsınız. Bırakmazlar zaten. Ne çıkar, fazla yatakları yoksa, ke-revette, sedirde yatıversinler. Sizi kuru tah-talarda yatıracak değiller ya! Hem bunca yıl ayrılıktan sonra hiç uyumak olur mu? Eh, yılların hasreti, bunca eski hâtıra.. Sabahlara kadar konuşursunuz; uyunmaz böyle gecelerde... Ama siz pek üzgün gibisiniz. Ben de çok konuşuyorum değil

mi? Konuşmayı severim. Canım, efendi oğlum, dünyaya konuşmak için geldik. Ama doğru.. Size sıra gelmiyor, değil mi?

ERKEK: Rica ederim, ne demek, haklısınız tabii!

ESKİ VALİ: Fakat anlayamadım doğrusu. İki yüz kilometre bile yok; o kadar yakında olarsınız da nasıl bilmezsiniz bu şehirde olduklarını?

KIZ: Biliyorduk, ama araya uzun zaman girdi. Burada ilk oturdukları yeri biliyorduk tabii.

ERKEK: Mektuplaşıyorduk. Sonra bir ara kestik mektubu. Şimdi bir sürpriz yapalım dedik.

ESKİ VALİ: Her neyse! İyi ettiniz, çok iyi! Efendim, bizim bu evde yıllarca oturdular. Önceleri pek gözümüz tutmamıştı. Hırçın, sinirli bir halleri vardı. Sürüp giden bir gerginlik içinde gibiydiler. Bir şeye pişman olmuş gibi mi desem? Evet, evet, galiba öyle. Yoo, yoo, açık seçik bir şey yoktu görünürde. İyiydiler, hoştular, me-suttular. Birbirlerini kıracak en küçük bir taşkınlıkları yoktu. Bu, işin görünüşü. Ama içte, içerde.. ancak sezilir bir şey. Eh biz çok yaşadık, her türlüşünden gün gördük, adam tanıdık. Gözümüzden kaçıyordu.

ERKEK: Yani ne gibi? Bir geçimsizlik falan mı?

ESKİ VALİ: Değil! Anlatması zor biraz. Bir hava, aşılmaz bir duvar, nasıl desem.. (*hafifçe güler.*) İşte acayip bir şey canım. Ben çıtlattım, siz anlayıverin artık!.. Ne mutlu, ne mutlu; sizin hayatınızda yok ki böyle şeyler, tuhafınıza gitti.

KIZ (*içini çeker.*): Evet, yok!

ERKEK: Affedersiniz, ben de anlayamadım. Bildiğim kadarı Aynur çok anlayışlıdır.

ESKİ VALİ: Tabîî tabîî. Zaten ayakta tutan oydu her şeyi; yuvayı Aynur koruyordu. (*Değişik tonda, ciddi.*) Çok mu severdiniz?

ERKEK (*boş bulunur.*): Çok!.. Şey, anlamadım, neyi sever miydim?

ESKİ VALİ: Arkadaşınızı.

ERKEK: Evet, öyle ya, üzüldüm.

ESKİ VALİ: Ne diye üzülesiniz? İlk zamanlar, dedim ya, içten içe huzursuz, sıkıntılı idiler. İdiler ya; sonra sonra kaynaştılar, duruldular, neşeleri yerine geldi âdeta. Sanki bir yükten kurtulmuş, unutmak istedikleri bir şeyi unutmuşlardı. Biz bir mâna veremedik. Aralarından bir bulut yahut şeytan geçmişti sanki. Karı koca düşündük, anlayamadık, ne oldu da birden değişti bunlar. Evet, değiştiler; ama ben anlamıştım.

ERKEK: Anlamış mıydınız? Neyi?

ESKİ VALİ: Bir sır bu! Karım bile bilmez.

KIZ: Nasıl?

ESKİ VALİ: (*hafif güler.*): Saklayacağınızı bilsem söylerim.

KIZ (*hemen.*): Söyleyin, n'olur!

ESKİ VALİ (*güler, ERKEK'e.*): Gördün mü karını? Kadınlar can atarlar sırları öğrenmeye.

KIZ (*değişmiş.*) Hayır, onun için değil, affedersiniz!

ESKİ VALİ (*yatıştırıcı.*): Yoo, yoo, darılmayın hemen. Zaten söyleyecektim. Hem Aynur arkadaşınız sizin. Bilmez misiniz ne içli, ne duygulu olduğunu.. Sonra güzel kızdır, Allah için, çok güzel kız.. Öyledir, değil mi?

KIZ: Şey, bilmem ki...

ESKİ VALİ (*hemen.*): Kiskandınız mı yoksa? İnsan arkadaşını kiskanır mı? Eh, madem öyle...

KIZ (*düzeltilmek ister.*): Affedersiniz, onu demek istemedim; yalnız...

ESKİ VALİ (*devam eder.*): Ben de söylememiş olayım. Evet, ne diyordum? Ben onların bir gün, yalnız bir gün yüksek sesle konuştuklarını duydum. Eh, belki bir küçük kavga, bir tartışma.. Olur, her zaman olabilir. Merdiven başındaydım; yukarda Aynur hanımın hafiften hıçkırdığını duydum. Derken Hilmi çıktı karısına. Sanki, dedi, onunla evlenseydin başka türlü mü olacaktı?

ERKEK: Böyle dedi?

ESKİ VALİ: Böyle dedi. Anladım ki kız eskiden başkasını sevmiş. Sevmiş miydi?

ERKEK (*içlenmiş.*): Sevmiştı.

ESKİ VALİ: Tanır mıydınız?

ERKEK (*toparlanır.*): Yoo, hayır, ne bileyim? Ben Hilmi'nin evlendiği kızı henüz hiç görmedim.

ESKİ VALİ (*KIZ'a sorar.*): Öyleyse siz bilirsiniz, hanım kızım, Hilmi Beyden önce var mıydı bir sevdiği?

KIZ: Sanmıyorum.

ERKEK: Ama olabilir.

ESKİ VALİ: Olabilir tabii. Siz ne zaman evlendiniz. onlardan sonra mı? (*susmaları üzerine.*) Sonra her halde.

ERKEK (*yavaş sesle.*): Evet, sonra.

ESKİ VALİ: O halde siz Hilmi Bey'in arkadaşısınız, hanım kızım da Aynur'un.

ERKEK: Evet.

ESKİ VALİ (*hemen.*): Güzel, güzel! Çok seviyecekler. Madem eski arkadaşlarıdır. Hemen bulun onları! Öyle olmasaydı da meselâ...

KIZ (*hafif heyecanlı.*): Evet?

ESKİ VALİ: Meselâ siz Hilmi Bey'in eski sevgilisi olsaydınız...

KIZ (*aynı tonda.*): Evet?

ESKİ VALİ: Gitmeyin, derdim.

KIZ: Gitmiyelim mi?

ESKİ VALİ: Gitmeyin!

KIZ (*gülmeye çalışır.*): Neden peki?

ESKİ VALİ: Gitmeyin, derdim. Doğru olmazdı gitmeniz. Eski acıları hatırlatmak, kapanmış yaraları deşmek doğru değil...

KIZ (*cesaretini yitirmiş.*): Bence de öyle!

ESKİ VALİ: Bir çeşit yüzsüzlük olurdu bu. Onurlu kimselerin yapacağı şey değil.

KIZ (*daha da cesaretsiz, hafif bir sesle.*): Doğru!

ESKİ VALİ (*ERKEK'e.*): Siz ne diyorsunuz?

ERKEK (*kararsız.*): Belki.. Evet, ben de sizin gibi düşünürdüm şüphesiz. Ama dediğiniz durum olsaydı tabii.. Fakat biz...

ESKİ VALİ (*sesini yükselterek.*): Tabii tabii! Ben de zaten sizin için söylemiyorum, ortaya konuşuyorum. Yani öyle olsaydı böyle olurdu gibilerden.... Hoş, nerden de aklıma geldi; yeri mi şimdi bu sözlerin!

KIZ (*çekingen.*): Demek gidebiliriz.

ESKİ VALİ: Elbette, siz tabii gidebilirsiniz. Evet, ne diyecektim. Onlar burdan çıkmalı iki ay oldu.

ERKEK: Söylemişsiniz, peki neden çıktılar?

ESKİ VALİ (*birdenbire.*): Kaçtılar.

KIZ (*heyecanlanmış.*): Kaçtılar mı?

ESKİ VALİ (*yine sakın.*): Hemen hemen. Önceleri hırçın, sinirliydiler de sonradan neşeleri yerine geldi dedim ya....

ERKEK: Evet.

ESKİ VALİ: Hilmi Bey'in sanki birtakım dönemleri vardı da hep birinden ötekine geçiyordu. İki ruhlu gibi bir şey!

KIZ: İki ruhlu mu, nasıl?

ESKİ VALİ: Evet. Zaman zaman birinden ötekine geçiyordu. Hattâ üç ruhlu da diyebilirsiniz.

KIZ: Olamaz.

ESKİ VALİ: Ama oluyordu, oldu. Hele şimdi bu üçüncü ruhundan hâlâ kurtulamadıysa çok fena..

ERKEK: Ne gibi? Anlatın lütfen!

ESKİ VALİ (sertçe.): Tabî! Hilmi, son aylarda, yani buradan çıkackalarına yakın, bir korku hastalığına tutuldu.

KIZ: Ne korkusu?

ESKİ VALİ: Sanki bir suç işlemişti. bir para çalmıştı, birini öldürmüştü de peşine düşmüşlerdi; korkuyor, kaçıyordu âdeta. Yaklaşan bir felâketi sezinlemiş de ondan kaçır gibi. Tedirgin, tetikte. Bir gün yaşıma, tecrübeme güvenerek. kötüye çekmeyeceklerini düşünerek, -çünkü ne de olsa sayarlardı beni- oğlum, dedim, sen bir ruh doktoruna gitsen!

KIZ: Ne dedi Hilmi?

ESKİ VALİ: Doktor ne yapsın bana, dedi, kendim önleyemedikten sonra? Elimde değil, biliyorum, saçma... dedi.

ERKEK: Neydi saçma bulduğu?

ESKİ VALİ: Söyledim ya; peşinde oldukları duygusu! Her an kaçmaya hazır olmalıyız, diyordu. Hayır, yani söylemiyordu açıkça, ama davranışlarından bu çıkıyordu.

KIZ: Doktora gitti mi?

ESKİ VALİ: Sanmam. Gitmedi. Sinirlerim bozuk, geçer, çok yoruluyorum, bir gün kendiliğinden geçer, az kaldı, dedi. Karısım çok seviyordu.

ERKEK: Sahiden sevseydi...

ESKİ VALİ (*sözünü keser.*): Yoo, yoo, karısının tasalanmalarını gördükçe daha da üzülüyor, ama önleyemiyordu. Ben önce, acaba dedim, yoksa... (*durur.*)

KIZ: Yoksa?

ESKİ VALİ: Bunu yapmam doğru değildi; çirkindi bir bakıma, Ama ben sahiden sevmiştim onları... Yoksa, diye düşündüm, bu oğlanın bir açığı mı var, gizlediği bir yolsuzluk falan mı?... Tanırım çalıştığı yerin müdürünü; meseleyi gizlice müdüre açtım. Sezdirmeden hesaplarını inceledi. Hayır, işlerinde en ufak bir ihmali yok. Anladım ki, bu sadece bir sinir bozukluğu, bir kâbus.. Hilmi'nin bir süre izin alıp şöyle, sessiz kirlık bir yerde dinlenmesi gerek. Şimdi bu işi siz yapabilirsiniz.

KIZ: Biz mi? Nasıl?

ESKİ VALİ: Canım, düşmanı değilsiniz ya onların! Bu ölü noktayı aşmalarında onlara yardımcı olacaksınız. Evlisiniz, evliliğinizle onlara örnek olun. Meselâ hazır geldiniz, alın götürün onları. Şimdi veya sonra. İçine düştükleri bunaltıdan kurtulmaları lâzım. Bunu da mı yapamazsınız?

KIZ: Fakat şimdi bu durumda bizim gitmemiz... (*durur.*)

ESKİ VALİ: Gidin, gidin! Bu böyle süremez.
Kıza da yazık, erkeğe de... Bu işin bir sonuca bağlanması gerek. Evleri istasyonun hemen yanında.

ERKEK (*şaşırmış.*): İstasyonun yanında mı? Bilseydik...

ESKİ VALİ: Nerden bileceksiniz.

KIZ: Buradan daha mı iyi şimdiki yerleri?

ESKİ VALİ (*hafif güler.*): Kendi evim; övmek gibi olur ama; değil! Aynur hiç çıkmak istemedi, çok yalvardı Hilmi'ye, ama dinletemedi. Gittiler, daracık bir apartmanın iki odasına sığındılar. Sebep de.. (*durur.*)

KIZ: Evet?

ESKİ VALİ: Sebep de Hilmi'nin hastalığı. Dedim ya! İstasyona yakın olsunmuş, hemen gidebilmek için.

KIZ: Gidebilmek için mi? Nereye?

ESKİ VALİ: Bilir miyim? Öyle dedi. Bakarsınız, hemen gitmemiz gerekir, dedi. Hemen kelimesini de öyle tuhaf söyledi ki, ürktüm bayağı. Bu *hemen* sözünde çok şeyler gizli bence.. Siz ne dersiniz?

ERKEK: Biz mi? Bilmem!

ESKİ VALİ: Peki, onları bulamazsanız ne yapmayı düşünüyorsunuz?

ERKEK: Şey.. döneceğiz, saat on treniyle, hemen bu gece.

ESKİ VALİ: Güzel! Öyleyse çabuk gidin. Hiç belli olmaz. Hilmi bu, aklına eser,

bakarsınız, almış karısını gitmiş. İşte adresleri! Hemen gidin, umarım ki bulursunuz.

VII

(*Evde. Radyoda hafif bir müzik.*)

KADIN: Birdenbire neye sustuk böyle? (*Sessizlik.*) Hilmi!

KOCASI: Ne var?

KADIN: Niçin konuşmuyoruz?

KOCASI: Bilmem?

KADIN: Demin ne güzel konuşuyorduk.

KOCASI: Her şey bir yerde bitiyor.

KADIN: Ama yine başlayabilir.

KOCASI: Havamızı yitirdik.

KADIN: Neden?

KOCASI: Araya zaman girdi, sessizlik girdi.

KADIN: Daha neler! Başka şeylerden açalım.

KOCASI: Mum da bitmek üzere. Bu ikincisi, son.

KADIN: Ne olur mum biterse? Hem niçin yakmıyoruz lambayı?

KOCASI: Yakma! Mumun gölgesine bak, yarı gölge. (*Kısa sessizlik.*) Büyük olayların gölgesi önceden düşer yola.. Böyle bir mısra vardı, ama kimin, unuttum. Bir şey biteceğine yakın gölgesi büyüyor, ikindi güneşleri gibi. Uzuyor, geriliyor, sonra birden yok oluyor. Ameliyatların eşiğinde hastaların durumu. Ameliyat salonuna girerlerken

korkuları son raddeyi bulmuştur. Sonra birden korku da, ümit de silinir ve başlar boşluk.

KADIN: Mum alevinin son çırpınışları seni yine duygulandırdı. Bırak da yakayım elektriği!

KOCASI: Hayır, karanlıkta daha iyi.

KADIN: Perdeyi açsam, dışarının aydınlığı da yeterdi.

KOCASI: Açma! Ben aydınlıktayım, görüyorum. Şu radyoyu da kapat!

KADIN: Peki! Sofrayı toplamıyayım mı? *(Müzik kesilir.)*

KOCASI: Acelen ne? Saat daha on bile olmadı; son tren gitsin hele.

KADIN: Erol'un dönmesinden mi korkuyorsun? Bu sefer dönmeyecek, üzülme!

KOCASI: Onu düşünmüyorum.

KADIN: O halde?

KOCASI: O halde.. biz her gece son trenin sesini beklemiyor muyuz seninle? Hiç düşündün mü, özellikle neden hep o trenin sesini duymak istiyoruz?

KADIN *(hafif güler.)*: Kaçırılan son fırsat olduğu için mi dersin? Adı üstünde son tren. *(sessizlik.)* Bir özlem belki. Trenin gideceği yerleri mi özlüyoruz nedir?

KOCASI: Ben özlemiyorum. Sen?

KADIN: Ben de özlemiyorum. Ben senin yanında olmak isterim.

KOCASI: Ama demin ne dedin?

KADIN: Belki dedim. Belki de gecenin sessizliğinde son trenin sesi, bizi hayata çağırıyor yeniden, kendi hayatımıza.

KOCASI: Bu olabilir. Bu tren, sıkıntıları temelli alıp götürebilse, hayata bütün benliğimizle bağlanırdık. Bekliyorum.

KADIN: Neyi bekliyorum?

KOCASI: Son trenin bu geceki sesini. (*Sessizlik.*) Biraz daha şarap olsaydı.

KADIN: Yazın fazla gelmez miydi?

KOCASI: İşte laf olsun, fazla içeceğimden değil ya! Ama vakit geçirdi. Vakit geçmek bilmiyor.

VIII

(*Sokakta.*)

ERKEK: Çift sayılar bu sırada; işte şu otuz iki. Seksen altıyı bulacağız. Ne de uzun sokak!

KIZ: Ne kadar sessiz!

ERKEK: Hem çok karanlık.

KIZ: Saat de ilerledi. Gelin, vazgeçelim bu işten. Çok heyecanlıyım, duralım biraz. (*sessizlik.*) Vazgeçelim.

ERKEK: İmkânsız! Artık çok geç. Hem onları kurtarmalıyız. İçimde hiçbir öç alma duygusu, hiç bir düşmanlık yok. Rahatlıkla konuşabiliriz.

KIZ: Neyi konuşabiliriz?

ERKEK: Korkacak bir şey olmadığını. Anladınız mı Vali'nin sözlerini. Onlar biz-

den, bizim hâtıramızdan kaçıyorlar, Onlar bizim yüzümüzden mutsuz. Hilmi'nin korkuları, tedirginliği sizin yüzünüzden!

KIZ: Benim yüzümden mi?

ERKEK: Evet.

KIZ: Ama benim suçum ne? Ben ne yaptım?

ERKEK: Bir şey yapmadınız. Fakat o kendini suçlu görüyor; içi rahat değil. Gidişimiz onu ve Aynur'u kurtaracak. Huzura kavuşmalarını istemez misiniz?

KIZ (üzgün.): Ben artık yalnız bunu isteyebilirim. Fakat biz nasıl başarabiliriz?

ERKEK: Öğrendiklerimizi bilmiyormuş gibi davranarak. Hem bir rol de değil bu; onların mutluluğunu artık ben de sizin kadar istiyorum. Buraya gelirken içimde birikmiş hınçlar vardı, ama şimdi değiştim. Çünkü Aynur mutlu olsun isterim.

KIZ: Hilmi de.

ERKEK: Kendilerine güvenleri yok. Korkularının yersiz olduğunu gösterelim, bu güveni verelim onlara. Hattâ yalan söyleyerek.

KIZ: Yalan mı? Ne gibi?

ERKEK: Sevişiyormuşuz, yakında evlenecekmışiz gibi yaparak.

KIZ: Yaparak....

ERKEK: Birbirimizin özel hayatını bilmiyoruz tabii.. Evli misiniz?

KIZ: Hayır. Evli olsaydım gelemezdim. Siz?

ERKEK: Bekâрім.

KIZ: Her neyse... Devam edin!

ERKEK: Evet, pek yakında evlenecekmiz gibi davranırız. Eski dostları ziyarete geldik. Çok mutluyuz. Halimizle, davranışlarımızla onlarda bu güven duygusunu yaratmalıyız. Yani zannetsinler ki biz de mutluluğun eşiğindeyiz. Artık hâlâ bizi düşünerek saadetlerini bulandırmaları yersiz.

KIZ: Aklım ermiyor.

ERKEK: Kötülük yok ki bunda. Biz sadece bir meraka kapılıp geldik. Şimdi merakımız ve başka duygularımız, yerini bir ödeve bırakıyor. Tesadüf, kader, sizi benim karşıma çıkarmış, sevişiyor, anlaşıyoruz; yakında evleneceğiz. Biraz geç de olsa biz de mesut olacağız.

KIZ: Böyle bir ziyaret için, yeter sebep mi bu?

ERKEK: Neye yetmesin? Hiç bir gücenikliğimiz olmadığını göstermek, eski dostlukları tazelemek istiyoruz. Bu içtenliğimiz onları feraha çıkarır. Onlar bunu bekliyorlar. Bunu sağladık mı çekip gideceğiz. Bir oyun olduğunu nereden anlayacaklar? Daha olmazsa ilerisi için uydurma bir adres veririz; bizi arayıp bulacak değiller ya?

KIZ: Anlarlar.

ERKEK: Ölüm yok ya sonunda! Durumları bundan daha kötü olacak değil ya! Dinlediniz Vali'nin söylediklerini. Bizim için tek çıkar yol, bu artık. Onlar için de bu. Buralara kadar gelip de onları görmeden

gitmek istemiyorum. Ne olursa olsun görmeliyim onları.

KIZ: Evet, geldik, görmeliydik onları.

ERKEK: Saat.. saat şimdi dokuzu geçiyor. Şöyle böyle bir saatimiz kaldı benim trene. Son tren. Artık bu gece benim misafirimin olursunuz. Tamam mı?

KIZ: Bilmiyorum, hiç bir şey bilmiyorum.

IX

(*Evde.*)

KADIN: Bir sinemaya gidebilirdik.

KOCASI: Sıkıldın mı?

KADIN: Hayır.

KOCASI: Peki?

KADIN: Hiç konuşmuyorsun, içine kapandın yine; kim bilir neler kuruyorsun?

KOCASI (*güler.*): Saati.

KADIN (*güler.*): Hangi saati?

KOCASI (*içini çeker.*): Hayat saatini. Çok geri kalıyor, ayarladım, kurdum.

KADIN: Artık düzgün işleyecek mi dersin?

KOCASI: Umarım.

KADIN: Ne zaman? (*Acılı bir gülüşle.*) Tren gittikten sonra mı?

KOCASI: Galiba.

KADIN: Nihayet itiraf ettin.

KOCASI: Sen öyle istiyorsun.

(*Kısa bir sessizlik.*)

KADIN: Bari lambayı yaksak. Karanlıkta kaldık. Radyoyu da kapattın.

KOCASI: Yakarız. Sonra. İçimde acayip bir korku var.

KADIN: Döner gelir diye korkuyorsun. Kardeşime bu kadar düşman olduğunu bilmezdim.

KOCASI: Değil. Günahıma girme. Bir sıkıntı, ama ne sıkıntısı, bilmiyorum. Şarabın ağırlığı da olabilir. Uyumak istiyorum, fakat trenin sesini duymadan uyuyamam. Acayip bir hal.. (*Kapının zili iki kere çalar, KADIN kalkar.*) Dur gitme!

KADIN: Niçin?

KOCASI: Gitme!

KADIN: Fakat kapı çalındı.

KOCASI: Duydum.

KADIN: Erol'dur, vazgeçti her halde.

KOCASI: Açma! (*Kapının zili yeniden çalar, sert.*) Sakın açma!

KADIN (*sert.*): Ama bu çok saçma doğrusu. Neden açmıyayım?

KOCASI (*sert.*): Açma diyorum.

KADIN (*sert.*): Peki ama neden?

KOCASI (*yavaş sesle.*): Verilmiş bir karar varsa ondan dönmek lâzım. Yeniden başlamak istemiyorum. Kapıyı açtın mı artık her şey biter. Bu bir dönüm noktası. Her şey biter.

KADIN: Nasıl biter?

KOCASI: Bak, dinle beni! (*Sesi gitgide yükselir.*) Sinirlerim öyle gergin ki! Nasıl anlatabayım sana? Hayatın bazı dönemlerinde yollar ayrılır. İster istemez böyledir bu.

Herkes kendi hayatını yaşar. Biz kendi hayatımızı uzun zaman başkalarıyla bölüştük. Ama artık bizim olmalı bu hayat. Mecbur muyuz?

KADIN: Yavaş konuş, duyulacak.

KOCASI: Duyulsun! Kapıyı açtığın anda her şeye tekrar başlamak gerekir. Var mı sende bu kuvvet?

KADIN: Gelen yabancı mı? Yabancılar bile kovulmaz kapıdan.

KOCASI (*sert, yüksek sesle.*): Bu gece bu kapıdan içeri kimsenin girmesini istemiyorum, anladın mı, istemiyorum; bıktım artık.

KADIN (*yavaş sesle.*): Hilmi, zalim olma, bırak da bakayım, belki Erol değildir gelen.

KOCASI (*sert.*): Hayır!

KADIN (*yavaş sesle.*): Fakat hastalık bu seninkisi!

KOCASI (*bağırır.*): Sana emrediyorum, açmıyacaksın!

KADIN (*yavaş sesle.*): Hilmi, çıldırdın mı? (*Sessizlik, birdenbire uysal.*) Peki, nasıl istersen!

X

(*Kapının dışında. Konuşmalar yavaşcadır.*)

KIZ: Açmıyorlar.

ERKEK: Anladılar galiba.

KIZ: Nerden anladılar? Seslenmedik, sesimizi duymadılar ki!

ERKEK: Sır.

KIZ: İstemiyor beni. İsteseydi...

ERKEK: Kocası bıraksaydı beni gördüğüne sevinirdi.

KIZ (*ağlamaklı.*): Kendimi çok küçülmüş hissediyorum. Bu hakarete lâayık değildim. Fena, çok fena!

ERKEK: Üzülmeyin. Ok yaydan çıktı bir kere, açtırıncaya kadar çalacağım kapıyı. (*Kapı bir daha çalınır.*)

KIZ (*deminki gibi.*): N'olursunuz, vazgeçin. Artık çok geç. Ne dedi, duymadınız mı? Mecbur muyuz, açılmaz bu kapı kimseye, dedi. Anladılar geldiğimizi, belki de onlar getirdiler bizi buraya. Suçumuz ne, rezil ettiler bizi. Allahım, daha nasıl durabiliriz burada? (*Koşarak uzaklaşan ayak sesleri.*)

XI

(*İçerde.*)

KADIN (*kırgın.*): Hilmi, bu yaptığını hiç affetmeyeceğim. (*Sessizlik.*) Konuş, bari şimdi konuş!

KOCASI: Böyle yapmam gerekiyordu. Sürüp gitmesi daha mı iyiydi. İki tarafın da iyiliği için mecburduk buna. Az mı üzülüyorduk. Anla beni.

KADIN: Sen yalnız kendini düşünüyorsun, o yüzden taş kalblisin bu kadar.

KOCASI: Öyle bil! (*Sessizlik.*) Saat kaç?

KADIN: Karanlıkta nasıl göreyim?

KOCASI: Az kaldı.

KADIN (*içini çeker.*): Son trenin gitmesine, değil mi? O da gidince şehir yine ölüm sessizliğine gömülür. Bir tabutta gibi. Trenler de olmasa, gelip giden trenler... Bu ıssızlık çıldırtır insanı; sonra bu karanlık. Yakalım şu ışığı, n'olursun! Korkuyorum.

KOCASI: Artık korkma, geçti, dinle bak!
(*Bir trenin gara girerken çoğalan, durunca kesilen, az sonra hareket edince gitgide uzaklaşan sesi duyulur.*)

KADIN: Son tren gitti.

KOCASI: Lambayı yakabilirsin, radyoyu da aç artık.

EMEKLİ

K i ş i l e r

MÜDÜR

GECE BEKÇİSİ

EROL BEY, bir memur

CEMİL BEY, bir başka memur

AYŞE HANIM, emeklinin karısı

GARSON

I

(*Dairede. Müdür sert, sinirli konuşur; bekçi sinmiş ve suçludur.*)

MÜDÜR: Yaa, demek böyle! Gece yarısı buradaydı, defterlere baktı, öyle mi?

GECE BEKÇİSİ: Önünde bir defter vardı Beyim!

MÜDÜR: Fark etmez; bir veya birçok! Koltuğuma oturmuştu, öyle mi?

GECE BEKÇİSİ: Evet, Beyim!

MÜDÜR: Benim koltuğumda, defterlere baktı!

GECE BEKÇİSİ: Ben girdim ki içeri, oturmuş, açmış, bakıyordu.

MÜDÜR: Deftere?

GECE BEKÇİSİ: Deftere, Beyim!

MÜDÜR: Neden?

GECE BEKÇİSİ: Bilir miyim, Beyim?

MÜDÜR: Bak sen, şu işe bak! Pekii, müfettiş mi bu? Söyle, müfettiş mi?

GECE BEKÇİSİ: Değil, Beyim!

MÜDÜR: Değil ya! Pekii, sen necisin bur-
da?

GECE BEKÇİSİ: Gece bekçisiyim.

MÜDÜR: Yani?

GECE BEKÇİSİ: Müdür Bey, kusura bakma
ama, yabancı değil ya bu adam! Otuz
yıl bu dairede, bu odada çalışmış..

MÜDÜR: .. mış. Evvelce. Şimdi?

GECE BEKÇİSİ: Şimdi emekli.

MÜDÜR: Gördün mü?

GECE BEKÇİSİ: Ne yapayım, Beyim? Kova-
mazdım ya! Girmiş içeri, oturmuş koltu-
ğunuza...

MÜDÜR: Koltuğuma!

GECE BEKÇİSİ: Onun masası vardı, eskiden,
sizin masanın yerinde.

MÜDÜR: Koltuğu da var mıydı?

GECE BEKÇİSİ: Hayır, iskemlede otururdu.

MÜDÜR: Gördün mü!

GECE BEKÇİSİ: Fark etmez, Beyim!

MÜDÜR: Fark etmez, ha? Güzel! Gel de otur
bu koltukta! (*Kalkar. Gezinen ayak sesleri.*)
Saat... saat kaçtı?

GECE BEKÇİSİ: Vardı bir on iki.

MÜDÜR: Ne demek bir on iki?

GECE BEKÇİSİ: Yani on ikiye geliyordu. Ben
odaya girerken on ikiye beş vardı. Ne vakit
geldiğini bilmiyorum tabii. Büyük kapı
sabaha kadar açıktır.

MÜDÜR: Açıkça yolgeçen hanı mı burası?

GECE BEKÇİSİ: Emniyet âmirliği bu binada,
Beyim.

MÜDÜR: Ya, o da var. Fakat bizim dairenin kapısı kilitlidir, değil mi?

GECE BEKÇİSİ: Kilitli, Beyim,

MÜDÜR: Anahtar da sende!

GECE BEKÇİSİ: Bende!

MÜDÜR (*parlar.*): Fakat bu bir suçtur, Ahmet Efendi! Bu kapıyı kim açtı ona?

GECE BEKÇİSİ: Kendisi açmış, Beyim!

MÜDÜR: Nasıl kendisi?

GECE BEKÇİSİ: Anahtarıyla açmış.

MÜDÜR: Anahtarıyla mı? Almıştık ya anahtarı ondan?

GECE BEKÇİSİ: Başka anahtar yaptırmış her halde.

MÜDÜR: Yaptırmış! Nasıl olur?

GECE BEKÇİSİ: Olmuş, Beyim.

MÜDÜR: Ahmet Efendi! Ağzından çıkanları kulakların işitiyor mu? Cezası ağırdır bunun!

GECE BEKÇİSİ: Beyim, oncağızdan ne zarar gelecek ki! (*Çabuk çabuk, savunur gibi.*) Otuz yıl hep burada, bu odada, bu serviste çalışmış, eski bir memur! Bir gece gelmiş, şuracıkta yarım saat oturmuş, ne çıkar?

MÜDÜR (*parlar.*): Sen ne diyorsun yahu! Bu dairenin girdisi çıktısı benden sorulur. Neciyim ben? Müdür! Sonra beni çekerler sigaya, seni değil! (*Yumuşar.*) Evet, eski bir memurumuz, hoş geldi, safa geldi, başımızın üstünde yeri var, buyursun, her zaman! Ama gündüz, gündüz! Sen gece yarısı

hırsız gibi gel, bir anahtar uydurup aç kapıyı, gir içeri. Devletin resmî defterlerini karıştır! Hay Allah, bunu da yeni duyuyorum!

GECE BEKÇİSİ: Elimden ne gelir, Beyim? Aramızda bunca yıllık hukuk var. Sesimi çıkaramadım tabii. Sonra da baktım ki bir şey yaptığı yok...

MÜDÜR: Bir şey yaptığı yok mu? Nasıl yok? Daha ne yapmalıydı yani?

GECE BEKÇİSİ: Yani ne bir şey yazdı ufacık, ne de bir şey aldı en küçük. Dalgın dalgın defterlere, kâğıtlara baktı. Sonra da, hadi Allaha ısmarladık Ahmet Efendi, dedi, geldiği gibi çıktı gitti sessiz.

MÜDÜR: Hangi defterdi karıştırdığı?

GECE BEKÇİSİ: Şu, solunuzda duran defter.

MÜDÜR: Şu! Ya kayıtlarda oynadıysa? (*Hızlı hızlı çevrilen defter sayfaları.*) Yok görünürde bir şey, ama bilinmez ki böyle üstünkörü. (*Birden sesini yükseltir.*) Sen ne diyorsun, Ahmet Efendi! Bak, bu ilk ve son olsun! Bilmezden geleyim bu seferlik. Ne gündüz, ne gece, bizden biri yokken buraya gelecek olursa, içeri bırakmayacaksın, anladın mı?

GECE BEKÇİSİ: Anladım, Beyim.

MÜDÜR: Odacı nerde? Çağır onu da bana.

GECE BEKÇİSİ: Odacı daha gelmedi, Beyim.

MÜDÜR: Gelmedi, peki, gelmesin. Gelince ona da söyle, anladın mı, göz kulak olacaksınız.

GECE BEKÇİSİ: Olur, Beyim!

MÜDÜR: Yahu, akıl var, mantık var. Sen tut.. (*Gürültülü ayak sesleri duyulur. Kapı hızla açılır.*)

EROL BEY (*bir çocuk şarkısı söyliyerek girer.*):

“Kuş sesleri ovalara yayılır..” (*Birden sessizlik.*) Affedersiniz Şef, erken gelmiş olacağınızı düşünemedim. Günaydın!

MÜDÜR: (*isteksiz*): Günaydın!

EROL BEY: Bir şey mi oldu, sıkıntılı gibisiniz. Oysa bugün hava...

MÜDÜR: Size göre hava hoş. Erol Bey!

EROL BEY: Neden yalnız bana göre ? Radyoda hava raporu...

MÜDÜR (*sözünü keser.*): Neden? Ben de bekçiye soruyorum: Neden? Sen gel gece yarısı, devletin resmî dairesine, uluorta gir içeri...

EROL BEY: Ben mi? Ne münasebet!

MÜDÜR: ... Otur koltuğa...

EROL BEY: İskemle nemize yetmez, Şef!

MÜDÜR (*sert*): Siz değil canım! Bu ne cesaret, aklım almıyor. Delirmiş mi bu adam?

GECE BEKÇİSİ: Deli değil, Beyim!

EROL BEY (*Bekçi'ye.*): Ahmet Efendi, kimden bahsediyorsunuz kuzum?

GECE BEKÇİSİ: İzzet Efendi'den, Beyim.

EROL BEY: İzzet Efendi gece yarısı daireye mi gelmiş?

MÜDÜR: Gelmekle kalsa neyse, girmiş içeri, oturmuş bu koltuğa, açmış defteri...

EROL BEY (*güler.*): Müdürlük provas yap-
mştır, Şef!

MÜDÜR (*sert.*): Ria ederim, Őakanın sırası
değil.

EROL BEY (*aldrmaz.*): Adamcağızın hevesi
kursağında kaldı. Yıllar yılı Şef olmayı
bekledi. hep o günün ümidiyle yaşıadı;
derken emekliye ayırverdiniz adam-
cağızı..

MÜDÜR (*birden.*): Ben mi ? Ne münasebet!
Emri geldi, yaşı haddinden ötürü. (*Resmi*)
hem Őakanın sırası değil, Erol Bey! Sizi
ciddiyete davet ederim.

EROL BEY: Hayhay, Şef (*Kısa bir sessizlik.*)
Müdür Bey, bir kahverni olsun içersiniz,
değil mi? Ahmet Efendi, seslen Şu odacıya
da....

GECE BEKÇİSİ: Odacı daha gelmemişı, Be-
yim. Ben syliyeim isterseniz...

MÜDÜR (*soğuk.*): İstemez. Sonra, sonra. (*Bek-
iye.*) Anladın değil mi söylediklerimi?

GECE BEKÇİSİ: Anladım, Müdür Bey!

MÜDÜR(*sinirli.*): Amma da attık yahu, sa-
bah sabah. Deli midir, nedir!

EROL BEY: Deli değildir, Müdür Bey!

MÜDÜR: Kim?

EROL BEY: İzzet Efendi!

MÜDÜR (*alaycı.*) Siz nerden biliyorsunuz?

EROL BEY: Bilmez miyim, kalem arkada-
şıım! Deli değildir.

MÜDÜR: Ya ne peki?

EROL BEY (*içini çeker.*): Sadece zavallı!

GECE BEKÇİSİ: Bağışlayın ama, siz daha çok gençsiniz, Erol Bey!

EROL BEY: Ben? Genç olmasına gencim ya, sen nerden anladın?

GECE BEKÇİSİ: Anlamıyorsunuz da ondan.

EROL BEY(*neşelenmiş.*): Bak sen, yaşa be Ahmet Efendi. Eh, müsaadenizle Müdür Bey, Ahmet Efendi'den biraz ders alalım da yetişelim bari, Anlat da anlıyalım Ahmet Efendi!

MÜDÜR(*istemiyerek güler.*): Erol Bey, kendinize pek güveniyordunuz. Anlat Ahmet Efendi, ver dersini bakalım.

GECE BEKÇİSİ: Ben kim, size ders vermek kim, Beyim. Sizler okumuş kişilersiniz, ama ben de benzerini çok gördüm, biliyorum.

EROL BEY: İşte bunu...

MÜDÜR(*sözünü keser.*): İşte bunu anlamadık. Ahmet Efendi! Ne demek benzerini çok gördüm?

GECE BEKÇİSİ: İzzet Efendi'nin dün gece buraya gelişi bana çok dokundu. O buraya müdürlük koltuğuna oturmaya gelmedi.

MÜDÜR(*Erol Bey'e*): Nasılmış azizim? Tahminin boşa gitti.

GECE BEKÇİSİ: Benim bir ablam vardı, Beyim.

MÜDÜR: Ablanı bırak şimdi.

GECE BEKÇİSİ: Bir ablam vardı... (*Erol Bey'e.*) Eskiden size de çamaşıra gelirdi, Erol Bey.

EROL BEY (*yarım ağız.*): Ha, sahi, ne oldu, uğramıyor çoktan.

GECE BEKÇİSİ: Öldü zavallı.

EROL BEY (*üzülmüş görünür.*): Ya, vah vah, dünya!

GECE BEKÇİSİ: Öyle, Beyim!

EROL BEY: Neden öldü, Ahmet Efedi, görünürde hasta falan da değildi?

GECE BEKÇİSİ: Anlatayım, Beyim.

EROL BEY (*hatır için.*): Anlat, anlat! (*Müdür'e.*)
Anlatsın, Şef! Üzme kendini, iş başı yapmaya epey vakit var daha. Anlat sen, Ahmet Efendi!

GECE BEKÇİSİ: Ablam yetmiş beşinde öldü. Evlere çamaşıra giderdi, beş altı evi vardı, hep o evlere giderdi. Yetmişinde artık canlı cenazeye dönmüştü.

EROL BEY: Sahi, araya görürdüm sabahleyin evden çıkarken. Ufak tefek, çok zayıf bir kadındı. Öyle ya, sen getirmiştin onu bize; tamam! Erkenden gelir, ocağı da o yakardı. Annem kalkacak da... Anne, derdim, bari şu ocağı yak da, kadıncağıza bir yardımın olsun.

GECE BEKÇİSİ: Yaktırmazdı ki! Aldığım parayı hak etmeliyim, derdi.

MÜDÜR: Yetmiş yaşında nasıl çalışırdı be Ahmet Efendi?

GECE BEKÇİSİ: Bir gün geldi, çalışamaz oldu. Yani çalışıyordu, ama bir iş yapamıyordu artık. Yıkadığı çamaşırlar yarı kirli kalı-

yordu. Kapılar art arda kapanmıya başladı yüzüne....

EROL BEY: Şimdi anlıyorum. Annem anlatmaz bana böyle şeyleri ama, gençten bir kadın geliyor ayda bir. Demek bunun için. En iyisi bir çamaşır makinesi almak ya, işte uyduramadık hâlâ. Şef! Taksitle alsam kefil olur musun bana?

MÜDÜR: Bırak şimdi onu.

GECE BEKÇİSİ: Gittiği evlerin bir ikisinde vardı makine. Ama ablamın 'dağ gibi çamaşırları getirip götürmeye, makineye sokup çıkarmaya bile kuvveti yoktu artık.

EROL BEY: Çalıştırmasaydın be Ahmet Efendi!

GECE BEKÇİSİ: Çalışma, dedim o kadar. Çalışma, otur artık köşende, ben bakarım sana. Ama kendini hâlâ gençliğinde sanıyordu zavallı. Aldatıyordu kendini. Hastalık, çalışmadan duramıyordu, alışmış bir kere. Sonunda topu topu bir ev kaldı kapısını ona kapatmayan. Hepsi çeşitli bahanelerle zavallıya yol verdiler.

MÜDÜR: Haklılar!

EROL BEY: Herkes işi görülsün ister.

GECE BEKÇİSİ: O ev de bir gün yol verdi kendisine.

MÜDÜR: İnsanın yüzü de tutmaz ya pek.

GECE BEKÇİSİ: Evet, artık gelme demeyi içleri götürmüyordu. Alışmışlardı da çok. On beş yıl mı ne gitmişti o eve. Çocukları-

nın doğduğunu, büyüdüğünü görmüştü.

O evin bir parçasıydı âdeta.

EROL BEY: Ama çamaşırlar yıkanmak ister.

GECE BEKÇİSİ: Öyle! Yıkanmak ister. Ne yapsınlar, taksit maksit, bir makine aldılar.

MÜDÜR: Anladı tabî, çamaşır makinesini görünce.

GECE BEKÇİSİ: Anlamış, Beyim! Son gidişinde eline de fazlaca para vermişler, gönlünü almışlar, yolunca yordamınca anlatmışlar durumu. Anlamış.

EROL BEY: Eh artık bıraksaydı el evlerinde çalışmayı.

GECE BEKÇİSİ: İster istemez bıraktı. Bıraktı ya, sanki birdenbire on yaş daha kocayı verdi. Birkaç sefer daha gitti geldi o eve...

MÜDÜR: İçinde bir ümit...

GECE BEKÇİSİ: Sanki gelen makine geri gidecek yahut bozulacaktı da çamaşırlar yine ona kalacaktı. Ama geçmiş ola! Makine...

EROL BEY: Ne geri gitti, ne de bozuldu. Çaresiz! (*Müdür'e.*) Sizinki ne marka, Şef?

MÜDÜR: Söylerim, söylerim.

EROL BEY: Bana kefil olursun, değil mi Şef?

MÜDÜR: Düşünürüz, düşünürüz. Pekii, sonra ne oldu, Ahmet Efendi?

GECE BEKÇİSİ: Sonrası, ölümü de bundan oldu fakirin! (*Kısa bir sessizlik.*) Benzerini çok gördüm dedimdi ya, işte ha ablam, ha

bizim İzzet Efendi, Beyim! (*Kısa bir sessizlik.*)

EROL BEY: Yok canım! Kocamıştı zaten; eceli gelmiş, ölmüş. Eh, yetmiş beş yaş da az değil hani. Bakalım, biz o yaşa gelecek miyiz?

MÜDÜR: Sen gelirsin.

EROL BEY (*güler.*): Nerden biliyorsun, Şef?

MÜDÜR (*isteksiz güler.*): Bilirim ben. Odaya çocuk şarkıları söyliyerek giren insan, yüz sene de yaşar.

EROL BEY: Sağ ol, Şef! Vallâ, yaşamak isterim doğrusu. Bu dünyaya bir kere geliyoruz. (*Şarkı söyler gibi.*) Kuş sesleri ovalara yayılır.

MÜDÜR: Sende bu tasasızlık varken. İmreniyorum sana!

EROL BEY: Sen de benim gibi ol, Şef!

MÜDÜR: Şef olmak kolay mı? Hesabı benden sorulur.

EROL BEY: Sen de şef olmasaydın, Şef!

MÜDÜR (*ciddileşir.*): Fakat Ahmet Efendi, bu iş başka, o iş başka. Burası devlet dairesi; usul var, nizam var. Olmaz böyle şey, Ahmet Efendi! Bak bu sefer ses çıkarmıyorum, aramızda kalsın! Ama bir daha gelir de bu daireye girmesine göz yumarsan, görür de hemen dışarı çıkarmazsan... Olur mu canım, hiç olur mu? Ahmet Efendi, sen kaç yıldır buradasın?

GECE BEKÇİSİ: Eh, var bir yirmi sene, Beyim!

MÜDÜR: Yaa, bak, yirmi sene! Hiç böylesini gördün mü bugüne kadar? Bu yirmi senede bu hükümet konağında bu kadar müdür, memur, şu bu, emekliye ayrıldı. Hangisi böyle gece yarısı?.. Söyle, gördün mü?

GECE BEKÇİSİ: Görmedim, Beyim.

MÜDÜR: Hem biz son ödevimizi yaptık ona. Yapmadık mı, Erol Bey?

EROL BEY: Yaptık, Şef! Geçen hafta çektik ya kafaları.

MÜDÜR: Ayrılışının şerefine geçen hafta toplandık ya. Hususi, aramızda. Gönlnü aldık, teşekkür ettik, beraberce yiyip içtik. Senin de bulunmanı istemişti, seni de çağırmadık mı?

EROL BEY: Şef, hususi izin almadı mı sana kaymakamdan?

MÜDÜR: Almadım mı, Ahmet Efendi? Çağırmadım mı seni de?

GECE BEKÇİSİ: Çağırdınız, Beyim!

MÜDÜR: Ben vardım. Erol Bey, İzzet Efendi, sen.. Cemil Bey de vardı. (*Erol Bey'e.*) Sahi, nerde kaldı Cemil Bey?

EROL BEY: Gelir, Şef! Daha iş başına... Nerde bizim enfiye kutusu?... Daha beş dakika var. Tam dokuzda buradadır Cemil. Şef, ne kadar kaldı senin emekli olmana?

MÜDÜR: Neye sordun?

EROL BEY: Senin şerefine de bir toplantı yapardık da.

MÜDÜR (*sert.*): Çok konuştuk, Ahmet Efendi. Anladın, değil mi?

GECE BEKÇİSİ: Anladım, Beyim!

MÜDÜR: Gidebilirsin. (*Uzaklaşan ayak sesleri.*)

II

(*Bir meyhane akustiği. Hafif müzik.*)

EROL BEY: Neye durduk, Beyler? Şef, emret de içelim!

MÜDÜR: İçelim, Mirim! (*Kadeh tıkırtıları.*)

Mezeler de nefis yani! Buyursanıza! (*Çatal, tabak sesleri.*) Eee, İzzet Efendi, demek böyle (*Kısa bir sessizlik.*) Ne mutlu sana! (*Kısa bir sessizlik.*) Susuyorsun İzzet Efendi, hep biz konuşuyoruz.

EROL BEY (*bir sarhoş ağzıyla.*): Asıl sen konuşmalısın, İzzet Efendi: Senin yerinde ben olsaydım. ohoo, sevincimden oynardım şıkır şıkır. Kurtuldun! Bekârlık sultanlıktır derler ya, doğru, bak ben sultamm! Ama emekli demek kıral demektir, kıral da olmak isterim. Dilediğin gibi yaşa bundan sonra. Geç geldin, erken gidiyorsun demez artık kimse. Öyle değil mi, Cemil'-ciğim?

MÜDÜR: Taş bize mi yani?

EROL BEY: Sözümüz meclisten dışarı, Şef! (*Güler.*)

MÜDÜR: Beyler, sanki ne diye sık sık yapmayız bu toplantıları? Yapabilirdik, hiç değilse ayda, iki ayda bir.

EROL BEY: Biz çoktan fitiz, Şef! Yengeden ne haber?

MÜDÜR: Erkeklik öldü mü, Mirim?

EROL BEY: Ölmediyse ölmek üzre. (*Güler.*)

MÜDÜR: Başka kapıya, başka kapıya!
(*Gülüşmeler.*) Ne demiş şair? Gam ü şâdî-i
cihan...

CEMİL BEY: Felek olacak galiba. Gam ü
şâdî-i felek...

MÜDÜR (*birden.*): Sokağa bakın, sokağa. Ne-
fîs bir parça geçiyor.

EROL BEY: Birazını da bize ayır, Şef! Pencere kenarını tutmuşsun. Yazık göremedim.

MÜDÜR: Ben senin için de baktım. Mirim!
(*Çekilen bir iskemle.*) Hayrola, nereye İzzet Efendi? (*Kısa bir sessizlik.*) Nereye gitti?

GECE BEKÇİSİ: Dışarı çıktı, gelir şimdi,
Müdür Bey.

CEMİL BEY: Canım, rahat otursana, Ahmet Efendi. Dairede değiliz sıkılacak.

MÜDÜR: Rahatına bak, Ahmet Efendi, rahatına bak. Vazife başında mıyız? Dairede resmî...

EROL BEY: Meyhanede kesti.

Müdür: Anlamadım.

EROL BEY: Yeni laf ola şef! Yanaş masaya, beri gel, Ahmet Efendi, sıkılma yahu!

GECE BEKÇİSİ: Sıkılmıyorum, Beyim!

EROL BEY: Ama içmiyorsun.

GECE BEKÇİSİ: Pek başım hoş değildir, Beyim!

EROL BEY: İç iç! Nasıl olsa vereceksin parasını.

GECE BEKÇİSİ: Vereceğiz, Beyim.

MÜDÜR: Bırak şimdi para lafını, Erol'cuğum!
İçki fena tuttu biçareyi.

GECE BEKÇİSİ: Fazla içmedim ki, Beyim.

- MÜDÜR: İzzet Efendiden bahsediyorum. Demin sızmış mıydı dersiniz? Ağzını bıçaklar açmıyor.
- CEMİL BEY: Ne kadarcık içti ki! İlk kadehin yarısı bile duruyor daha İçkiden değil.
- EROL BEY: Bakma sen! O, numarası. Öyle görünüyor, sevinmiştir. Ömründe ne zaman gördü o parayı; yüklüce bir para alacak. Daha ne?
- MÜDÜR: Emekli aylığı da var. Daha ne? Say ki bizi de o yaşa kadar tuttular, dayanabilir miyiz biz? Haa, ne dersin, Cemil Bey?
- CEMİL BEY: İzzet Efendi için iş değişir.
- MÜDÜR: Nasıl değişir?
- CEMİL BEY: Garibin hayatı ev daire, daire ev arasında geçti. Şimdi birdenbire iki kolundan biri kesildi sanki.
- EROL BEY (*alaycı*): Vah biçare! Yahu, Cemil, kesme Allah aşkına!
- CEMİL BEY: Sudan çıkmış balığa dönecek şimdi. Bu, fena bir darbe onun için.
- MÜDÜR: Daha neler, daha neler! Bu kadar içli olma be Cemil'ciğim! Saadet senin gözünde felâket oldu çıktı. Emekliye ayrırlan ilk adam, bizim İzzet Efendi mi, Birader?
- EROL BEY: İçmiyoruz, Beyler, içelim!
- MÜDÜR: İçelim, Azizim! Davran, Cemil Bey! Haydi, Bekçi! (*Kadeh tıkırtıları, sağlığınıza sözleri.*)

EROL BEY: Ha ha, bizim İzzet Efendi sürgünde bir kiral desenize!

CEMİL BEY: Genç olsa neyse; başka bir iş girer, hayatına yeni bir düzen verirdi. Ama bu yaştan sonra.. Ne yapar bu adam? Oturup ölümü bekler.

EROL BEY: Her emekli biraz İzzet Efendi'dir. (Güler.) Şef, nasıl benim savurduğum hikmet?

MÜDÜR (güler.): Harika! (Ciddileşir.) Peki, Cemil Bey, nerden biliyorsun İzzet Efendi'nin böyle düşündüğünü?

CEMİL BEY: Aynı dairedeyiz, Müdür Bey; iş arkadaşlarımızın ne ruhta, ne yapıda kimseler olduğunu da bilmezsek...

MÜDÜR (şaşırmış.): Yaa? Bilmiyordum, bilmiyordum bu tarafınızı. Pekii, ben ne ruhta, ne yapıda biriyim? Öğreneyim de ona göre...

EROL BEY: Emekli mi oluyorsun, Şef?

MÜDÜR (alınmış.): Lâtime lâtime gerek, Erol!

EROL BEY (aldırmaz.): Hani haberimiz olsun da, belki yerinizde gözümüz var!

MÜDÜR (içerlemiş.): Siz biraz yavaş içseniz fena olmaz. (Kısa bir sessizlik.) Ahmet Efendi, git bak bizimkine, sızar kalır da sonra...

GECE BEKÇİSİ (kalkar.): Bakayım, Beyim! (Uzaklaşan ayak sesleri. Kısa bir sessizlik.)

MÜDÜR: Bu gece bekçisi arif adam, Beyler! Okusaymış...

CEMİL BEY: Her şey tesadüfe bağlı. Hayatta çok, akıp gitmiş değerler.

MÜDÜR: Biz meselâ.

EROL BEY: Sen meselâ.

MÜDÜR: Bana mı söylüyorsunuz?

EROL BEY: Hayır, Cemil'e.

MÜDÜR: Ha, öyle ya! Meselâ ben, değil mi Cemil Bey?

CEMİL BEY (*küçümser.*): Olabilir.

MÜDÜR: Hatır için söyler gibisin, Cemil'-ciğim. Bir değer değil miyim, yani?

EROL BEY (*güler.*): Değer ki değer! içmeye değer, Beyler, içelim!

MÜDÜR (*sitemli.*): Hızlı gitmiyor muyuz, Erol Bey?

EROL BEY: Dairede yavaşlarız, Üstadım!

MÜDÜR (*güler.*): Doğru, doğru!

CEMİL BEY (*devam eder.*): Kimse durumundan memnun değil. Herkesin gözü yükseklerde.

EROL BEY: Eee, ne demiş şair: Yüksel ki yerin bu yer değildir.

CEMİL BEY: Ya yükselmek için kanatlarımız yoksa?

MÜDÜR: Eloğlu ölçüye göre kanat yaptırıyor, Azizim.

EROL BEY: Şef'e söz yok. İstese başkalarının kanatları altına sığınırdı bizim şef.

CEMİL BEY: İstese. Ama sığınmamış. Niçin sığınmamış?

MÜDÜR (*böbürlenir.*): Yaa! İşte bütün mesele. Niçin sığınmadım? Yani beni sığıntılığa mı lâayık görüyorsunuz? Aşk olsun size!

CEMİL BEY: Sığınmıyorsunuz, demek ki yaratılışınız engel buna. Ruh, yapı meselesi.

MÜDÜR (*sevinmiş, güler.*): Öğrenmek istediğimi öğrendim, Cemil Bey. Ne ruhta, ne yapıda olduğumu ağzınızdan kaçırdınız. Gafil avladım sizi, gafil!

CEMİL BEY (*ince bir alayla güler.*): Bunu bilmenizi istemezdim, hakkınızda ne düşündüğümü öğrendiniz.

MÜDÜR: Bekçi geliyor. (*Az sonra çekilen bir iskemle. Bekçi oturur.*) Ne haber?

GECE BEKÇİSİ: Bahçeye çıkmış, bir ağacın dibinde ağlıyordu.

EROL BEY (*alaycı.*): Ağlıyor muydu? Vay başıma gelenler! Cemil'ciğim, doğum günü pastanı getir; bir yaşına daha girdim.

MÜDÜR: Çocuk mu bu? Koca adam! Bak şu işe...

EROL BEY: De buyur!

MÜDÜR: Ne yaptın peki?

GECE BEKÇİSİ: Üzme kendini İzzet Efendi, dedim. Canım ne var bunda? – Efkârlandım, geçer, yok bir şey, dedi. Beni geri gönderdi. Gelecek. Bu söylediklerimi söylemeyin ona, Beyim!

MÜDÜR: Olur, olur! Yahu, eğlenmeye mi geldik, yas tutmaya mı? Bak sen, bak sen! (*kısa bir sessizlik.*) Konuşsana, Cemil Bey!

CEMİL BEY: Ne konuşayım, Müdür Bey?

EROL BEY: Ben konuşsam?

MÜDÜR: Hepimiz konuşalım, hepimiz. Meyhanede böyle gerek. Boyuna bulut geçiyor.

EROL BEY: Canına yandığım, şöyle bulut gibi olamadık gitti. (*Kısa bir sessizlik.*)

MÜDÜR: Ne düşünüyorsun, Cemil Bey?

CEMİL BEY: Hiç, daldık gittik işte.

EROL BEY: Biz de dalalım şu denize, be Cemil!

MÜDÜR: İzzet Efendi geliyor. Buyur İzzet Efendi! Nerelerde kaldın yahu? Tam sırası; tazeleyelim Beyler! Şerefe! (*Şerefe, sağlığınıza sözleri. Kadehler tokuşturulur.*) Bak İzzet Efendi, Cemil Bey eski günlerini hatırladı her halde, dertlendi bayağı.

CEMİL BEY: Öyle! Lise yıllarımı hatırladım.

EROL BEY: İlk aşklar falan fıstık! Yahu, fıstık dedim de.. Gelirken neye leblebi almadık? İyi giderdi rakıyla. Eee, anlat ilk gözağrılarım, Cemil'ciğim!

CEMİL BEY: Ben okul sıralarını hatırlıyorum. Derslerin kesileceğine yakın içime hüznün çökerdi.

EROL BEY: Amma da yaptın haa! İnsan tatilin eşiğinde hüznülenir mi, Birader?

MÜDÜR: Tatil başlıyor diye, sevinir insan.

CEMİL BEY: Ben üzüldüm. Okul kapandıktan sonra günlerce okula gider...

EROL BEY (*sözünü keser.*): Boş koridorlar, tozlu sınıflar. İş yok!

CEMİL BEY: Dalgın, üzgün, aranırdım...

EROL BEY: Neydi kaybın, Cemil'ciğim?

CEMİL BEY: Sen işin alayındasın. Erol!

MÜDÜR: Herkes bir olmaz tabî. Nasıldı? Ruh, yapı meselesi. Sen hüzün duymaz mıydın okul kapanırken, Erol Bey?

EROL BEY (*güler.*): Geç Allah aşkına, Şef! İple çekerdim tatili. Tatilde okula mı gitmek? İşim mi yok, Beyler?

MÜDÜR: Ne güzel ! Sen bana benziyorsun.

EROL BEY: Ne zaman müdür olurum, Şef!

MÜDÜR (*içerlemiş.*): Sabır, sabır, az kaldı. Cemil'ciğim, sen sınıfın en çalışkan öğrencisiydin her halde!

EROL BEY: Boş sınıfları tavaf ettiğine göre.

MÜDÜR: Saltanatının hâtıralarını tazeliyordu.

CEMİL BEY (*hafif güler.*): Değil! Her yıl bütünlemeli geçerdim.

EROL BEY: Öyleyse eylülde de çakarım diye korkuyordun. Anlaşıldı üzüntünün sebebi.

MÜDÜR: Sen ne dersin İzzet Efendi? (*kısa bir sessizlik. Yavaş sesle*) Uyuyor galiba.

GECE BEKÇİSİ: Daldı yine Beyim, ilişmeyin garibe!

MÜDÜR: Peki, neymiş sebebi, Cemil Bey?

EROL BEY: Aşktır, aşk!

CEMİL BEY: İnsan, içindeyken kurtulmaya can attığı bir âlemden ansızın ayrı kalınca...

(*Kesik kesik hıçkırık sesleri.*)

MÜDÜR: Aman, İzzet Efendi, ne oluyorsun canım? Ayıp yahu! Herkes bize bakıyor. Hay Allah, ne yapsak ki, Cemil Bey?

CEMİL BEY: Gitsek iyi olacak galiba.

EROL BEY (*camı sıkılmış.*): Yahu, ne güzel demleniyorduk. Ne de sulu gözlüsün, be İzzet Efendi! Yumuldun içine; geldik geleli astın suratını. O kadar şaklabanlık ettik. Biraz da sen konuş be Allahın kulu!

MÜDÜR: Boşuna Beyler; gidelim! (*Kısa bir sessizlik. Hıçkırıklar kesilir. Çekilen bir iskemle.*) Yine ne oldu İzzet Efendi? Peki, peki, hep birden kalkıyoruz. Şu hesabı görelim önce! (*Seslenir.*) Garson! (*Meyhane akustığı yavaş yavaş kesilir.*)

III

(*Dairede. Önce hafif daktilo sesleri.*)

MÜDÜR: Benimle mi konuşmak istiyor? Kim dedin?

GECE BEKÇİSİ: İzzet Efendi'nin karısı, Beyim.

MÜDÜR: Yaa, ne konuşacakmış?

GECE BEKÇİSİ: Bilmiyorum, Beyim!

MÜDÜR: Çağır, gelsin! (*Uzaklaşan ayak sesleri. Kapı kapanır, daktilo sesi kesilir.*)

CEMİL BEY: Ben bitişik odaya geçeyim, Müdür Bey!

MÜDÜR: Yoo, durun bakalım, neye gelmiş! (*Kapı açılır, yaklaşan ayak sesleri.*) Buyur Ayşe Hanım! Buyur, otur! (*Çekilen bir iskemle.*)

AYŞE HANIM: İşiniz vardır ama, ne yapayım
Müdür Bey, sizden başka derdimden an-
layacak kimsem yok.

MÜDÜR: Hoş geldiniz, hayrola, İzzet Efendi
nasıl? Bizi unuttu artık; hiç uğramaz
oldu.

AYŞE HANIM: Unutur mu, keşki unutsa
Beyefendi, burasını keşki unutsa da kur-
tulsu.

MÜDÜR (*güler.*): Hâlâ memurluk günlerini
mi özlüyor? Bu ne vefa, bu ne bağlılık
böyle? Ne kadar oldu emekli olalı, Cemil
Bey?

CEMİL BEY: Üç ayı geçti.

MÜDÜR: Ya, üç ayı geçti. Daha alışamadı mı?
Biz olsak, değil mi, Cemil Bey?

AYŞE HANIM: Alışacağı da benzemiyor bu
gidişle.

MÜDÜR: Canım, neye böyle söylersin, Ayşe
Hanım? Niçin alışamam, nesi eksik?
Aç mı kaldı, açık mı kaldı? Hasta değil,
sakat değil, hamdolsun!

AYŞE HANIM: Hasta, Beyim, hasta!

MÜDÜR (*anlamamış*): Hayrola, bir şey mi
var?

AYŞE HANIM: Yani memurluk hastası, bu-
ra hastası. (*İçini çeker.*) Ah, ah, bilen bilir,
kırk yıllık karısıyım. Onu hiç bu kadar
dertli görmedimdi. Üç aydır yemeden
içmeden kesildi, üç ayda on yaş birden
çöktü. (*Hiçkırır.*) Bir yerine inme incek de
ortalarda kalacak bu gidişle. (*Hiçkırır.*)

MÜDÜR (*teselliye çalışır*): Üzmeyin kendinizi. Ayşe Hanım, geçer, düzelir. Alışır zamanla.

AYŞE HANIM: Siz benim evlâdım yerindesiniz. Alışmaz, alışamaz, kimselere benzemez o. N'olursunuz, derdine bir çare bulun. Devlete millete bu kadar hizmet etti.

MÜDÜR (*şaşırmış*): Vallâ, Ayşe Hanım, bilirsiniz, İzzet Efendi'ye büyük saygımız vardır. Dairemizin temel direği idi, hepimize rehber oldu, örnek oldu, bizi o yetiştirdi. Ne bileyim; dürüstlüğü, görevine düşkünlüğü... ne bileyim, bütün meziyetleriyle muhterem, mübarek bir adamdır. Ama anlamıyorum, ne var bu dairede? Sonra ben onu burada tekrar nasıl çalıştırabilirim? Artık emekli o. Yani tekrar memur olarak alamayız onu buraya. İmkânsız bu!

AYŞE HANIM: Memur olarak almayın, Müdür Bey!

MÜDÜR: Ne yapalım peki?

AYŞE HANIM: Odacı yahut kapıcı olarak.

MÜDÜR: Nasıl olur?

AYŞE HANIM: Kendisi odacılığa da razı.

CEMİL BEY: Nasıl ? İzzet Efendi odacı mı olmak istiyor?

AYŞE HANIM: Odacı yahut kapıcı. Öyle diyor. Eski işime dönemem, bari odacı veya kapıcı olsam diyor. Yani beni size o gönderdi, Müdür Bey.

MÜDÜR: O gönderdi, bana?

AYŞE HANIM: Siz isterseniz yapabilirmişsiniz. (*Bir koltuk çekilir, Müdür gezinmeye başlar.*)

MÜDÜR: Bak sen! Odacı olmak istiyor ha? Devletin otuz yıllık memuru. Hiç olacak şey mi bu? Parası için desem....

AYŞE HANIM (*sözünü keser*): Hayır, parası için değil. Hamdolsun, emekli aylığı geçindiriyor bizi. Nasıl anlatsam bilmem ki...

MÜDÜR: Anlıyorum, anlıyorum ya, anlamadığım bir nokta var: İzzet Efendi, emekli bir memurun, şeref haysiyet şu bu, bir yana bırakalım hepsini, odacılık kapıcılık işi dahi olsa, devlet hizmetinde tekrar çalışamayacağını hiç bilmez mi? Siz söyleyin, Cemil Bey, bilmez mi?

CEMİL BEY: Bilir şüphesiz, bilmesi gerekir, fakat...

AYŞE HANIM (*sözünü keser*): Geceleri uyuyamaz oldu. Hasta. Akli fikri ne olursa olsun yine burada çalışabilmekte. Bu ne biçim sevdâ, anlamıyorum ki! Uykusunda bile hep bu defterleri, bu dolapları, bu masaları sayıklıyor. Kuzum acıyın adama. Siz büyüğünüzün onun!

MÜDÜR: Daha neler, daha neler! İzzet Efendi bizim babamız sayılır. Hiç istemez miyiz ona yardım etmeyi? (*Bir koltuk çekilir, Müdür oturur. Tane tane.*): Ayşe Hanım! Teyze mi, valide mi diyeyim size? Bakın! Olmaz böyle şey; kanun tüzük izin vermez

bu işe! Devlet hizmetinde çalışıp emekliye ayrılmış bir memur ne odacı olabilir, ne kapıcı! Çünkü o işler de bir memurluktur. İmkânsız!

AYŞE HANIM: Ağabeyimin nüfus kâğıdını getirsek..?

MÜDÜR: Anlamadım.

AYŞE HANIM: Benim de aklım ermedi ya, kendisi söyledi.

CEMİL BEY: izzet Efendi mi söyledi?

AYŞE HANIM: Evet. Onu bir başkası gibi alsanız odacılığa?

MÜDÜR (*anlamış*): Hahaa! (*Güler.*) İlâhi İzzet Efendi! Olur mu canım? Bak sen, bizi sahtekârlığa teşvik ediyor. Bilmezmiş gibi! Hiç olur mu? Tanımayan mı var onu burada? Cemil Bey, susma bc kardeşim, sen de bir şeyler söyle!

CEMİL BEY: Ne söyleyeyim, Müdür Bey? (*Kısa bir sessizlik. Çekilen bir koltuk. Müdür ayağa kalkar.*)

MÜDÜR: Evet, olabilir, olabilir!

CEMİL BEY: Nasıl?

MÜDÜR: Bir şey geldi aklıma; anlatırım. (*Ayşe Hanım'a*) Anacığım, merak etme, bulacağız çaresini. Yalnız birkaç gün müsaade. Ben haber yollarım size. Birkaç gün. İçin rahat, git sen şimdi. Ben haber yollarım size. İzzet Efendi'ye çok selâm. Üzmesin kendini. (*Çekilen bir iskemle. Ayşe Hanım kalkar.*)

AYŞE HANIM (*uzaklaşarak*): Allah sizden razı olsun, ne diyeyim, Allah....

MÜDÜR (*seslenir*): Güle güle, güle güle!

IV

(*Bir meyhane akustiği. Hafif müzik.*)

EROL BEY: Oh be, dünya varmış, iyi ki geldik! Meyhane başka. Bir başka sefa, başka ferah var içinde. Kimin lâfıydı bu, Cemil?

CEMİL BEY: Nedim'in olacak.

EROL BEY: O halde Nedim'in şerefine.

MÜDÜR: İçelim! (*Kadehler tokuşturulur.*)

EROL: Sen içmedin, Cemil?

CEMİL BEY: Ha, evet, içeyim!

MÜDÜR: Bu akşam neşen yok, Mirim!

CEMİL BEY: Öyle!

EROL BEY: Fırsatlardan faydalan, Cemil! Gelmişiz şuraya boş ver gerisini! Tatlı tatlı demlenelim. Yahu, Şef, gelsek ya sık sık; fena değil burası. Hele şu senin köşe! Şansın da varmış, boştu burası. Geçenlere de söz yok hani.

MÜDÜR: Çekiniyorum Birader, bakmaya. Tanıdık biri çıkar da...

EROL BEY: Hadi, hadi, numara yapma. İstersen biraz da biz ölelim.

MÜDÜR: Yok, yok, siz daha gençsiniz! Sigara?

EROL BEY: Verdin de almadık mı? Mersi! Ateşi de benden olsun! (*Bir çakmak çakılır.*)

MÜDÜR: Sigara almaz mısın, Cemil Bey?

CEMİL BEY (*isteksiz*): Teşekkür ederim, sonra.

EROL BEY: Bırak bu akli be yavrum! Ver diler mi al! Sonralarda iş yok; şimdiye bak, şimdiye! Yahu, nerde kaldı bu garson? Sıcak bir şeyler gelecekti hani?

MÜDÜR: Acele etme, yavaş yavaş! Her şeyin bir vakti var. Ecc, bak şu dünyanın işlerine: İlk gelişimizde beş kişiydik, şimdi üç.

EROL BEY: O zaman bekçi de vardı.

MÜDÜR: İzzet Efendi olduğu için.

EROL BEY: İzzet Efendi olmadığı için..

MÜDÜR (*sözünü keser*): Üç kişiyiz şimdi. Hey gidi İzzet Efendi! Allah rahmet eylesin!

EROL BEY: Ne tuhaf adamdı rahmetlik! Biz de emekli olunca ona mı benzeriz, Şef?

MÜDÜR: Aman aman! Daireye uğramak mı? Semtinden geçmem yahu!

EROL BEY: Fakat dilediği gibi öldü, Şef!

MÜDÜR: Dairede!

EROL BEY: Sizin koltukta.

MÜDÜR: Yaa, şu işe bak, benim koltukta. (*Kısa bir sessizlik.*)

CEMİL BEY (*içini çeker.*): Kimseler bilmez.

EROL BEY: Neyi, Cemil?

MÜDÜR: Sonunu galiba.

EROL BEY: Neyin sonunu?

MÜDÜR: Kendi sonunu, değil mi Cemil Bey?

EROL BEY: Ben biliyorum.

MÜDÜR: Neyi biliyorsun?

EROL BEY: Ben sizin koltukta ölmem. Müfettiş, genel müdür koltukları da var.

MÜDÜR: Gözün yükseklerde senin.

EROL BEY: Yüksel ki yerin...

MÜDÜR: Allah gönlüne göre versin!

CEMİL BEY: İzzet Efendi'nin gönlüne göre verdi.

MÜDÜR: O gece, burada, koca adam, çocuk gibi nasıl ağlamıştı, değil mi?

EROL BEY: İlk defa gördüm ağladığını.

MÜDÜR: İçki de dokundu. Ya ölümü? Elinde fincan.

EROL BEY: Kahvesini içerken.

CEMİL BEY: Kahveyi çok severdi.

MÜDÜR: Neye ocağının yanında içmemiş dersiniz?

CEMİL BEY: Öleceği gönlüne doğmuş her halde.

EROL BEY: Müdür koltuğunda öleyim demiştir.

MÜDÜR: Kaymakam iyi adam ama.

EROL BEY: Başkası olsa aldırmazdı.

MÜDÜR: Ee, ben de rica edince hatırıma kıramadı, Birader!

CEMİL BEY: İyi ki, kahveci o günlerde bırakmıştı bu işi.

MÜDÜR: Öyle, şanslı varmış İzzet Efendi'nin (*Kısa bir sessizlik.*) Fakat önce yadırgadı; hâlâ memurluktaydı gözü. Hem de bizim dairede, eski görevinde çalışmak istiyordu. Anlatıncaya kadar akla karayı seçtim. İzzet Efendi, imkânsız bu, dedim, imkânsız!

EROL BEY (*birden sinirli*): Yahu nerde kaldı bu garson? Tabaklar boşaldı; hâlâ bir şeyler gelecek. Ölme eşeğim, ölme! (*Seslenir.*) Hey, garson!

GARSON (*uzaktan*): Hazır, Beyim! (*Yaklaşan ayak sesleri.*) Geldi, Beyim!

EROL BEY: Yer açın! Koy oğlum şişleri şuraya. Patates tava, tamam! Peynir getir tekrar. Pilâki? Pilâkiyi de unutma!

GARSON: Peki Beyim, şimdi! (*Uzaklaşan ayak sesleri.*)

EROL BEY (*seslenir*): Su da getir, su! Biraz da ekmek!

GARSON (*uzaktan*): Hemen Beyim!

EROL BEY: Ee, soğutmadan buyurun Beyler! Önce yer açalım, çın çın! (*Kadeh tokuşturulur*) Şişler nefis! Nur içinde yata-sın İzzet Efendi! Burasını onun sayesinde bulduk. Oh be! Fakat eski görevi diyor-dunuz ya, odacılığa da fitti garip.

CEMİL BEY: Ben kandırdım. İzzet Efendi, dedim, çay kahve içen kaç kişi var bizim katta; işin olmadığı vakitler yanımızda olursun.

MÜDÜR: Dedin. Bak hele, bilmiyordum. Tevekkeli bizim dairedeydi hep.

EROL BEY: Bizden biri gibi!

MÜDÜR: Sizden biri gibi. Ama Allah için hep saygılı, hep efendi! Sessiz sakın oturdu kapı kenarında, bir taburede. İş için gelmiş bir vatandaş gibi...

CEMİL BEY: Çekingen, efendi.

EROL BEY: Konuşmazdı bile. Arasına bazı şeyler sorardım; şu yazıya nasıl cevap versem, şu işi nasıl yapsam falan gibilerden. O zaman canlanırdı.

MÜDÜR: Arasına ben de yapardım bu numarayı. Bilmezmişim gibi. Bir işe yaradığını sanır, sevinirdi. Öbür kalemlerdeki arkadaşlar da anlayışlı davrandılar doğrusu.

CEMİL BEY: Biliyorlardı çünkü. Az bulunur öyle insan. Kahve ocağından payına düşen parayı...

MÜDÜR (*sözünü keser.*): Yaa, yaa, son kuruşuna kadar daireye harcadı. Az şey mi aldı bizim odalara. Evi gibi bakıyordu daireye.

CEMİL BEY: Çünkü asıl evi bizim daireydi. Onun bütün dünyası. Dünyasından kopunca az mı sarsılmıştı! Ama yine yanımıza dönünce rahatladı.

EROL BEY: Kendine geldi kendine, dirildi.

CEMİL BEY: Doğru!

MÜDÜR: Ölümü de çok tuhaf biçarenin. Gece, on ikiye beş kala girmiş içeri bekçi, bir de bakmış...

EROL BEY (*sözünü keser.*): Şefin koltuğunda İzzet Efendi!

MÜDÜR: Şaşırmış bekçi, uyuyor sanmış. Sol koluna yaslamış da başını, sanki uyuyakalmış.

EROL BEY: Yarı yüzü açıktaymış ama.

MÜDÜR: Evet, gülümsüyormuş.

CEMİL BEY: Kahveci olduktan sonra hiç uğramazdı geceleri.

MÜDÜR: O gece gelmiş.

CEMİL BEY: Ölmeye. Zindanında ölmeye.

EROL BEY: Kendi evinde ölmeye.

CEMİL BEY: Bazı yaşlı mahkûmları daha iyi anlıyorum. Günleri, cezaları dolar; serbesttirler artık. Ama cezaevi müdürüne yalvarırlar, içerde kalmak için.

EROL BEY: Ne şaşkınlık var dünyada!

CEMİL BEY: Hatırlar mısınız, bir fincanı vardı, kulpu kırık bir fincan. Yıllar yılı kullanmıştı.

EROL BEY: Bilmez miyiz, hep onunla içerdi kahvesini. Eski kahveciye yalvarırdı âdeti, aman büsbütün kırılmasın derdi.

MÜDÜR: Alışkanlıklarına çok bağlıydı rahmetli.

CEMİL BEY: Emekliye ayrılıp temelli giderken fincanı da alıp götürmüştü.

MÜDÜR: İnsanı asıl duygulandıran nedir biliyor musunuz?

CEMİL BEY: Bir tane değil ki!

MÜDÜR: Bana en çok dokunan, bekçinin son sözleri oldu.

EROL BEY: Haa şu, geç be Şef, olacak iş mi?

MÜDÜR: Öyle deme! Olur, olur. Gece bekçisinin eli..

EROL BEY (*sözünü keser*): Bekçiye öyle gelmiş tabii.

MÜDÜR: İzzet Efendi'nin eline değince, İzzet Efendi'nin eli usulca kıvıldamış sanki.

CEMİL BEY: Bekçinin elini sıkmak ister gibi, veda etmek ister gibi.

EROL BEY: Daha neler, hakkını helâl et mi dedi yani?

MÜDÜR: En yakın dostuydu bekçi.

CEMİL BEY: Kendi fincanında son kahvesi.

MÜDÜR: Soğumuş el birden kaymış, çarpmış yandaki fincana. Fincan yere düşmüş, kırılmış. Bekçi en çok buna üzülmüş. Günlerce hep bunu söyledi.

CEMİL BEY: Fincanı bari bıraksaydı bekçiye.

EROL BEY: Geç be Cemil, zaten kırık fincan.

(*Meyhane akustiği çoğalır.*)

ARTIRMA SALONUNDA

K i ş i l e r

ARTIRMA MEMURU

TELLÂL

I. ALICI

II. ALICI

III. ALICI

DELİKANLI

GENÇ KIZ

(*Konuşmalar özellikle başlangıçta çok hızlı tempoda, peş peşe, aralıksız olacaktır. Üç Alıcı ön planda aynı sırada; Delikanlı gerilerdedir.*)

ARTIRMA MEMURU: Evet, şimdi sıra yemek odasına geldi. Başla!

TELLÂL (*bezgin, yorgun*): Beşinci Napolyon, mahun ağacı, hepsi bronz işlemeli, on üç parça, harika yemek odası... Yirmi bin lira.. Yok mu artıran?

III. ALICI (*hemen*): Otuz bin!

II. ALICI (*hemen*): Kırk bin!

I. ALICI (*hemen*): Elli bin!

(*Kısa bir sessizlik.*)

TELLÂL: Elli, elli bin, elli.. yok mu artıran? Elli bin.. elli bin liraya sat.. (*kısa bir sessizlik*) tım!

ARTIRMA MEMURU (*çana vurur*): Parayı vezneye yatırın.. Geç yatak odasına!

TELLÂL (*bezgin yorgun*): Mari Antuvanet stiline, çok nadir, kapitone, emsalsiz yatak

odası, hiç kullanılmamış.. kadar yeni!..

Biçilmiş değeri otuz bin.. Yok mu artıran?

III. ALICI (*hemen*): Kırk bin!

I. ALICI (*hemen*): Elli bin!

II. ALICI (*hemen*): Altmış bin!

(*Kısa bir sessizlik.*)

TELLÂL (*bezgin, yorgun*): Altmış, altmış bin...
yok mu artıran? Altmış bin.. altmış bin
liraya sat.. (*kısa bir sessizlik*) tım!

ARTIRMA MEMURU (*çana vurur*): Parayı
vezneye yatırın.. Geç banyo odasına!

TELLÂL (*bezgin yorgun*): Yirminci Henri,
yilda bir kullanılmış, gül ağacından komp-
le banyo odası.. Kırk bin.. Yok mu ar...?

I. ALICI (*hemen*): Elli bin!

II. ALICI (*hemen*): Altmış bin!

III. ALICI (*hemen*): Yetmiş bin!

(*Kısa bir sessizlik.*)

TELLÂL: Yetmiş, yetmiş bin, yetmiş.. Yok
mu artıran? Yetmiş bin... yetmiş bin liraya
sat.. (*kısa bir sessizlik*) tım!

ARTIRMA MEMURU (*çana vurur*): Parayı
vezneye yatırın.. Bu mezar burada biter,
beyler! Vaktimiz yok, eşyaları hemen kal-
dırın, yeni satışa geçelim.

(*Çekilen koltuk, kanape öteberi gürültüleri.
Yavaş ol! dikkat! zedelenmesin! incisi dökülür!
ve başka uyarmalar. Kısa bir süre karma karı-
şık takırtılar, seslenmeler; sonra birden sessizlik.*)

ARTIRMA MEMURU: Tamam! Salon boşal-
dı, yenisine geçelim! (*Tellâl'a*) Getirdin
mi sıradaki eşyaları?

TELLÂL: Hazır, beyim!

ARTIRMA MEMURU (*çabuk çabuk*): Yeni satışa başlıyoruz. Oturalım lûtfen, ayakta durmak yasaktır. (*Sesini yükseltir*) Nerde mal sahibi?

DELİKANLI (*uzaktan*): Buradayım.

ARTIRMA MEMURU: Lûtfen ön sıraya gelin.

I. ALICI (*hemen*): Ön sırada biz varız.

II. ALICI (*hemen*): Bura bizim yerimiz.

III. ALICI (*hemen*): Biz eski alıcılarız.

ARTIRMA MEMURU: Anlaşıldı, tartışmaya değmez. Siz de orda durun, Delikanlı; bir yere ayrılmayın ama!

DELİKANLI (*uzaktan*): Buradayım.

ARTIRMA MEMURU: Güzel!... İşimize bakalım. Listede önce boyunbağları var. Başla!

TELLÂL (*bezgin, yorgun*): Altı adet boyunbağı. Değeri beş lira. İki buçuk liraya veriyoruz. Eskipüskü, ama kullanılabilir. Yok mu artıran?

I. ALICI (*isteksiz*): İş olsun, elli kuruş!

II. ALICI (*isteksiz*): Vakit geçsin, kırk!

III. ALICI (*isteksiz*): Lâf ola, otuz!

ARTIRMA MEMURU (*Tellâl'a*): Değerini ara!

TELLÂL: Altı adet boyunbağı, beş lira değeri var, iki buçuğa veriyoruz, yok mu alan?

I. ALICI (*isteksiz*): Kırk kuruş!

II. ALICI (*isteksiz*): Kırk bir!

III. ALICI (*isteksiz*): Kırk bir buçuk!

(*Alaylı gülüşmeler.*)

I. ALICI: Beş para etmez!

II. ALICI: Kullanılmış kirasatı kim alır?

III. ALICI: Yular takmak isteyen!

(*Alaylı gülüşmeler.*)

ARTIRMA MEMURU: Kayda geçmiş, satacağız, yok mu artıran?

(*Kısa bir sessizlik.*)

ARTIRMA MEMURU: Delikanlı, satılmıyor, istersen indir fiyatı. Size söylüyorum, nerelerdesiniz?

DELİKANLI (*uzaktan*): Buradayım, parasız veriyorum.

ARTIRMA MEMURU: Sahibi bedava veriyor, var mı alan?

I. ALICI (*hemen*): Eh, hatır için alalım!

II. ALICI (*hemen*): Alalım!

III. ALICI (*hemen*): Hatır için!

ARTIRMA MEMURU: Tellâl, bölüştür kiravatlari beylere. Şapkaya geç!

TELLÂL (*bezgin, yorgun*): Fötr şapka. Kumru tüyü. Yeni. Yetmiş lira değerinde. Elli lira. Var mı isteyen? Elli lira! (*Kısa bir sessizlik.*) Yetmiş lira değer biçilmiş, elliye satıyoruz. Yok mu isteyen? Elli lira!

I. ALICI: İsportada daha iyisi otuza!

II. ALICI: Boşuna vakıt kaybediyoruz.

III. ALICI: Keyfine bak, aldırma!

TELLÂL (*sabırsız*): Şapkayı olsun alın artık!

ARTIRMA MEMURU: Karışma sen! Sa-tışa tesir etme, isterlerse alırlar!

TELLÂL (*yavaş sesle*): Bunu da parasız kapa-tacaklar, yazık!

ARTIRMA MEMURU (*yavaş sesle*): Karışma dedim!

I. ALICI: Gizli konuşmak yasak, sayın bay!

ARTIRMA MEMURU: Resmî konuşuyoruz.

Evet son ne vermiştiniz?

II. ALICI: Hiç!

ARTIRMA MEMURU: Siz, bayım?

III. ALICI: İki katı!

(*Alaylı gülüşmeler*)

ARTIRMA MEMURU: Anlaşıldı. Satılmıyor, kaldır. Geç paltoya! Paltoyu göster!

TELLÂL (*bezgin, yorgun*): Kışlık palto, ancak çok soğuklarda giyilmiş... Mal sahibi kaç kış giydiniz?

DELİKANLI (*uzaktan*): Beş kış.

TELLÂL (*tekrar eder*):... ancak çok soğuklarda..

ARTIRMA MEMURU (*sözünü keser*): Mesleğiniz?

DELİKANLI (*uzaktan*): Öğrenciyim!

ARTIRMA MEMURU (*Tellâl'a*): Değerini ara!

TELLÂL: Kışlık palto, ancak çok soğuklarda giyilmiş. Yüz lira değerinde, yetmişe veriyoruz. Yetmiş.. yetmiş lira.. Var mı isteklisi?

(*Kısa bir sessizlik.*)

ARTIRMA MEMURU (*yavaşça, Tellâl'a*): Bu satıştan hayır yok.

TELLÂL (*Yavaşça Memur'a*): Koca salonda kimse oralı değil!

I. ALICI: Yoktur, sayın bay!

ARTIRMA MEMURU: Ne yoktur?

II. ALICI: Bizden başka.

III. ALICI: Alan!

I. ALICI: Bizse ıvır zıvır şeylere..

II. ALICI: Para vermeyiz..

III. ALICI: Hiç bir zaman!

ARTIRMA MEMURU (*Tellâl'a*): Satılmıyor,
kaldır! Delikanlı, yok muydu işe yarar eş-
yanız?

DELİKANLI (*uzaktan*): Olacak.

ARTIRMA MEMURU: Nerde?

DELİKANLI: Listede.

ARTIRMA MEMURU: Ha, öyle ya, listede!
Nerde liste? Buldum. Ümit!. (*Şaşırmuş*)
Anlamadım, ümit mi? Bu nasıl şey, Tellâl?

TELLÂL: Ne gibi?

ARTIRMA MEMURU: Delikanlı ümidini
satıyor.

I. ALICI (*kızmış*): Komedi!

II. ALICI (*kızmış*): Ortaoyunu!

III. ALICI (*kızmış*): Festival!

ARTIRMA MEMURU (*masaya vurur*): Susa-
lım, beyler! Satılığa çıkardıysa satılır.

I. ALICI: Fakat biz?

II. ALICI: Vaktimiz?

III. ALICI: Kaybedemeyiz.

ARTIRMA MEMURU: Delikanlı, neden satı-
yorsun ümidini?

DELİKANLI: Başka şeyim yok satacak.

ARTIRMA MEMURU: Ümit bir eşya mı-
dır ki satılsın?

DELİKANLI: Şeref, namus satılıyor ya!

ARTIRMA MEMURU: Fakat ümit.. Nasıl olur? Ümit...

I. ALICI (*sözünü keser*): Vıllâdır.

II. ALICI: Sırça köşk.

III. ALICI: Apartman.

I. ALICI (*keyflenmiş*): Çok hoş, iyi ki gitmemişiz!

II. ALICI: Dışarsı ayaz!

III. ALICI: Bedava tiyatro!

ARTIRMA MEMURU: lûtfen yavaş olalım, beyler! Elden ne gelir? Bütün formaliteler tamam; her şey gerekli işleminden geçmiş. Ben bir memur olarak görevimi yapmak zorundayım. Yalnız.. (*durur.*)

I. ALICI: Evet?

II. ALICI: Yalnız?

III. ALICI: Evet?

ARTIRMA MEMURU: Tellâl!

TELLÂL: Buyurun?

ARTIRMA MEMURU: Nerde bu ümit?
(*Gülüşmeler.*)

TELLÂL: Bilmem, beyim!

ARTIRMA MEMURU: Ya? Oku hele, etikette ne yazıyor?

TELLÂL (*bezgin, yorgun okur*): Kırık dökük ümit.. genç harcı.. hiç bir işe yaramamış... yepyeni!... Beş para değerinde.
(*Gülüşmeler.*)

ARTIRMA MEMURU: Değerini ara!

TELLÂL (*sesini yükseltir*): Beş para değerinde. Var mı değerini veren?

I. ALICI: Beş para etmez!

II. ALICI: Üç para etmez!

III. ALICI: Bir para etmez!

ARTIRMA MEMURU: Fakat gördünüz de mi böyle konuşuyorsunuz? Alıcı gözüyle bir bakın önce!

I. ALICI (*şaşırmış*): Sahi!

II. ALICI (*şaşırmış*): Öyle ya!

III. ALICI (*şaşırmış*): Görelim şu ümidi!

ARTIRMA MEMURU (*kendi kendine*): Görebilene ne mutlu! (*Yüksek sesle*) Tellâl, göster!

TELLÂL: Görünürde bir şey yok beyım. Neyi göstereyim!

ARTIRMA MEMURU: Nasıl yok? Görmüyor musun? Ben görüyorum.

I. ALICI (*ötekine fısıldar*): Görünürde bir şey yok.

II. ALICI (*ötekine fısıldar*): Yiğitlik bizde kalsın!

III. ALICI (*ötekine fısıldar*): Bozuntuya verme, gördük diyelim!

ARTIRMA MEMURU: Nasıl yok, siz görmediniz mi, beyler?

I. ALICI: Gördüm, beş para etmez.

II. ALICI: Gördüm, üç para etmez.

III. ALICI: Gördüm, bir para etmez.

ARTIRMA MEMURU (*Tellâl'a*): Bak, beyler görüyorlar.

I. ALICI (*böbürlenir*): Biz görürüz!

II. ALICI (*böbürlenir*): Uçan sinek kaçmaz bizim gözümüzden.

III. ALICI (*böbürlenir*): Biz görürüz.

TELLÂL: Elimde bir kuru etiket var, üstünde silik soluk bir yazı! Yok başka bir şey.

I. ALICI: Öküz altında buzağı!

II. ALICI: Yaz sıcağında kırağı!

III. ALICI: Yok pirenin kulağı!

ARTIRMA MEMURU: Anlaşıldı, bir de mal sahibine soralım! (*seslenir*) Mal sahibi, neredesin?

I. ALICI (*alaylı güler*): Koz kabuğunun içindedir.

II. ALICI (*o da güler*): Ümidinin peşindedir.

III. ALICI (*o da güler*): Gençliğinin düşündedir.

ARTIRMA MEMURU (*sesini yükseltir*): Mal sahibi, nerelerdesin?

DELİKANLI (*uzaktan, uykulu bir sesle*): Bana mı seslendiniz?

ARTIRMA MEMURU: Size seslendim!

DELİKANLI: Buyurun!

ARTIRMA MEMURU: Burada ümit diye bir şey yok.

DELİKANLI: Vardı.

I. ALICI (*sesini inceltir*): Vardır!

II. ALICI (*sesini inceltir*): Belli olmaz!

III. ALICI (*sesini inceltir*): Gün doğmadan neler doğar!

ARTIRMA MEMURU: Beyler, bu gidişle işin içinden çıkamayız. Ben görüyorum. Tellâl, sen?

TELLÂL: Yok bir şey beyim!

I. ALICI (*çok değişik bir sesle*): Andersen'in masalı...

II. ALICI (*çok değişik bir sesle*): Olmayan kumaşı...

III. ALICI (*çok değişik bir sesle*): Göremeyen aptaldır.

TELLÂL: Görünürde yok bir şey!

ARTIRMA MEMURU (*seslenir*): Bak, görünürde yok bir şey diyorlar, Delikanlı!

DELİKANLI: Vardı.

ARTIRMA MEMURU (*kızar*): Vardı, vardı.. Olabilir, ya şimdi?

DELİKANLI: Şimdi yok belki.

ARTIRMA MEMURU: Yok da ne diye uğraştırırsın bizi? Görülmeyen bir şeyi nasıl satalım? Alıcılar, satıcılar bir şey göremiyorlar.

I. ALICI (*kızmış*): Alay ediyor.

II. ALICI (*kızmış*): Sizinle alay ediyor.

III. ALICI (*kızmış*): Bizimle alay ediyor.
(*Gürültüler.*)

ARTIRMA MEMURU (*masaya vurur*): Rica ederim, rica ederim! Bir itirazınız varsa, artırma müdürlüğü koridorda sağ baştan ikinci oda! Ben kendim, bir işlem yapmam. Ben satınakla görevliyim.

I. ALICI: Satın o halde.

II. ALICI: Önce gösterin de görelim.

III. ALICI: Değer mi değmez mi bilelim.

ARTIRMA MEMURU (*sinirli*): Delikanlı, ön sıraya gelin! Yer açın beyler!

I. ALICI: Burada yer yok!

II. ALICI: Bu sıraya biz oturmuşuz.

III. ALICI: Üç kişilik bu sıra.

ARTIRMA MEMURU: Biraz sıkışverişin!

I. ALICI (*homurdanır*): Daha neler!

II. ALICI (*homurdanır*): Sıkışmışız zaten!

III. ALICI (*homurdanır*): Akli nerdeydi, erken gelseydi!

ARTIRMA MEMURU: Peki peki, böyle de idare ederiz! (*Sesini yükseltir*) Ümidiniz burada yok, nerde dersiniz? Olur ya, dalgınlıkla içeriye teslim etmeyi unuttunuz, onlar da farkına varmadılar.

DELİKANLI: Unutmadım.

ARTIRMA MEMURU: O halde?

DELİKANLI: Verdim ben.

ARTIRMA MEMURU: Kime verdiniz?

I. ALICI (*güler*): Yele vermiştir.

II. ALICI (*güler*): Hangi yele?

III. ALICI (*güler*): Sam yelidir, sam yeli!

ARTIRMA MEMURU: Tellâl!

TELLÂL: Buyurun?

ARTIRMA MEMURU: Sen ne diyorsun?
Yardım et bana!

TELLÂL: İçerki odada sahıpsiz eşyalar var,
onlardan biri olmasın ümidi?

I. ALICI: Kaf dağının ardındadır. Hah hah ha.

II. ALICI: Peri padişahının kızı. Hoh hoh ho.

III. ALICI: Şimdi kimin koynundadır? Hih hih hi.

I. ALICI: Belki yeni oynaşında. Hah halı ha.

II. ALICI: Gönlünün yıldızı. Hoh hoh ho.

III. ALICI: Acaba kaç yaşında? Hih hih hi.

ARTIRMA MEMURU (*masaya vurur*): Rica ederim, ciddî olalım. Bak sen; hiç böylesi başıma gelmemişti.

I. ALICI: Kısa günün kârı. Elli bine Beşinci Napolyon. Gidelim artık!

II. ALICI: Altmış bine Mari Antuvanct. Gidelim. Ha berekct!

III. ALICI: Yetmiş bin. Yirminci Henri. Fena değil. Gidelim.

GENÇ KIZ (*kapı açılır, salona girer, uzaktan heyecanla seslenir*): Durun!

I. ALICI: Ne var?

II. ALICI: Ne oluyor?

III. ALICI: Bu da kim?

(*Tahtalarda takırdayan topuklarla acele yaklaşan ayak sesleri.*)

GENÇ KIZ (*yakından, soluk soluğa*): Ne satıyorsunuz?

TELLÂL: Ümit.

I. ALICI: Hava!

II. ALICI: Cıva!

III. ALICI: Havacıva!

ARTIRMA MEMURU: Kimsiniz, ne istiyorsunuz?

GENÇ KIZ (*heyecanlı*): Neyse, son dakikada yetiştim. Az önce gördüm ilânı.

ARTIRMA MEMURU: Gazeteye ilân da mı vermiş?

I. ALICI: İlâna da değer ya!

II. ALICI: Harika!

III. ALICI: Üç nalla bir ata...

GENÇ KIZ: Evet, bakın!.

ARTIRMA MEMURU: Çok tuhaf! (*okur*)

Herkese lüzumlu eşya müzayedesı... günü...
artırma salonunda...

I. ALICI: Herkese lüzumlu eşya. (*Güler.*)

II. ALICI: Eşyaya gel!

III. ALICI: Hale geel!

ARTIRMA MEMURU (*seslenir*): Delikanlı,
nerelerdesin?

(*Kısa bir sessizlik.*)

I. ALICI: Kirişi kırdı mı yoksa?

II. ALICI: Çukura düştü, çıkamaz!

III. ALICI: Pır pır eder, uçamaz!

I. ALICI (*fısıltıyla, ötekine*): Kız bir içim su!

II. ALICI (*fısıltıyla, ötekine*): Pırlanta!

III. ALICI (*fısıltıyla ötekine*): Zebercet!

ARTIRMA MEMURU (*sinirli*): Delikanlı, sa-
na söylüyorum!

DELİKANLI (*sinik*): Dinliyorum!

ARTIRMA MEMURU: Anlat, kızım!

GENÇ KIZ (*kesik kesik*): Şey.. öğrendim de..
satmak istediği.. ümit.. hani işte.. o benim.
(*birden durur*)

I. ALICI (*merakla*): Ne dedi?

II. ALICI (*sevinçle*): O benim dedi.

III. ALICI (*heyecanla*): Adı Ümit miymiş?
Artıralım!

ARTIRMA MEMURU: Kızım, oturun da an-
latın, nedir! Tellâl, bir yer bul!

I. ALICI: Bizim sırada yer çok!

II. ALICI: Bizim sırada yer dolu!

III. ALICI: Koca sırada bir biz varız!

I., II., III. ALICILAR (*hep birden*): Buyurun, buyurun, buyurun!

GENÇ KIZ (*oturur*): Teşekkür ederim.

I.ALICI: Buradan her şeyi açık açık görürsünüz.

II. ALICI: Burada çok iş var.

III. ALICI: Burada her dilediğiniz olur.

GENÇ KIZ: Teşekkür ederim.

ARTIRMA MEMURU: Yani bir itirazınız mı var? Hakkınızı aramak hem ödev, hem de görevdir bizim için. Gerekirse kanunî işleme geçeriz.

I. ALICI (*fısıltıyla, ötekine*): İşleme geçelim!

II. ALICI: (*fısıltıyla, ötekine*): Beraber gidelim!

III.ALICI (*fısıltıyla, ötekine*): Önce yemek yiyelim.

I. ALICI (*yüksek sesle*): Sayın bay, satışa başlayın lûtfen!

ARTIRMA MEMURU: Hangi satışa?

II. ALICI (*candan*): Ümit satışına!

ARTIRMA MEMURU: Fakat itiraz var!

III. ALICI (*sert*): İtiraz yok!

ARTIRMA MEMURU: Bu genç kız?

I. ALICI: O genç kız?

ARTIRMA MEMURU (*kız'a*): İtirazınız yok mu?

GENÇ KIZ (*sıkılarak*): Şey.. ben.. sadece görmeye geldim, seyirci olarak.

ARTIRMA MEMURU (*hayal kırıklığına uğramış*): Ya? Emin misiniz?

GENÇ KIZ (*Kendine güveniyormuş gibi*): Tabîî eminim.

ARTIRMA MEMURU (*üzgün*): Pekâlâ, güzel! Memnun oldum. Demek öyle.. hiç bir itirazınız yok. Ne yapalım, suç bizden gitti. Tellâl, işimize bakalım! Başla!

TELLÂL (*bezgin, yorgun başlar*): Kırık dökük ümit..

II. ALICI (*atılır, sözünü keser*): Ne münasebet, iyi bakın!

III. ALICI: Görmüyor musun?

TELLÂL: Ben etikette ne yazılıysa onu okurum, değiştiremem!

I. ALICI: Ama hiç de kırık dökük değil; el değmemiş, sağlam.

ARTIRMA MEMURU (*Tellâl'a*): Sen devam et!

TELLÂL (*okumaya devam eder*): genç harcı.. hiç bir işe yaramamış..

II. ALICI (*atılır, sözünü keser*): İtiraz ediyorum. Çok işe yarar, alıcısını bulursa.

III. ALICI (*hemen*): Hem genç harcı ne demek? Böyle şeyler daha çok orta yaşın harcıdır; İhtiyar harcı bile olur.

ARTIRMA MEMURU (*Tellâl'a*): Sen devam et!

TELLÂL (*okumaya devam eder*): ...yepyeni..

I. ALICI (*hemen*): O doğru!

II. ALICI: Gıcır gıcır!

III. ALICI: Çiçeği burnunda.

ARTIRMA MEMURU (*Tellâl'a*): Devam et!
TELLÂL (*okumaya devam eder*): beş para değeri-
rinde!

GENÇ KIZ (*şaşırmış, ağlamaklı*): Beş para!
Hiç olur mu? Ne fena!

ARTIRMA MEMURU: İlk tahmin üstün-
körü olabilir. (*Tellâl'a*) Değerini ara!

TELLÂL: Var mı beyler, beş paradan fazlaya
isteklisi?

I. ALICI (*hemen*): On!

II. ALICI (*hemen*): Yirmi!

III. ALICI (*hemen*): Otuz!

I. ALICI (*daha çabuk*): On otuz!

II. ALICI (*daha çabuk*): Yüz otuz!

III. ALICI (*daha çabuk*): Beş yüz otuz!

I. ALICI (*yavaş sesle, kıza*): Nerde oturuyor-
sunuz?

GENÇ KIZ: Çınçınlıhamam'da.

II. ALICI (*yavaş sesle, kız'a*): Kaç numara?

GENÇ KIZ: Kırk dokuz.

TELLÂL: Beş yüz otuz.. beş yüz otuz.. yok mu
artıran?

I. ALICI: Beş bin elli!

II. ALICI: Elli bin beş!

III. ALICI: Beş elli bin!

ARTIRMA MEMURU: Yani?

III. ALICI (*fısıltıyla, acele ötekine*): Beş elli bin
ne eder yahu?

II. ALICI (*fısıltıyla, acele, ötekine*): Beş elli..
ne eder birader?

I. ALICI (*Tellâl'a*): Tellâl kardeş, elli ile beşi
çarp!

TELLÂL: İki yüz elli.

III. ALICI (*hemen*): İki yüz elli bin (*yavaş sesle, kız'a*) Evli misiniz?

GENÇ KIZ: Hayır!

II. ALICI: Yaşınız?

GENÇ KIZ: Yirmi!

I. ALICI (*sevinçli*): Sahi mi? (*Yüksek sesle*)
Beş yüz bin yetmiş yedi!

II. ALICI (*hemen*): Yetmiş sekiz!

III. ALICI (*hemen*): Yetmiş dokuz!

ARTIRMA MEMURU: Bir dakika! Birimi
unuttuk; nedir birim?

I. ALICI (*şaşırmış*): Ne birimi?

II. ALICI: Yenir mi, içilir mi?

III. ALICI: Binilip gidilir mi?

ARTIRMA MEMURU: Yani kuruş mu, lira
mı?

I. ALICI (*yavaş sesle, kız'a*): Aileniz falan?

GENÇ KIZ: Hiç kimsem yok!

II. ALICI (*yavaş sesle, kız'a*): Oh, ne âlâ!

III. ALICI (*yüksek sesle*): Kuruş olur mu hiç...
lira, lira!

II. ALICI: Hem farketmez, lira veya kuruş!

III. ALICI: Bizim için hepsi bir.. kuruş yahut
lira!

ARTIRMA MEMURU: Kesin söyleyin!

I., II., III., ALICILAR (*hep birden*): Lira
olsun, lira, lira, lira!

ARTIRMA MEMURU: Peki, lira!

I. ALICI (*ötekine fısıldar*): Kimsesi yokmuş.

II. ALICI (*ötekine fısıldar*): Dünyadan haberi yok.

III. ALICI (*ötekine fısıldar*): Hanya'yı bilmiyor.

I. ALICI (*ötekine fısıldar*): Konya'yı da!
(*Kısa bir sessizlik.*)

I. ALICI (*ötekine fısıldar*): Ne yaptık, lira dedik!

II. ALICI (*ötekine fısıldar*): Kuruş neyine yetmez!

III. ALICI (*ötekine fısıldar*): Kuruş, kuruş, kuruş!

I. ALICI (*yüksek sesle*): Durun, sayın bay!

ARTIRMA MEMURU: Ne oldu?

I. ALICI: Birim kuruş!

II. ALICI (*hemen*): Birim kuruş!

III. ALICI: (*hemen*): Birim kuruş!

ARTIRMA MEMURU: Kuruş olsun!

I. ALICI: Kaçta kaldıktı?

ARTIRMA MEMURU: Beş yüz bin yetmiş dokuz!

I. ALICI (*ötekine fısıldar*): Çok vermişiz, elde bir, kıralım fiatı!

II. ALICI (*ötekine fısıldar*): Çantada keklik, yaşı yirmi, kıralım!

III. ALICI (*ötekine fısıldar*): Oltada balık, yüzü biraz değirmi, kıralım!

I. ALICI (*yüksek sesle*): Sayın bay!

ARTIRMA MEMURU: Bir dakika! Orada mısın, Delikanlı?

DELİKANLI (*uzaktan, üzgün*): Buradayım!

ARTIRMA MEMURU (*Alıcılara*): Buyurun, sizi dinliyorum!

II. ALICI: Neydi biçilmiş değer?

ARTIRMA MEMURU: Beş para!

(Genç kızın ağladığı duyulur.)

III. ALICI: Düşündük, vazgeçiyoruz.

I. ALICI: Bize yaramaz.

II. ALICI: Sokaklarda sürüyle..

III. ALICI: İsporta malı. Vazgeçtik.

ARTIRMA MEMURU: Fakat..

I. ALICI: Fakat?

ARTIRMA MEMURU: Artırdınız o kadar;
vazgeçemezsiniz!

II. ALICI: Neden?

III. ALICI: Nedenmiş?

I. ALICI: Satış yapıldı mı?

II. ALICI: Kesinleşti mi?

III. ALICI: Kayda geçti mi?

ARTIRMA MEMURU: Olsun! Yaz boz tah-
tası değil bu. Söz sözdür!

I. ALICI: Biz almayız demedik ki! Biz her şeyi
alırız.

II. ALICI: İş parada!

III. ALICI: Parayı veren...

ARTIRMA MEMURU: O halde?

I. ALICI: Fazla etmez, olsa olsa altı para!

(Genç kızın hıçkırdığı duyulur.)

II. ALICI: Bilemedin, yedi!

III. ALICI: Son fiyat, sekiz para!

ARTIRMA MEMURU (içerlemiş): Pekâlâ!

Tellâl, yap görevini!

TELLÂL (bezgin, yorgun başlar): Kırık dökük
ümit.. genç harcı.. hiçbir işe yaramamış.
yepyeni.. beş para değerinde. Altı para
verdiler.

II. ALICI (*isteksiz*): Yedi!

III. ALICI (*isteksiz*): Hadi sekiz olsun!

TELLÂL: Sekiz.. sekiz para.. sekiz.. yok mu artıran? Sekiz.. sekiz paraya sat.. (*Kısa bir sessizlik.*)

ARTIRMA MEMURU (*birden bağırır*): Delikanlı, uyuyor musun?

DELİKANLI (*uzaktan, üzgün*): Bekliyorum. (*Kısa bir sessizlik. Genç kız birden ağlamaya başlar.*)

GENÇ KIZ: Durun, satamazsınız.. O benim.. biriçik.. işte belgeler.. Alın bakın!

I. ALICI: Olamaz!

II. ALICI: Biz aldık!

III. ALICI: Benim üstümde kaldı.

ARTIRMA MEMURU (*oralı olmaz, verilen belgelere bakar.*): Eveet, mektuplar, fotoğraflar, yeminler.. (*Sert*) Satılamaz; kanun var!

I. ALICI (*yavaş sesle, ötekine*): Kanun dedi!

II. ALICI (*yavaş sesle, ötekine*): Yok öyle şey!

III. ALICI (*yüksek sesle. Artırma Memuru'na*): Hangi kanun?

ARTIRMA MEMURU (*baskın bir sesle*): Aşk kanunu! Ahlâk, satış, ceza kanunları! Daha sayayım mı?

I. ALICI (*yavaş sesle, ötekine*): Biz üç kişiyiz!

II. ALICI (*yavaş sesle, ötekine*): Dört tane saydı.

III. ALICI (*yavaş sesle, ötekine*): Daha da var, dedi.

I. ALICI (*yavaş sesle ötekine*): Bu iş yaş!

II. ALICI (*yavaş sesle, ötekine*): Yolunu bulalım!

III. ALICI (*yavaş sesle, ötekine*): Gidelim!

(*Üçü birden kalkarlar.*)

I. ALICI: Gidiyoruz!

II. ALICI: Ümidiniz sizin olsun!

III. ALICI: Çok ararsınız bizi!

(*Alıcılar çıkarlar.*)

DELİKANLI (*ilk defa rahat bir sesle*): Ön sıraya gelebilir miyim?

ARTIRMA MEMURU (*babacan*): Elbette!

Ön sıra sizindir.

(*Delikanlı öne gelir. Genç kız kesik kesik hıçkırır.*)

ARTIRMA MEMURU (*şefkatle*): Sen de bırak artık ağlamayı. Var mı bir kaybın?

GENÇ KIZ (*içini çekerek, sevinçli*): Yok.

ARTIRMA MEMURU: Fakat öğrendiniz!

DELİKANLI: Öğrendik. Teşekkür ederiz.

ARTIRMA MEMURU: Alın gidin ümidinizi! İçerde, çok değerli eşyalar odasıdadır. Biz şüpheli satışları bir süre oyalarız. Sadece bir deneme oldu bu; bir ders! Biz burada şeref, namus ve ümit satmayız. Siz de öyle yapın. Ümit! Siz de, siz de! Haydi güle güle!

(*Genç kız, Delikanlı ve Tellâl çıkarlar. Az sonra Tellâl döner, gelir.*)

ARTIRMA MEMURU: Ne yaptılar?

TELLÂL (*sevinmiş*): Ümitlerini aldılar, sevinerek gittiler.

ARTIRMA MEMURU: Bugün başka satış yok; kapa kapıyı. Camları da aç; salonun havası bozuldu.

GECE AŞEVİ

K i ş i l e r

BİRİNCİ ADAM

İKİNCİ ADAM

BEYBABA

GARSON

I

(Kur. Cırcırböceklerinin sesleri, ayak sesleri. ADAMLAR kesik kesik, fakat hızlı bir tempoyla konuşurlar.)

BİRİNCİ ADAM: Kaç saattir yürüyoruz, öldüm.

İKİNCİ ADAM: Sabahtan beri de açız.

BİRİNCİ ADAM: Susuzluk bir yandan.

İKİNCİ ADAM: Bu kırlar biteceğe benze-miyor.

BİRİNCİ ADAM: Tek insana raslamadık.

İKİNCİ ADAM: Karanlık da bastırdı.

BİRİNCİ ADAM: Ya sıcak?

İKİNCİ ADAM: Ter içinde kaldım.

BİRİNCİ ADAM *(yere yığılır)*: Of, sen de çök, dinlenelim biraz!

İKİNCİ ADAM: Kalk, uyur kalırız, daha fena!

BİRİNCİ ADAM: Dinlenelim biraz.

İKİNCİ ADAM: Çok susadım. (*Kısa bir sessizlik.*) Uyuma, heyy, uyuma! (*Uzaktan kurbağa sesleri. Heyecanla.*) Dinle, kurbağalar! İlerde bir dere olacak! Uyuma, kalk, heyy!

BİRİNCİ ADAM (*uykulu*): Ne var?

İKİNCİ ADAM: Su!

BİRİNCİ ADAM (*uyanmış, heyecanla*): Su mu? Nerde?

İKİNCİ ADAM: Dinle, bak (*Kurbağa sesleri.*)

BİRİNCİ ADAM: Bataklıktır. Bırak kesti-reyim, çok yorulдум.

İKİNCİ ADAM: Ne biliyorsun? Heyy, kalk! Ben sanki.. Kalk!

BİRİNCİ ADAM (*oflayarak kalkar.*)

İKİNCİ ADAM Sık dişini, az kaldı.

(*Bir süre ayak sesleri, gittikçe daha yakından kurbağa sesleri, su şıptırları. ADAMLAR koşarlar. Kurbağa sesleri birden kesilir.*)

BİRİNCİ ADAM (*Şaşırmış*): Fakat kupkuru!

İKİNCİ ADAM: Nasıl olur? Su sesiydi, su vardı.

BİRİNCİ ADAM: Yok işte! Kurumuş bataklık.

İKİNCİ ADAM: Ya kurbağalar?

BİRİNCİ ADAM: Birden sustular.

İKİNCİ ADAM: Bizden mi ürktüler?

BİRİNCİ ADAM: Belki kurbağa da yok.

İKİNCİ ADAM: Duyduk seslerini.

BİRİNCİ ADAM: Bize öyle gelmiş.

İKİNCİ ADAM: Olamaz! Su da vardı, kurbağa da. Seslerini duymadın mı?

BİRİNCİ ADAM: Duydunı.

İKİNCİ ADAM: Duydunsa?

BİRİNCİ ADAM: Ama yok işte! Karanlıkta
hiç bir şey görülmüyor. (*Kısa bir sessizlik.*)
Ne yapacağız?

İKİNCİ ADAM: Yürüyeceğiz.

BİRİNCİ ADAM: Şehir daha çok uzakta
anlaşılan.

İKİNCİ ADAM: Başka çare yok.

BİRİNCİ ADAM: Dinle beni, bu geceyi bur-
da geçirelim.

İKİNCİ ADAM: Aç, susuz uyuyamayız.

BİRİNCİ ADAM: Bari biraz dinlensek!

İKİNCİ ADAM: Uyur kalırız sonra. Yürü!
(*Bir süre ayak sesleri.*)

BİRİNCİ ADAM: Bak bak, ilerde bir karal-
tı!

İKİNCİ ADAM: Bir duvara benziyor.

BİRİNCİ ADAM: Bir ev.

İKİNCİ ADAM: Belki de.

BİRİNCİ ADAM: Hızlı yürü, hızlı!

(*Ayak sesleri hızlanır.*)

İKİNCİ ADAM: Bir bahçe duvarına ben-
ziyor.

BİRİNCİ ADAM: Üstünden gölgeler sarkı-
yor.

İKİNCİ ADAM: Bir ağaç dalı. Bahçe bura-
sı, bahçe!

BİRİNCİ ADAM: Bahçeyse ev de vardır, in-
san da.

İKİNCİ ADAM: Hızlı yürü, hızlı!

BİRİNCİ ADAM (*soluyarak*): Ben daha fazla.. imkânı yok. (*Bir süre ayak sesleri.*)

İKİNCİ ADAM: Geldik. Duvarmış, bahçe duvarı. Bak sarkan dala, fakat çok yüksekte.

BİRİNCİ ADAM: Ne ağacı dersin?

İKİNCİ ADAM: İri, yuvarlak yemişler. Elma olacak.. evet, elma! Dur hele, önce kapıyı bulalım.

BİRİNCİ ADAM: Uzun bir duvar.

İKİNCİ ADAM: Dolanalım çevresini.

(*Cırcır böceklerinin sesleri çoğalır. Telâşlı ayak sesleri.*)

İKİNCİ ADAM (*ümitsiz*): Bahçenin kapısı yok.

BİRİNCİ ADAM: Nasıl yok?

İKİNCİ ADAM: Baksana, boydan boya taş duvar. Yahut var da biz göremedik.

BİRİNCİ ADAM Olsaydı görürdük.

İKİNCİ ADAM: Seslensek! (*Bağırır.*) Heyy, kimse yok mu? (*Taşlarda yankı. Kısa bir sessizlik. Ümitsiz.*) Kimseler yok!

BİRİNCİ ADAM (*soluyarak*): Benden paso! (*Yere yıkılır.*) Toprak öyle rahat ki!

İKİNCİ ADAM: Kalk! Burada bahçe olduğuna göre yaklaştık her halde. Az sonra şehirdeyiz.

BİRİNCİ ADAM (*uykulu*): Bırak da uyuyayım. Sen istersen yalnız git!

İKİNCİ ADAM (*sert*): Uyuma, kalk! Birkaç elma koparalım, içimizi bastırır. (*Zıp-*

lar.) Fakat yetişemiyorum, zıplamakla olmayacak.

BİRİNCİ ADAM (*oflayarak kalkar*): Dur bari, eğileyim de sırtıma çık, belki yetişirsin.

İKİNCİ ADAM Sanmam. Dal çok yüksekte. Sırtını duvara ver, ellerini kenet yap, basıp omuzuna çıkarsam, belki.

BİRİNCİ ADAM: Hiç halim yok, öyle çeke-mem seni!

İKİNCİ ADAM: Dayan, son bir gayret!

BİRİNCİ ADAM: Elini çabuk tut!

İKİNCİ ADAM (*inliyerek çıkar*): Sallanma, sıkı dur, sallanma! (*Dal, yaprak hışırtiları.*) Yapraklar başıma değdi, elma.. sürüyle! Kokularından da belli! Dur, koparıyorum.

(*Kısa bir sessizlik.*)

BİRİNCİ ADAM: Çabuk ol, kuvvetim kalmadı.

(*Kısa bir sessizlik.*)

İKİNCİ ADAM (*yere atlar*): Of!

BİRİNCİ ADAM: Ne oldu?

İKİNCİ ADAM: Ayağım fena burkuldu.

BİRİNCİ ADAM: Elmalar?

İKİNCİ ADAM (*içini çeker*): Elma yok.

BİRİNCİ ADAM: Yok mu? Neymiş, peki?

İKİNCİ ADAM: Elmaydı, eminim, gözümle de gördüm, fakat..

BİRİNCİ ADAM: Uzanamadın mı?

İKİNCİ ADAM: Anlayamadım.

BİRİNCİ ADAM (*sabırsız*): Nedir canım, çabuk söyle!

İKİNCİ ADAM: Elmalar başıma, yüzüme
deği-yordu. Ama tam elimi uzattım..
BİRİNCİ ADAM: Evet?
İKİNCİ ADAM: Dal birden geri çekildi.
BİRİNCİ ADAM: Geri mi çekildi?
İKİNCİ ADAM: Evet. Bahçenin içine kaydı,
tutamadım.
BİRİNCİ ADAM: Tekrar denesek?
İKİNCİ ADAM: Boşuna.
BİRİNCİ ADAM: Neden? Baksana, dal ye-
rinde duruyor.
İKİNCİ ADAM (*şaşırmış*): Duruyor mu? Elim-
den kayıp gitmişti.
BİRİNCİ ADAM: Ama işte yine eski yerine
gelmiş. Bir daha deneyelim.
İKİNCİ ADAM: Bu sefer sen çık!
BİRİNCİ ADAM: Peki!
İKİNCİ ADAM: Fakat çabuk ol. Benim de
kuvvetim kalmadı. Haydi, bas avuçlarıma.
BİRİNCİ ADAM (*o-flayarak çıkar*): Sallanma.
düşerim. Omuzlarını acıtmadım ya?
İKİNCİ ADAM: Bırak şimdi, çabuk ol!
BİRİNCİ ADAM: Dur, dalı yakaladım.. Ah!
(*Yere düşer.*)
İKİNCİ ADAM: Ne oldu?
BİRİNCİ ADAM: Elimden kaydı gitti.
İKİNCİ ADAM: Tutmuştun hani!
BİRİNCİ ADAM: Tutmuştum, ama birden
nasıl oldu bilmiyorum, kaydı elimden.
(*Kısa bir sessizlik.*) Ben bu işi anlamadım.
Şimdi ne yapacağız?

İKİNCİ ADAM: Hiç! Yürüyeceğiz. Ben korkmaya başladım.

BİRİNCİ ADAM: Neden?

İKİNCİ ADAM: Gece vakti kırlar tekin değildir.

BİRİNCİ ADAM: Çocuk olma!

İKİNCİ ADAM: Geceyi düşünecektik.

BİRİNCİ ADAM: Fakat gündüz yola çıktık.

İKİNCİ ADAM: Belliydi karanlığa kalacağımız.

BİRİNCİ ADAM (*kısa bir sessizlikten sonra*): Sigaran var mı?

İKİNCİ ADAM: Var, fakat içme. Susuzluğun artar.

BİRİNCİ ADAM: Ver sen!.. Kibrit? (*Birkaç kibrit çakar.*) Kibritler yanmıyor.

İKİNCİ ADAM: Rüzgâr yok. Islanmıştır.

BİRİNCİ ADAM: Neden?

İKİNCİ ADAM: Terden her halde.

BİRİNCİ ADAM (*kısa bir sessizlikten sonra*): Hem sonra?..

İKİNCİ ADAM: Ne sonrası?

BİRİNCİ ADAM: Hiç.. yürüyelim bakalım.
(*Cırcır böceklerinin sesleri çoğalır. Ayak sesleri.*)

II

(*Kaldırımlarda yankılı ayak sesleri.*)

BİRİNCİ ADAM (*heyecanla*): Bir çeşme! Koş!
(*Koşarlar Açılan musluktan şakır şakır su akar.*)

İKİNCİ ADAM: Oh, dünya varmış! Hem de tatlı su!

BİRİNCİ ADAM (*lıkır lıkır içer*): Acı bile olsa düşünecek halde miyiz?

İKİNCİ ADAM: Fakat soğuk değil ! (*İçer.*) Elini yüzünü yıka!

BİRİNCİ ADAM: Ayaklarımızı da yıkasak? Kavruldu biçareler! (*Taşlara fırlatılan ayakkabı takırtıları.*) Şu parmaklara bak! Sıcaktan pişmiş hepsi.. (*Yıkar.*) Sen de yıka!

İKİNCİ ADAM: Geç kalıyoruz, aç değil misin sen?

BİRİNCİ ADAM: Susuzluk geçti ya, açlık önemli değil. Yıka şu ayaklarını!

İKİNCİ ADAM: Peki! (*Taşlara fırlatılan ayakkabı takırtıları..*) Of, ayakkabılar yapışmış sanki çoraba! Ahh! Haklıymışsın, yanmış ayaklarımız.. Su iyi geldi. Çorapları giymesek?

BİRİNCİ ADAM: Giy, giy! Ayakkabı vurur sonra! (*Kısa bir sessizlik.*) Tamam mı?

İKİNCİ ADAM: Tamam! Musluğu kapa! (*Su sesi kesilir.*)

BİRİNCİ ADAM: Buralara evvelce geldin miydi hiç?

İKİNCİ ADAM: Hayır.

BİRİNCİ ADAM: Sokaklar boş, lambalar ölüğün.

İKİNCİ ADAM: Belki bir lokanta buluruz.

BİRİNCİ ADAM: Bu saatte hiç sanmam.

Ama şehre girdik ya, korkma artık.

İKİNCİ ADAM: Saat kaç ki?

BİRİNCİ ADAM: Bilmem? Ortalıkta kim-seler olmadığına göre..

İKİNCİ ADAM: Gece yarısım geçti her hal-de.. Neyse, biraz dirildik.

BİRİNCİ ADAM: İyi ki gördük o çeşmeyi. Hem evler, sokaklar.. ne de olsa kuvvet insana.

İKİNCİ ADAM: Yemek yiyecek bir yer de bulsak.. Bir büfe falan..

BİRİNCİ ADAM: Kahveler bile kapalıdır bu saatte.

İKİNCİ ADAM: Sokaklar pek bakımsız. Fakir bir mahalleye benziyor.

BİRİNCİ ADAM: Öyle!.. (*Birden*) Dur hele!

İKİNCİ ADAM: Ne var?

BİRİNCİ ADAM: Karşiki ağaca bak!

İKİNCİ ADAM: Hangi ağaca?

BİRİNCİ ADAM: Karşıda köşe başında.

İKİNCİ ADAM: Evet?

BİRİNCİ ADAM: Okusana tabelâyı!

İKİNCİ ADAM: Sahi, tabelâ! (*Okur.*) Gece Aşevine Gider! (*Sevinmiş*) Tamam!

BİRİNCİ ADAM: Bir lokanta! Açık olsa bari!

İKİNCİ ADAM: Okun gösterdiği sokakta. Bir bakalım!

BİRİNCİ ADAM: Dar bir sokak.

İKİNCİ ADAM: Çıkmaz sokağa benziyor.

BİRİNCİ ADAM: Hızlı yürü!
(*Ayak sesleri.*)

III

(Bir kapı açılır, içeriye birisinin girdiği duyulsun diye kapıya takılı bir çingirak çalar. Kısa bir sessizlik.)

BEYBABA (uzakta, bir ayinde dua eder gibi):
Ona bakarken onu göremiyorsun; görülemez denir. Onu dinlerken onu işitemiyorsun; işitilemez denir.. (Normal sesle) Gerisini sen getir, Evlât!

GARSON (uzakta, bir ayinde dua eder gibi):
Ona karşı giderken onu göremiyorsun. Ardından yürüyünce sonunu göremiyorsun.

(ADAMLAR fısıltıyla konuşurlar):

BİRİNCİ ADAM: Lokantaya benzemiyor.

İKİNCİ ADAM: Masalar yemek masası. Çatallara, kaşıklara baksana! Şu iki adam orda ne yapıyorlar?

BİRİNCİ ADAM (öksürür.)

GARSON (bir iskemle çeker, ayağa kalkar, uzak-tan): Bir şey mi istediniz?

BİRİNCİ ADAM: Yemek yiyecektik de!

GARSON: Lokanta kapalı, Beyler!

BEYBABA: Madem geldiler, yer göster!

GARSON: Peki Beybaba! (Yaklaşmış.) Buyurun!

BİRİNCİ ADAM (yürür): Şu ileriye oturalım.

BEYBABA (değişik bir sesle): Yerlerini göster!

GARSON (seğirtir): Sizin yeriniz şurası, Beyler!

İKİNCİ ADAM: Kapının yanı! Lokanta bomboş?!

GARSON: İlk defa gelenlerin yeri burası!
(*İskemleleri çeker*) Buyurun!

BİRİNCİ ADAM: Garip şey! Bizi nerdeyse kapı dışarı edeceksin, Bay Garson! Sahiden kapadınızsa gidelim biz!

BEYBABA: Yoo, yoo, açıktır! (*GARSON'a*) Evlât!

GARSON: Buyur, Beybaba!

BEYBABA: Söndür şu benim taraftaki ışığı!

GARSON: Peki, Beybaba! (*Bir elektrik düğmesi çıt eder.*)

BEYBABA: Bir dakika müsaade edersiniz, değil mi Beyler?

BİRİNCİ ADAM: Hayhay! Siz gecikmeyin de.. Bizim vaktimiz çok.

BEYBABA (*GARSON'a*): Bu gecelik bu kadar, Evlât! Sen şimdi benim şerbeti getir.

GARSON: Getireyim, Beybaba! (*Acele gider, döner.*) Getirdim, Beybaba!

BEYBABA (*bir ayinde dua eder gibi*): Ve onların içlerinde şeytan vardı. Bir büyük arabaya binmişlerdi, yarı yolda araba kırıldı. Ve onlar bildiler ve utandılar ve şeytanı yendiler..

BİRİNCİ ADAM (*fısıltıyla*): Ne diyor bu ihtiyar?

İKİNCİ ADAM (*fısıltıyla*): Anlayamadım ki, dur bakalım!

BEYBABA: Renkler tamam mı şerbette, Evlât?

GARSON (*normal sesle*): Hepsi tamam, Beybaba! (*Üzgün, içini çeker.*) Pembe..

BEYBABA (*üzgün*): Kızının yanakları.. Güller gibi soldular.

GARSON: Elâ..

BEYBABA: Gözleri.. Çok az bahar gördüler.

GARSON: Sarı..

BEYBABA: Saçları.. Kara toprağa döküldüler.

GARSON: Kırmızı...

BEYBABA: Dudakları.. Toprak oldular.

GARSON (*sesini yükseltir*): Ya o cana kıyanlar, Beybaba?

BEYBABA (*içini çeker*): Onlara da kalmadı, ettiklerini buldular.. (*Kısa bir sessizlik.*)

GARSON (*yavaşça*): Öp de götüreyim bardağı, Beybaba!

BEYBABA: Öptüm, götür, Evlât!
(*Uzaklaşan ayak sesleri. Kısa bir sessizlik.*)

BİRİNCİ ADAM (*fısıltıyla*) Kaçık bunlar. Gidelim burdan.

İKİNCİ ADAM (*fısıltıyla*): Gidelim.
(*ADAMLAR birden kalkarlar. Hızlı ayak sesleri. Kapı zorlanır.*)

BEYBABA (*sakin*): O kapıyı açamazsınız, Beyler! Garsonu bekleyin! (*Seslenir.*) Evlât!

GARSON (*uzaktan*): Geldim, Beybaba! (*Koşarak gelir, çabuk çabuk.*) Kusura bakmayın, beklettim sizi. Önce Beybaba'ya bakmam gerekiyordu. Buyurun, oturun! (*İskemleleri çeker.*) Yemek dediniz, önce yemek,

hayhay.. Yemeklerimiz.. Çorbalar: Düğün, balık, işkembe.. Kızartmalar: Koyun, kuzu, dana.. Zeytin yağlı dolmalar: Patlıcan, biber, midye...

BİRİNCİ ADAM (*sözünü keser*): Yeter, yeter.. Fena değil.. neyse.. (*Çabuk çabuk.*) Sen bize önce sirkeli, sarımsaklı bir işkembe çorbası.

GARSON: Evet?

BİRİNCİ ADAM: Sonra.. Kızartma yeriz değil mi? Kızartma!

GARSON: Koyun, kuzu?

İKİNCİ ADAM: Kuzu olsun, yanına patates!

GARSON: Evet?

BİRİNCİ ADAM: Sonra? (*Bir an düşünür, yine bir çırpıda.*) Patlıcan dolması var değil mi, zeytin yağlı?

GARSON: Evet?

BİRİNCİ ADAM (*yavaş yavaş*): Eh iki de patlıcan dolması.

GARSON; Evet?

BİRİNCİ ADAM (*hemen*): Tatlıyı sonra söyleriz. Şimdilik bu kadar. Hani sana fazla gel git olmasın diye üçünü birden söyledik. Unutmadın, değil mi?

GARSON (*değişik bir sesle*): Hayır!

BİRİNCİ ADAM: Haydi, göster kendini!

GARSON (*değişik bir sesle*): Şimdi! (*Gider.*)

BİRİNCİ ADAM (*yavaş sesle*): Tuhaf bir adam bu garson?

İKİNCİ ADAM (*yavaş sesle*): Ya ihtiyar?

BİRİNCİ ADAM (*yavaş sesle*): Acayip bir yer burası!

İKİNCİ ADAM (*yavaş sesle*): Adam aldırma, yer yemez gideriz.

GARSON (*gelir*): Buyurun!

BİRİNCİ ADAM (*sevinmiş*): Ne çabuk?

İKİNCİ ADAM (*birden, kızmış*): Fakat bu ne?

BİRİNCİ ADAM (*kızmış*): Biz ne istedik?

BEYBABA (*kıs kıs güler.*)

İKİNCİ ADAM (*sinirli*): Peki ama, siz neye gülüyorsunuz?

BEYBABA: Misafir umduğunu değil bulduğunu yer, Beyler!

BİRİNCİ ADAM: Biz misafir değiliz. Paramızla rezil mi edeceğiz kendimizi?

BEYBABA: Fakat unuttunuz.

BİRİNCİ ADAM (*kızmış*): Neymiş unuttuğumuz?

BEYBABA: Burası bir aşevi.

İKİNCİ ADAM: Yani?

BEYBABA: Ucuz lokanta. Hele bu saatte istediğiniz şeyleri nerden bulacaksınız!

İKİNCİ ADAM: Ama garson..

BEYBABA (*sözünü keser, hafif güler*): Siz ona bakmayın!

GARSON (*tuhaf bir sesle*): Sağ ol, Beybaba! (*Nazik*) Buyurun, Beyler! Kelleler tazedir.

BİRİNCİ ADAM: Ne başı bunlar?

GARSON (*nazik*): Kuzu istemiştiniz.

BİRİNCİ ADAM: Görünüşleri pek iğrenç! İnsan kellesi gibi..

GARSON: Hayır, taze kuzu başı. Ne olur ne olmaz iki tane ayırmıştık. (*Kısa bir sessizlik.*)

İKİNCİ ADAM: Açlıktan ölüyorum, yiye-
lim bari!

BİRİNCİ ADAM: Çare yok!

(Çatal, bıçak sesleri, kemik çıtırtıları. ADAM-
LAR yavaş sesle konuşurlar:)

BİRİNCİ ADAM: Ölü eti gibi!

İKİNCİ ADAM: Çiğniyorum, yutamıyorum.

BİRİNCİ ADAM: Boğazımda kaldı.. (Şiddet-
le öksürür.) Su.. biraz su.. boğuluyorum.

İKİNCİ ADAM (bardağa hemen su koyar):
Al iç!

BİRİNCİ ADAM (içer.)

İKİNCİ ADAM: Geçti mi?

BİRİNCİ ADAM (öksürür): Boğazım yırtıldı
sanki.

İKİNCİ ADAM (öğürür): Kokmuş mu ne?
Benim de midem bulandı.

BİRİNCİ ADAM (bardağa su koyar): Biraz su
iç, bastırır.

İKİNCİ ADAM (içer): Ağırlaşmış her halde!

BEYBABA (uzaktan): Yemeyin kaldıramaz-
sınız!

BİRİNCİ ADAM (kızmış): Adam sen de, ola-
cağı bir parça et.

BEYBABA: Ama kurşun gibi oturur mideni-
ze.

İKİNCİ ADAM: Olacağı bir parça et.

BEYBABA (değişik bir sesle): Düşünmeli, dü-
şünmeli!

(Kısa bir sessizlik. ADAMLAR yavaş sesle
konuşurlar).

BİRİNCİ ADAM: Neler söylüyor bu ihtiyar?

İKİNCİ ADAM: Bilir gibi konuşuyor.

BİRİNCİ ADAM: Fakat bu kelle, taş gibi oturdu mideme.

İKİNCİ ADAM: Bırak şimdi kelleyi, ne yapacağız onu söyle.

BİRİNCİ ADAM: Bu gece geçti artık. Yarın!

İKİNCİ ADAM: Nerde yatacağыз?

BİRİNCİ ADAM: Elbet bir yer buluruz.

İKİNCİ ADAM: Çok geç oldu.

BİRİNCİ ADAM: Sokaklarda dolaşamayız ya!

İKİNCİ ADAM: Öyle! Ortalarda pek görünmeyelim.

BİRİNCİ ADAM: Ya garsonla ihtiyar?

İKİNCİ ADAM: Kulak asma! İkisi birbirinden acayip!

BİRİNCİ ADAM: Belli olmaz.

İKİNCİ ADAM: Yarın çekip gideriz, ondan sonra arasınlar da bulsunlar.

BİRİNCİ ADAM (*seslenir*): Garson!

GARSON (*gelir*): Buyurun!

BİRİNCİ ADAM: Yakınlarda bir otel bulunur mu?

GARSON: Köşede bir ağaç vardır, üstünde bizim tabelâ..

BİRİNCİ ADAM: Evet?

GARSON: Ağacın karşısındaki sokağa girin, elli adım kadar sonra küçük bir otel bulursunuz.

BİRİNCİ ADAM: Yer var mıdır?

GARSON: Vardır, her zaman vardır.

İKİNCİ ADAM: Hesabı ödesek de gitsek!
Nedir borcumuz?
GARSON: Hesabınız görüldü, Beyler!
BİRİNCİ ADAM: Nasıl?
GARSON: Beybaba gördü.
BİRİNCİ ADAM: Fakat gitmiş kendisi. Hiç farkına varmadık.
GARSON: Arka kapıdan gitti.
BİRİNCİ ADAM: Peki ama.
GARSON: Onlardan para alma, dedi.
İKİNCİ ADAM: Olmaz öyle şey, sen al şu parayı!
GARSON (*değişik bir sesle*): Hayır! Beybaba'nın dediğinden çıkamam.
BİRİNCİ ADAM: Eh ne yapalım!
GARSON: Hem öğrendiniz artık. Her zaman bekleriz. Ben de zaten kapatıyorum. Size güle güle! Buyurun bu kapıdan. (*Değişik bir sesle.*) Hesabınız görüldü. (*Kapı açılır, kapıya takılı çingirak çalar. Uzaklaşan ayak sesleri.*)

IV

(*Taş merdivenlerde ayak sesleri. ADAMLAR yavaş sesle konuşurlar.*)

BİRİNCİ ADAM: Bu kadar yüksek olduğu dışardan hiç belli değil.
İKİNCİ ADAM: Kâtip anahtarı verdi, en üst kata çıkın, dedi.
BİRİNCİ ADAM: En üst kat, ama kaçınıcı kat? Neye sormadık?

İKİNCİ ADAM: Yetmiş yedi numaralı oda.

BİRİNCİ ADAM: Her katta bir oda var sanki.

İKİNCİ ADAM (*güler*): Yetmiş yedi kat mı çıkacağız? Felâket!

BİRİNCİ ADAM: Ne dik merdivenler. Işık da yok. Kıvrıla kıvrıla..

İKİNCİ ADAM: Sanki bir kaleye çıkıyoruz.

BİRİNCİ ADAM: Minare gibi.

İKİNCİ ADAM (*güler*): Ama iyidir. Yediğimiz kelleleri hazmedemezdik.

BİRİNCİ ADAM: Fakat ben kesilmeye başladım. Bu kaçınıcı kat? On mu, on beş mi?

İKİNCİ ADAM: Oldu mu dersin?

BİRİNCİ ADAM: Geçti bile. İyi dayandık doğrusu.

İKİNCİ ADAM: Çıt yok, herkes uyumuş (*Birden heyecanla.*) Bak!

BİRİNCİ ADAM: Ne var?

İKİNCİ ADAM: Başını kaldır da bak!

BİRİNCİ ADAM: Bir ışık! Ölü gözü gibi.

İKİNCİ ADAM: Öbür sahanlıklarda yoktu. Son kat olmasın!

BİRİNCİ ADAM: Hızlı yürü, hızlı! (*Sıklaşan adımlar. Kısa bir sessizlik.*) Evet evet, bu son! Tavan da camdan galiba.. gökyüzü görünüyor.

İKİNCİ ADAM: Terasa çıkmış olmayalım?

BİRİNCİ ADAM: Hayır, hayır! Cam tavan var üstümüzde.

İKİNCİ ADAM: Cam tavan? Bu otelde?
Tuhaf doğrusu!

BİRİNCİ ADAM: Neyse canım, geldik ya,
sen ona bak!

İKİNCİ ADAM: Uzun bir koridor.

BİRİNCİ ADAM: Karanlık. Otellerde sofa
elektrikleri sabaha kadar yanar, benim
bildiğim.

İKİNCİ ADAM: Fazla masraf olmasın diye
söndürmüşlerdir.

BİRİNCİ ADAM: Yetmiş yedi numara.. gör-
düm, karşıda.

İKİNCİ ADAM: Fosforla mı yazmışlar, ka-
ranlıkta parlıyor.

BİRİNCİ ADAM: Kedi gözleri gibi.

İKİNCİ ADAM: Anahtar sende mi?

BİRİNCİ ADAM: Yoo, sende.

İKİNCİ ADAM: Ha evet.. şaşkına döndüm.

BİRİNCİ ADAM: Amma da büyük!

İKİNCİ ADAM: Antika bir anahtara benziyor,
eski zaman anahtarları gibi.. (*Anahtarı
kilide sokar, çevirir tok sesler, gıcırtilar.*) Ne de
zor dönüyor, sanki açılmaya açılmaya
paslanmış.

BİRİNCİ ADAM: Nerden geldik bu otele?

İKİNCİ ADAM: Bırak şimdi.. buldun da
bunayor musun? (*Anahtarı kurcalar.*) Açıl-
ıyor.. İçerisi aydınlık galiba, bir ışık sızı-
yor. (*Kapı açılır.*) İşte açıldı, girsene içeri.

BİRİNCİ ADAM: Önce sen gir!

İKİNCİ ADAM (*güler*): Ne o, korkuyor mu-
sun?

BİRİNCİ ADAM: Neden korkacağım?

İKİNCİ ADAM: Girelim o halde.

(*Girerler. Kapı kapanır.*)

V

(*Bir oda.*)

BİRİNCİ ADAM: Ne geniş bir oda. Kâtip doğru söylemiş , iki karyolası var.

İKİNCİ ADAM: Elektrikler bozuk galiba, mum yakmışlar. Ne de büyük mumlar! Türbelerde olur ya! Peki ama, neden dördünü de yakmışlar?

BİRİNCİ ADAM (*güler*): Şerefimize!

İKİNCİ ADAM: Bir tanesi yeter, söndür ötekileri!

BİRİNCİ ADAM(*üfler*): Sönmüyor.

İKİNCİ ADAM: Hızlı üfle!

BİRİNCİ ADAM (*hızlı üfler*): Sönmüyor.

İKİNCİ ADAM: Çekil sen! (*Daha hızlı üfler.*)

Bu nasıl şey? Yine sönmedi. (*Bir yan kapı açılır.*) Kimdir o? Aa, siz misiniz?

BEYBABA: Evet!

İKİNCİ ADAM: Mumları söndüremedik.

BEYBABA (*hafif güler*): Onlar can mumları, dokunmayın yansınlar! Yanmaları daha iyi! Yana yana kendiliklerinden sönerler.

BİRİNCİ ADAM: Zaten hemen yatmıyoruz. (*BEYBABA'ya.*) Siz de mi bu otelde kalıyorsunuz?

BEYBABA: Ara sıra. Geleceğinizi duydum, ben de geldim.

BİRİNCİ ADAM: Siz hangi odadasınız?

BEYBABA (*hafif güler*): Bütün odalar benimdir.

BİRİNCİ ADAM: Otel sizin galiba.

BEYBABA: Sahibini tanırım.

İKİNCİ ADAM: Ne de yüksek, çık çık bitmedi. İyi dayandık doğrusu. Bir asansör ister bu otele.

BEYBABA: Yapılacak. Daha yeni.

BİRİNCİ ADAM: Yeni mi? Çok eski bir otele benziyor.

BEYBABA: Yok, pek değil.

BİRİNCİ ADAM: Adı nedir bu otelin?

BEYBABA (*değişik bir sesle*): Alamut kalesi.

İKİNCİ ADAM (*güler. BİRİNCİ'ye*): Ben sana kaleye benziyor demedim mi? (*BEYBABA ya.*) Niçin bu ismi vermişler?

BEYBABA: Bilmem. (*Acayip bir sesle güler.*)

BİRİNCİ ADAM: Bir sebebi olmalı.

BEYBABA: Belki çok yüksek de ondan. (*Kısa bir sessizlik.*) O da burada!

İKİNCİ ADAM: O kim?

BEYBABA: Garson!

BİRİNCİ ADAM: Hangi garson?

BEYBABA (*güler*): Ne çabuk unuttunuz!

İKİNCİ ADAM: Canım, şu aşevindeki garson. Peki, o neye gelmiş?

BEYBABA: Sizin için.

BİRİNCİ ADAM: Bizim için mi?

BEYBABA: Hatasını tamire geldi.

BİRİNCİ ADAM: Ne hatası?

BEYBABA: Aşevinde sizi aç bıraktı, burada telâfi edecek.

BİRİNCİ ADAM: Yok canım.. ne olacak, birer kelle yedik, doyduk işte! Hem parasını da siz ödemişsiniz, teşekkür ederiz. Yedik, doyduk.

BEYBABA: Yiyemediniz, açsınız henüz.

İKİNCİ ADAM: Siz bizi düşünmeyin, zaten gece geçti sayılır.

BEYBABA: Size karşı çok mahçup, telâfi etmek istiyor. (*Seslenir*) Evlât!

GARSON (*yan kapıdan girer*): Buyur, Beybaba!

BEYBABA: Geldiler.

GARSON: Hoş geldiniz, Beyler! Aşevinde biçimsiz bir saate rasladı. Burada öyle bir sofra donatayım ki size..

BİRİNCİ ADAM (*sözünü keser*): Zahmet etme, zahmet etme! (*Kendi kendine.*) Gördük senin sofranı.

GARSON: Ne demek? Sözü mü olur? Buralara kadar geldiniz, yemeden giderseniz..

İKİNCİ ADAM (*sözünü keser*): Bizi düşünme, bizi düşünme! (*Kendi kendine.*) Gördük!

GARSON (*değişik bir sesle*): Asla olmaz! Asıl yeri burası. Göstermem lâzım!

BİRİNCİ ADAM: Bir gece kalıp gideceğiz. Düşünme, unut bizi!

GARSON: Görevimiz bu: Düşünmek, unutmamak! Hiç unutulur mu?

BİRİNCİ ADAM (*Kısa bir sessizlikten sonra*): Eh, ne yapalım, unutma, düşün o halde!

Göster kendini! Zaten o kelleler doyurmadı bizi.

İKİNCİ ADAM: Hem bu kadar merdiven çıktık, yine acıktık doğrusu. Ama önce sen bize içecek bir şey getir! Susadık.

GARSON: Hemen şimdi! (*Kısa bir sessizlik. Bir kapı açılır, kapanır.*) Buyurun, Beyler!

BİRİNCİ ADAM: Kadehler kristal.

İKİNCİ ADAM: Altın işlemeli.

BİRİNCİ ADAM: Kulpları gümüş.

İKİNCİ ADAM: Zarfları yakut kaplı. Kan rengi.

BEYBABA (*değişik bir sesle*): Kandan bahsetmeyin!

BİRİNCİ ADAM (*ürkmüş*): Kandan bahsetme!

İKİNCİ ADAM: Öyle ya, öyle ya! Ne içkisi bu?

BİRİNCİ ADAM (*güler*): Sizin şerbet mi yoksa?

GARSON (*değişik bir sesle*): Hayır! Bu, haşış şerbeti.

BİRİNCİ ADAM: Haşış mi? Ne demek o? Hiç duymadım.

GARSON: Memnun kalacaksınız.

İKİNCİ ADAM: Rengi çok güzel, içelim!

BİRİNCİ ADAM: İçelim!

İKİNCİ ADAM: Çok hoş!

BİRİNCİ ADAM: Bu kadar nefis şey içmemiştim.

İKİNCİ ADAM: Kalbimde bir sıcaklık.

BİRİNCİ ADAM: Beynim karıncalandı.. Fakat çok hoş!

(*Kısa bir sessizlik. ADAMLAR, çakırkeyf konuşurlar:*)

BİRİNCİ ADAM: Eveet, aşevinde bize pek nazik davranmadın, Bay Garson!

İKİNCİ ADAM: Kuru kelle getirdin bize! Sanki yedirecek başka şey yoktu koca lokantada!

BİRİNCİ ADAM: Biz sanki kelle için mi geldik buraya? (*Kötü kötü güler.*)

GARSON (*değişik bir sesle*): Ya ne için?

İKİNCİ ADAM (*güler*): Kelle için!!

BİRİNCİ ADAM (*güler*): Biz kelle için geliriz!!

GARSON: Olur mu dersiniz?

BİRİNCİ ADAM: Kim karıştır bize?

BEYBABA (*yumuşak*): Karışma, Evlât!

İKİNCİ ADAM: Sağ ol, Beybaba!

BİRİNCİ ADAM (*kısa bir sessizlikten sonra*): Bu şerbet acıktırdı bizi. Göster kendini, Bay Garson!

İKİNCİ ADAM: Lokantadaki gibi olmasın ama!

GARSON: Olmaz, Beyler! Hemen şimdi! (*Koşar. Bir kapı açılır.*) Buraya buyurun, buraya!

VI

(*Açık yer. Uzak bir müzik.*)

BİRİNCİ ADAM (*sevinmiş, şaşırmış*): Bu ne? Terasa mı çıktık, Babil'in asma bahçeleri mi yoksa?

İKİNCİ ADAM: Çiçekler, ağaçlar, havuzlar, köşkler.. (Su şıptırları.) Şu fiskiye'nin suyu neden böyle kırmızı?

GARSON: Elinizi ıslatıp koklayınız.

İKİNCİ ADAM (koklar): Gül kokuyor. Anladım: gül suyu! Fakat neden kırmızı?

GARSON: Özel imbiklerden çekilmiştir. Gül, kırmızılığını kaybetmez. Şu yandaki fiskiye meselâ..

BİRİNCİ ADAM: Suları sarı.

GARSON: Sarı güllerin suları.. Kokusu da değişiktir: Koklayın!

BİRİNCİ ADAM (koklar): Evet, sarı güllerin kokusu. (Kısa bir sessizlik. Müzik hafiften devam eder.) Rakseden bu kızlar neye şarkı söylemez?

GARSON: Onlar raksetmiyorlar, bir matem törenindeler.

BİRİNCİ ADAM: Matem mi? Kim öldü?

GARSON: Çok güzel bir rakkase. Salome!

İKİNCİ ADAM: Ya? Neden öldü?

GARSON: Öldürdüler.

BİRİNCİ ADAM: Sebep?

GARSON: Bir suç işledi. Birisini öldürttü. (Kısa bir sessizlikten sonra, üzgün.) Demin kokladığınız kırmızı gül sularında, öldürülen adamın kanı da var.

BEYBABA (değişik bir sesle): Kandan bahsetme, Evlât! Beyleri düşündürme!

(Müzik duyulmaz olur. Kısa bir sessizlik)

İKİNCİ ADAM: Eh, artık sofraya otursak..

BEYBABA: Biz sizi bekliyoruz. Daldınız da!

BİRİNCİ ADAM: Fakat sofrâ görünmüyor.

GARSON: Biraz daha ilerdedir. Yoruldunuz mu?

İKİNCİ ADAM: Yoo, hayır, şerbet diriltti bizi. Demek haşış şerbeti. Nasıl yapıldığını öğretseniz de gidince...

BEYBABA (*sözünü keser*): Bir yere mi gideceksiniz?

İKİNCİ ADAM: Ee, tabî, yolcu yolunda gerek. Uzun zaman kalmak için gelmedik.

BİRİNCİ ADAM (*güler*): Böyle güzel bir yeri bırakıp gitmek de kolay değil hani. Fakat önce iş, sonra eğlence! Öğrendik ya, ilerde yine geliriz. Adı neydi buranın?

BEYBABA: Alamut kalesi!

İKİNCİ ADAM: Hele şu köşk, çok güzel!

BEYBABA: Görmek ister misiniz? Aç, Evlât, kapıyı! (*Kapı açılır, girerler.*) Burası mevsimler köşküdür, bir cihannüma! Bütün dünya ayaklarınızın altındadır, her şeyi görebilirsiniz, Aç, Evlât, sağdaki perdeyi! (*Bir perde çekilir.*) Bakın yaz!

BİRİNCİ ADAM: Ooo, tarlalar, sararmış ekinler, güneş.. Temmuz ayı her halde. Geniş bir yol denize doğru gidiyor. Yolda iki adam.. çok hoş!

BEYBABA (*üzerinde durarak*): Fakat iyi bakın!

BİRİNCİ ADAM: Yanlış mı söyledim? İki kişi gidiyor.

BEYBABA: Başka?

İKİNCİ ADAM: Ben de başka bir şey göremiyorum.

BEYBABA: Güneş ve gölge!

BİRİNCİ ADAM: Güneş ve gölge mi? Nasıl?

BEYBABA (*hafif güler*): Güneş olduğuna göre gölgeleri nerde?

İKİNCİ ADAM: Sahi.. gölgeleri yok! Güneş tam tepelerinde olmadığına göre..

BEYBABA: İkinci güneşidir bu!

BİRİNCİ ADAM: O zaman?.. O zaman gölgeleri daha da uzun olmalıydı.

BEYBABA (*güler, değişik bir sesle*): Gölgesiz bu adamlar, çünkü ruhları yok! Ruhunu kaybeden, gölgesini de kaybeder. Fakat onlar, daha farkında değiller.

BİRİNCİ ADAM (*şaşırmış güler*): Gölgeleri var-sın olmasın, kendileri var ya!

İKİNCİ ADAM (*şaşırmış güler*): Ruhları yokmuş!!

BİRİNCİ ADAM: Ruha kulak asma! Ayakları, elleri, kalbleri var ya!

BEYBABA: Ayakları, elleri, gövdeleri var.. Ama kalbleri yok!

BİRİNCİ ADAM (*güler*): O zaman yaşanır mı, Beybaba?

BEYBABA (*kendi kendine konuşur gibi*): Yaşayan vardır belki. (*Yüksek sesle.*) Aç, Evlât, sol-daki perdeyi, kışı göster!
(*Bir perde çekilir.*)

BİRİNCİ ADAM: Yazla kış, birbirine ne kadar yakın!

BEYBABA: Siz bu köşkten baktığınız için yakın sanıyorsunuz. Buradaki dört pencere dört mevsime açılır. Her pencere bir mevsimlik! Ama arada aylarca uzaklık var tabii.. Nasıl? Güzel mi?

İKİNCİ ADAM: Şahane bir manzara. Karlar altında uçsuz bucaksız bir ova.. boydan boya kar. Ovada iki adam gidiyor.

BİRİNCİ ADAM: Deminki adamlar bunlar.

BEYBABA: Olabilir.

BİRİNCİ ADAM (*güler*): Olabilir mi? Ta kendisi, deminkiler.. Elbiseleri, boyları, yüzleri aynı.. Sanki biraz ötemizde gibi açıkça görünüyor. Bu camlar dürbün camları mı her şeyi büyülterek gösteriyor?

BEYBABA (*değişik bir sesle*): Bu kalede uzaklar yakındadır, Beyler!

İKİNCİ ADAM: Gülüşerek gidiyorlar.. (*Bir-
denbire, şaşırmış*) Fakat.. nasıl olur?
(*Konuşma tempoları hızlanır.*)

BİRİNCİ ADAM: Ne var?

İKİNCİ ADAM: Karda yürüyorlar, ayak izleri yok. Kar değil de buz mu yoksa?

BİRİNCİ ADAM: Biri, elindeki sopayı düşürdü.

İKİNCİ ADAM: Sopa kara saplandı.

BİRİNCİ ADAM: Eğildi, aldı sopayı.

İKİNCİ ADAM: Sopanın yeri açıkça belli karda.. Fakat ayak izleri? Onlar nerede? Bak, bak! Demin yoktu bu kuşlar!

BEYBABA: Burçlardan havalandılar. Bu kale kartal yuvasıdır. Kartal ve akbaba.

BİRİNCİ ADAM: Ovanın sonu yok.

İKİNCİ ADAM: Kuşlar çoğalıyor. Adamlar koşmaya başladılar.

BİRİNCİ ADAM: Kuşlar alçalıyor.

İKİNCİ ADAM (*heyecanla*): Adamın biri yere düştü.

BİRİNCİ ADAM (*heyecanla*): Kuşlar üzerine çullandılar. Kanatlardan görünmez oldu adam. Öteki kaçıyor.

GARSON (*değişik sesle güler*): O da kaçamayacak.

BEYBABA: Kapa perdeyi, Evlât!

GARSON: Peki, Beybaba!

(*Bir perde çekilir. Sessizlik.*)

VII

(*Bir oda. Deminki uzak müzik. Bir kapı açılır.*)

GARSON: Buyurun, sofra bu köşkte hazırlandı.

BİRİNCİ ADAM: Buyurun!

BEYBABA: Siz önden! Misafirimizsiniz.

İKİNCİ ADAM: Oo, bu sini altından galiba?

BİRİNCİ ADAM: Kenarları zebercet kakmalı.. Bir kılıç kınına benziyor.

İKİNCİ ADAM (*güler*): İçinde kılıç yok ya?

BEYBABA (*kendi kendine konuşur gibi*): Kılıçlar... kalmalı kınlarında.

BİRİNCİ ADAM: Bir şey mi dediniz?

BEYBABA: Yoo, hayır! Sedirlere buyurun!

İKİNCİ ADAM: Sırma işlemeli pufla minderler.. Oturalım!

BEYBABA: Evlât, kadehlere şarap koymamışsın!

GARSON (*koyar*): Hazır, Beybaba!

BEYBABA: Haşış şarabıdır. Bakalım, beğenecek misiniz?

İKİNCİ ADAM: Şerbetini içtik, şarabı da var demek?

BEYBABA: Daha da nefistir. Sağlığınıza! Sağlıklarına Evlât!

GARSON (*değişik bir sesle güler*): Sağlıklarına, Beybaba! Buyursanız a!

ADAMLAR: İçelim! (*İçerler.*)

BEYBABA: Seslen de tepsi gelsin, Evlât!

GARSON (*seslenir*): Getirin! (*Ayak sesleri.*) Şuraya koyun, tam ortaya! Kadehlere dikkat edin! (*Tıkırtılar.*) Kapağını götürün! (*Ayak sesleri, Kısa bir sessizlik.*)

BEYBABA: Nasıl?

BİRİNCİ ADAM (*şaşırmış*): Birden tanıyamadık. Koyun mu, kuzu mu?

BEYBABA: Oğlak!

İKİNCİ ADAM (*Şaşırmış*): Oğlak mı? (*Güler.*) Bizde âdet değildir, fakat benziyor. Çok güzel kızarmış, nar gibi. Nasıl pişti, nede kızardı bu?

GARSON: Sütte pişti, yağda kızardı. Süt de, yağ da oğlağı doğuran keçinin, Beyler!

BEYBABA: Emzirdiği yavrusu, sütünde yağında kızarıırken anası gördü mü, Evlât?

GARSON: Gördü, Beybaba!

BİRİNCİ ADAM (*hemen*): Kim bilir, ne tatlıdır! (*Kısa bir sessizlik.*) Ee, haydi başlayalım. Ne bekliyoruz?

BEYBABA: Bir dakika! Önce yenebilir mi, bir bak, Evlât!

GARSON: Bakayım, Beybaba!
(*Kısa bir sessizlik.*)

BİRİNCİ ADAM (*fısıltıyla*): Nedir o kaptaki suya döktüğü?

İKİNCİ ADAM (*fısıltıyla*): Zeytin yağına benziyor.
(*Kısa bir sessizlik..*)

BEYBABA: Ne görüyorsun, Evlât?

GARSON: Bir kalp.. Bakın!

BİRİNCİ ADAM: Bir kalp.. Sanki sırça bir kalp yere düşmüş de parçalanmış.

İKİNCİ ADAM: Evet evet, kalbe benziyor.
(*Çabuk çabuk.*) Ama olur böyle şeyler.. Suya erimiş kurşun dökünce de bin bir şekil görünür, hattâ daha acayıpları.. (*Bir an ürkmüş.*) Yani ne çıkar bundan?

BEYBABA (*sakin*): Kaldır götür bunu, Evlât!

GARSON (*değişik bir sesle*): Fakat başka yememiz yok. Yine mahcup düşeceğiz, Beybaba!

BEYBABA (*sert*): Kaldır!

GARSON (*güler*): Zaten sofraya henüz bir şey gelmedi ki!

BİRİNCİ ADAM (*ürkmüş*): Kızartma yok oldu.

İKİNCİ ADAM (*ürkmüş*): Sofra bomboş!

BEYBABA: Ben sana bu hüneri her zaman gösterme demedim mi, Evlât? Aşevinde iki kelle vardı ya, getir de onları yesin beyler.. kendi kellelerini!

GARSON (*acayip bir sesle güler.*)

VIII

(*GARSON'un gülüşleri giderek bir köpek havlaması olur. Havlayışlar çoğalır. ADAM-LAR hızlı bir tempoyla konuşurlar.*)

BİRİNCİ ADAM (*heyecanla*): Heyy, kalk, kalk

İKİNCİ ADAM (*hemen, soluk soluğa*): Ne var, ne oluyor?

BİRİNCİ ADAM: Köpekler!

İKİNCİ ADAM (*yatışmış*): Korkma, bir şey yapmaz onlar, Kımıldama, giderler şimdi. Off!

(*Havlamalar yavaş yavaş uzaklaşır, kesilir. Cırcır böceklerinin sesleri.*)

İKİNCİ ADAM: Uyur kalırız dedim sana.. Dinlemedin beni!

BİRİNCİ ADAM: Öyle, fakat bak, dinlendik biraz.

İKİNCİ ADAM: Dinlenmek mi? Ter içindeyim, bir de bana sor!

BİRİNCİ ADAM: Yürü, gidiyoruz!

İKİNCİ ADAM: Nereye?

BİRİNCİ ADAM: Şehre.

İKİNCİ ADAM: Şehirden ümidini kes!

BİRİNCİ ADAM: Karşıda ışıkları görmüyor musun? Ne kadar yaklaşmışız, haberimiz yok.

İKİNCİ ADAM: Gökyüzü aydınlanmış da ondan.

BİRİNCİ ADAM: Fırla, fırla!

(*Kalkarlar. Hızlı ayak sesleri, cırcır böceklerinin sesleri.*)

IX

(*Sokak. Yankılı ayak sesleri.*)

BİRİNCİ ADAM: Sokaklar boş, lambalar ölgün.

İKİNCİ ADAM: Buralarda bir çeşme olacaktı.

BİRİNCİ ADAM: Çeşme mi? Nerden biliyorsun?

İKİNCİ ADAM: Bilmem, öyle bir şey hatırlıyorum.

BİRİNCİ ADAM: Evvelce geldin miydi buraya?

İKİNCİ ADAM: Yoo!. Fakat.. bir çeşme olmalı.

BİRİNCİ ADAM (*güler*): Olmalı! Keşke olsa! Açlıktan, susuzluktan öldüm. Açık bir yer de yok!.. (*Birden heyecanla.*) Karşıda bir tabelâ. "Gece Aşevi". Belki açıktır; yürü, bir bakalım!

İKİNCİ ADAM: Bu saatte bir lokanta.. hiç sanmam.. hem gitmesek iyi olur.

BİRİNCİ ADAM (*şaşırmış*): Neden?

İKİNCİ ADAM: Ne bileyim.. içimde bir his..
BİRİNCİ ADAM: Bırak şimdi.. Bakarsın, açıktır. (*Ayak sesleri*)

X

(*Bir kapı açılır, içeriye birisinin girdiği duyulsun diye kapıya takılı bir çingirak çalar. Kısa bir sessizlik.*)

BEYBABA: Buyurun, Beyler!

BİRİNCİ ADAM: Yemek yiyecektik de..

BEYBABA: Hay hay! (*Seslenir.*) Evlât, bak oğlum, beylere!

GARSON (*uzaktan*): Şimdi, Beybaba!

BEYBABA (*hafif güler*): Neye öyle kapı yanına oturuyorsunuz? Lokanta bomboş, yer çok.

BİRİNCİ ADAM (*İKİNCİ'ye*): Öyle ya, yer yok gibi

İKİNCİ ADAM: İyi burası, otur! (*Otururlar.*)

BİRİNCİ ADAM (*bardağa su koyar, içer*): Yandık susuzluktan! Sen susamadın mı?

İKİNCİ ADAM: Düşünüyorum.

BİRİNCİ ADAM: Ne oldu sana birdenbire? Durgunlaştın.

GARSON (*gelir*): Ne yersiniz, Beyler?

BİRİNCİ ADAM: Ne var?

GARSON: Fazla bir şey kalmadı. Çorba, türlü, pilav.

BİRİNCİ ADAM: Ne çorbası?

GARSON: Şehriye.

BİRİNCİ ADAM: Yoğurt?

GARSON: Var. İsterseniz salata da yaptırayım.

BİRİNCİ ADAM: Güzel! Önce çorba ile
yoğurdu getir! (*İKİNCİ'ye*) Çorba içersin
değil mi?

İKİNCİ ADAM (*dalgın*): İçelim!

GARSON (*Seslenir*): Çorba iki! Salata yap, iki
yoğurt ver! (*ADAMLAR'a.*) Şimdi, Beyler!
(*Gider. ADAMLAR yavaş sesle konuşurlar*)

BİRİNCİ ADAM: Ne düşünüyorsun?

İKİNCİ ADAM: Ben vazgeçtim.

BİRİNCİ ADAM: Vaz mı geçtin?

İKİNCİ ADAM (*keşin*): Evet.

BİRİNCİ ADAM (*kısa bir sessizlikten sonra*):
Vallâ.. benden de al o kadar. Bu işde ben
de yokum, Arkadaş! (*Kısa bir sessizlik.*)
Şu ihtiyar, lokantanın sahibi galiba. Bize
pek dikkatli bakıyor. Tanıyor musun?

İKİNCİ ADAM: Bir yerden tanır gibiyim,
onu ve garsonu.. Ama nerden?

GARSON: (*gelir*) Buyurun. çorbalar, yoğurt
ve salata..

İKİNCİ ADAM (*birdenbire*): Kelle var mı?

GARSON (*şaşırmış*): Ne kellesi?

İKİNCİ ADAM: Baş yanı.. Kuzu veya koyun
başı.

BİRİNCİ ADAM (*güler*): Kelle mi istedi ca-
nın?

GARSON (*hafif güler*): Birden anlayamadım,
affedersiniz. Fakat bizde bulunmaz.

BEYBABA (*uzaktan*): Olsa da yemeyin, çok
yorguna benziyorsunuz, hazımı güçtür, otu-
rur midenize.

KUTULARDA SİNEK

Kişiler:

ELEŞTİRMECİ

YAZAR

BACANAK

I

(*Bir kapı zili*)

ELEŞTİRMECİ (*kapıyı açar*): Evet?

YAZAR: Bir dakika görüşmek istiyorum, Beyefendi!

ELEŞTİRMECİ: Fakat ben de çıkmak üzereyim, görüyorsunuz!

YAZAR: Gideceğiniz yeri biliyorum, daha yarım saatiniz var.

ELEŞTİRMECİ: Yaa? Şu halde girin içeri!

YAZAR (*girer*): Öğrendim, Beyefendi, İyisi mi hemen dinleyiverin, anlatacaklarım biraz uzunca.

ELEŞTİRMECİ: Kısaltın lütfen!

YAZAR: Çalışacağım! Oturabilir miyim? Koltuklarınız pek rahat. Siz de oturamaz mısınız!

ELEŞTİRMECİ (*tedirgin*): Pekâlâ! (*Bir koltuk çekilir*) İşte oturdum.

YAZAR: Masa saatinizi önünüze çekmekle iyi ettiniz, yirmi dakikayı geçirirsem hemen hatırlatın kuzum!. Efendim, ben romancıyım, buyurun kartımı!

ELEŞTİRMECİ: Burada bir memur olduğunuz yazılı.

YAZAR: Evet, yalnız, resmî görevim dışında roman da yazarım. Zevk için, boş vakitlerimi değerlendirmek gibilerden, amatör işi.

ELEŞTİRMECİ: Güzel!

YAZAR: Şimdi yıllık iznimi kullanıyorum. Evde yeni bir eser üzerinde çalışmaktayım, bitirmek üzereyim. Sizden bir noktada özel açıklama rica etmeye geldim.

ELEŞTİRMECİ: Ne gibi?

YAZAR: Romanımın konusunu gerçek hayattan aldım, ben hep gerçek üzerine çalışırım.

ELEŞTİRMECİ: Ne iyi! İlk eseriniz mi?

YAZAR: Beşinci oluyor.

ELEŞTİRMECİ (*alaycı*): Çok hamaratsınız!

YAZAR: Teşekkür ederim. Efendim, mesele şu: Bir gün yolda gidiyordum, bir akşam üstü...

ELEŞTİRMECİ: Evet!

YAZAR: Önümde iki delikanlı yürüyordu, ikisi de yirmi iki, yirmi üç yaşlarında. Az sonra biri birden yere düştü, bir daha da kalkmadı.

ELEŞTİRMECİ: Yerden?

YAZAR: Yerden.. Hemen başına üşüştük. Yakındaki eczaneye götürdük, bir doktor

bulduk. Doktor baktı etti, kalp durmasından öldüğünü söyledi. Belki öldü, sonra düştü.. belki düştü, düşünce öldü.. burası kesin değil, dedi.

ELEŞTİRMECİ: Çok yazık. Sebep?

YAZAR: Dedim ya, kalbi durmuş.

ELEŞTİRMECİ: Ha, evet.

YAZAR: Ben o telâş arasında baktım, az önce ölenin yanında gördüğüm öteki delikanlı usulca dışarı sığıyor, bekledim. Caddeye çıkınca hızlı hızlı yürümeye başladı, anladım ki kaçacak, hemen yakaladım.

ELEŞTİRMECİ: Neden?

YAZAR: Şüphelendim de ondan! Bu genci sen öldürdün, nereye kaçıyorsun? dedim. Arkadaşı falan değilim, tanımam bile! dedi. Ne malûm? dedim, aldım, gerisin geri eczaneye getirdim.

ELEŞTİRMECİ: Öbür genci?

YAZAR: Öbür genci!

ELEŞTİRMECİ: Eczaneye polis de çağırılmıştı tabii?

YAZAR: Tabii! Polise teslim ettim, bu öldürdü, dedim. Fakat genç, öleni hiç tanımadığını, tesadüf o sıra yanında yürümekte olduğunu söyledi. Doğru da söylediği, anlaşıldı sonradan.

ELEŞTİRMECİ (*keyiflenmeğe başlamış*): Yamanınsınız!

YAZAR: Birden kafamda bir şimşek çaktı. Bu genci kim öldürdü? İşte bir roman ko-

nusu! dedim kendi kendime. Hem de esrarlı bir polis olayı. Bu işin peşine düştüm.

ELEŞTİRMECİ (*güler*): Siz?

YAZAR: Ben!

ELEŞTİRMECİ: Ne yaptınız?

YAZAR: Polis soruşturmalarından elde ettiğim ipuçlarıyla, bu gencin birkaç sebepten ölebileceğini düşündüm.

ELEŞTİRMECİ: Fakat kalp durmasından ölmüş ya işte!

YAZAR: Ya kalbin birdenbire durmasını hazırlayan sebepler?

ELEŞTİRMECİ: Doğuştan bir yetersizlik olabilir.

YAZAR: Hayır, sonradan! Mediko sosyal, psiko - literer sebepler var.

ELEŞTİRMECİ (*alaycı*): Neler de biliyorsunuz! Hangisi, peki?

YAZAR: Hangisi? Henüz kesin bir sonuca varmadım ama, ümidimi yitirmiş değilim.

ELEŞTİRMECİ: Peki, bana neye geldiniz?

YAZAR: Her ihtimali araştırmak zorundayım.

ELEŞTİRMECİ: Ben bu genci tanımıyorum ki!

YAZAR (*gizli anlamlar katarak*): Acaba?

ELEŞTİRMECİ (*birden*): Yani ben mi öldürdüm?

YAZAR (*rahat aldırılmaz*): Telaşlanmayın, araştırmalarımı bitirmiş değilim. İzler kapınıza kadar geliyor.

ELEŞTİRMECİ (*güler*): Dedektif misiniz?

YAZAR: Hayır, küçük bir memur. Ya siz?

ELEŖTİRMECİ: Evimi bulduğunuza göre kim olduğumu biliyorsunuz!

YAZAR: Tanınmış bir tüccar.

ELEŖTİRMECİ: Yn tüccarı.. şu halde?

YAZAR (*çok şey biliyormuş gibi*): Bu nokta üzerinde biraz sonra uzun uzadıya durmama müsaade eder misiniz?

ELEŖTİRMECİ (*pirelenmiş*): Hayhay!

YAZAR: nce size olayın nasıl geliştiğini açıklamam gerekir.

ELEŖTİRMECİ (*sıkıntılı*): Ltfen uzatmayın!

YAZAR: Polis bir yandan soruşturmasını yapadursun, ben de özel olarak bu işin peşine düştüm. nce, len genç kimdir, nerde oturuyordu, kimlerle görüşürdü, hepsini, bütün özel hayatını öğrendim. Sonra birinci ihtimal üzerinde durdum.

ELEŖTİRMECİ (*alaylı*): İyi ettiniz!

YAZAR: Bu genç, bu kalp yetersizliğine bir sıkıntıdan dolayı tutulmuş olabilirdi, mesele geçim sıkıntısı.

ELEŖTİRMECİ: Fakir miymiş?

YAZAR: Değil! Burada yüksek öğrenim yapmaya gelmiş. Özel bir şirkette, öğrenimine engel olmayan bir de iş bulmuş. Ayrıca ailesi. her ay memleketten bir miktar para da gnderiyormuş. Bir pansiyonda kalıyor, yemeklerini kendi pişiriyor, çamaşırlarını kendi yıkıyormuş. Parasızlıktan değil, kendi içini kendi görmek hoşuna gidiyormuş da ondan. (*abuk abuk*) Alış veriş ettiği bakkalı, kasabı, manavı bir bir buldum.

ELEŞTİRMECİ (*güler*): Çok hoşsunuz!

YAZAR: Öyledir. Hepsinden veresiye alış veriş ediyor, ama her ay başı, borçlarını aksatmadan ödüyormuş. Çok da tutumlu!

ELEŞTİRMECİ: Güzel!

YAZAR (*birdenbire*): Ne anladınız söylediklerimden?

ELEŞTİRMECİ (*şaşıır*): Bir şey anlamadım.

YAZAR (*acı bir gülüşle*): İşinize gelmiyor da ondan!

ELEŞTİRMECİ: Anlayamadım ki benimle ilgisini.

YAZAR: Orası henüz belli değil. Bu söylediklerim Şu anlama gelir: Bu genci geçim sıkıntısı öldürmedi.

ELEŞTİRMECİ: Öldürmedi.

YAZAR: Ölüm olayı hangi güne raslamıştı?

ELEŞTİRMECİ: Size sormalı.

YAZAR: Ayın birinci günü, akşam üstü.. Bu ne demek?

ELEŞTİRMECİ (*düşünür*): Şey.. çalıştığı yerden aylığını alınca hemen borçlarını ödedi.

YAZAR: Bildiniz! (*çok ciddi*) Bakkalın, kasabın, manavın veresiye defterlerini teker teker inceledim. Çıkan ayın borçlarını tamamen ödemişti. Her ayın ilk günü, pazarlar hariç, böyle yapar, ertesi aya beş para geçirmezmiş. Sonra polis raporuyla da belli: Üzerinde, ona birkaç ay bol bol yetecek para da çıktı.

ELEŞTİRMECİ: Demek onu borçları öldürmedi.

YAZAR: Öldürmedi.

ELEŞTİRMECİ (*güler*): Birinci ihtimal suya düşer.

YAZAR: Düştü.

ELEŞTİRMECİ (*keyiflenmiş*): Ee, gelelim ikinci ihtimale!

YAZAR: Sizce ne olabilir?

ELEŞTİRMECİ: Umutsuz bir aşk falan?

YAZAR: Benim de aklıma o geldi. Bu kez bu ihtimal üzerinde çalıştım.

ELEŞTİRMECİ: Doğrusu da bu.

YAZAR: Kızı buldum.

ELEŞTİRMECİ: Hangi kızı?

YAZAR: Yalnız bir kız var hayatında. Seviştiği kızı buldum.

ELEŞTİRMECİ: Zor olmadı mı?

YAZAR: Biraz. (*Üzgün*) Fakat ümidim boşa gitti.

ELEŞTİRMECİ: Kızın yüzünden ölmemiş?

YAZAR: Onu kız öldürmemiş!

ELEŞTİRMECİ: Fakat en çok, aşk yüzünden ölür gençler. Aşkın şiddetine.. katlanmak zor gençlikte. Birçok cinayetlerin sebebi, aşk veya kıskançlıktır. O yıllarda aşk çok tehlikelidir: Delirme, erken bunama, verem, frengi..

YAZAR (*sert, sözünü keser*): Hayır hayır hayır! (*memnun ve üzgün*) Bu aşk öylesine ümitsiz, karşılıksız bir aşk değildi, tersine.. (*İçini çeker*) Kız perişan, ağlıyor, hâlâ inanmıyor.. Oğlanın mektuplarını, imzalı fotoğ-

raflarını gösterdi. Erkenden evlenmek niyetinde imişler.. (Üzgün) Yaa!

ELEŞTİRMECİ: Çok üzıldüm.

YAZAR (üzgün bir sesle): Onu aşk da öldürmedi.

ELEŞTİRMECİ: Ne kalıyor geriye?

YAZAR: Ne kalıyor?

ELEŞTİRMECİ: Öğrenimde başarısızlık?

YAZAR: Sınıfının en iyi öğrencisi.

ELEŞTİRMECİ: İyi biliyor musunuz?

YAZAR (acı gibi): Söylediğim her sözün doğruluğu.. elimde şu kabarık çanta var ya.. bu çantadaki belgelerle belli. Şüphe ediyorsanız..

ELEŞTİRMECİ (hemen): Hayır hayır, rica edirim, açmayın çantayı, inanıyorum. Fakat ne kaldı geriye? Düşüneyim: Bir aile felâketi, acı bir anı, bir saplantı, bir çocukluk hastalığı, âni bir bunalma?..

YAZAR: Hiç biri, hiç biri! Düşünün!

ELEŞTİRMECİ (kısa bir sessizlikten sonra): Vallâ, aklıma ancak bunlar geliyor.

YAZAR: Bilemediniz!

ELEŞTİRMECİ (sıkılmış): Affedersiniz, bulamayacağım.

YAZAR: Saate bakıyorsunuz, merak etmeyin, daha vaktiniz var. Onu (birden, tehditli bir sesle) siz öldürdünüz!

ELEŞTİRMECİ (afallamış): Ben mi? (Gülmek ister) Tanımıyorum bile.

YAZAR: Şu fotoğrafa bakar mısınız lütfen?.. Altında el yazısı, imzası da var. Sevgili-

sinden aldım. Bu yazı, bu isim size bir şey hatırlatmıyor mu?

ELEŞTİRMECİ: R. Kurtulmalı.. R. Kurtulmalı! Hiç duymadığım bir isim.

YAZAR: Duymadınız mı? El yazısından da mı hatırlamadınız?

ELEŞTİRMECİ: İlk defa görüyorum, resmi de, yazıyı da.

YAZAR: Bu genci ve resmini hiç görmemiş olabilirsiniz, ama bu ismi, bu yazıyı nasıl hatırlamazsınız?

ELEŞTİRMECİ (*soğuk*): Hatırlamadım.

YAZAR: İnkâra yeltenmeyin, çantam yanımda! Bütün belgeleri topladım. Zihninizi toparlayabilmeniz için size şu kadarını hatırlatayım: Bu genç bir şairdi.

ELEŞTİRMECİ (*sıkıntılı*): Şair mi? (*Gülmek ister*) Çok duygulu, çok ince ruhlu, alıngan idiye duyarlığının kurbanı olmuştur. Genç şairler ölüm sözü etmekten hoşlanırlar nendense. Yaşamak onlar için saçma, boş ve çocukça bir şeydir, hele son zamanlarda. Besbelli bu genç, hayatın sırlarını çözmek için vaktinden önce kendini fazla yordu.. ve doktoru bile yanılttı.

YAZAR: Doktoru bile yanılttı mı?

ELEŞTİRMECİ (*güler*): Öyle ya, onu zihin yorgunluğu öldürmüştür. Doktor yanlış teşhis koydu, kalp durması dedi.

YAZAR: Temelde fark etmez.

ELEŞTİRMECİ (*canlanmış*): Tamam, tamam! Siz söylediniz, sınıfının en iyi öğrencisi oldu-

ğunu. Üstün başarı, az çaba mı ister? Demek ki ölürcesine çalıştı. Bir yandan aşırı çalışma, bir yandan şairlik, sonra çılgınca bir aşk.. onu bu yorgunluklar öldürdü. Müsaadenizle, bu mesele burada kapanır. Benden öğrenmek istediğiniz bu kadar basit bir şeydi her halde. (*Güler*) Pek hoşsunuz, Dostum!

YAZAR (*sert*): Bir dakika!

ELEŞTİRMECİ (*rahat*): Buyurun!

YAZAR: Siz de pek yamansınız, Azizim! Konuyu başka yönlere çekmekte, asıl meseleyi gürültüye getirmekte ustasınız doğrusu! (*korkutucu bir sesle*) Siz kimi kandırıyorsunuz?

ELEŞTİRMECİ (*kızmış*): Rica ederim, yeter bu maskaralık! Açık konuşun!

YAZAR (*soğukkanlı*): Pekalâ, sayın yün tüccarı! Kimselerin bilmediği gerçeği ilk ben öğrendim. Yün tüccarlığınız yanı sıra, Üstat takma adıyla, edebiyat dünyamızın çapraşık mekanizmasını tüccarcasına siz yönetiyorsunuz! Kimliğini saklayan ünlü eleştirmecimiz, sayın Üstat! (*Durur*) Nasıl? Topladığım belgelerde hiç bir boşluk bırakmadım. İsterseniz hepsini şuracığa serebilirim.

ELEŞTİRMECİ: Açmayın çantamızı! Anlaşıldı.

YAZAR (*zafer kazanmış, güler*): Fakat bu korkunç sırrınızı sağa sola duyuracak değilim. Bana güvenebilirsiniz!

- ELEŞTİRMECİ (*alaycı*): Teşekkür ederim.
- YAZAR (*birden*): Bu genci siz öldürdünüz.
- İlk kitabı üzerine yazdığınız o ağır yazı..
- ELEŞTİRMECİ (*sözünü keser, yarı alaycı*): Bilir miydim? Pek de dayanıksızmış!
- YAZAR: Ayın ilk günü çıkan o dergide..
- ELEŞTİRMECİ (*aynı tonda*): Bu kadar yufka yürekli olduğunu nerden bileyim?
- YAZAR: Yetişme meselesi. Beş parmağın beşi bir mi? Nazlı büyümüş, o güne kadar her yaptığı beğenilmiş, alkışlanmış! Hayatında bu ilk yıkılış!
- ELEŞTİRMECİ (*gülmek ister*): Benim ne suçum var? Ben yalnız eserin değerine bakardım.
- YAZAR (*sert*): Fakat değersizliğini isbat etmeliydiniz! Kitap beş para etmez diye kesip attınız, onu siz öldürdünüz.
- ELEŞTİRMECİ (*güler*): O zaten ölüydü, ben onu ölü buldum. Ölüyü tekrar öldürmek.. aklınız yatıyor mu buna?
- YAZAR: Yatıyor veya yatmıyor, o ayrı mesele! Fakat sizin onu ölü bulduğunuzu; eserinde gerçekten ölü olduğunu isbat etmeniz gerek. Onu bir espri uğruna harcadınız, alayınız o kadar kıyasıya idi ki, zavallının yüreğine indi. Yerden yere çaldığınız kitabın kötülüğünü isbat etmeniz gerek.. Saatinize bakıyorsunuz!
- ELEŞTİRMECİ (*alaycı*): Bana biraz düşünmek için vakit bıraksanız? Beni suçluyorsunuz, güzel! Suçumu biraz da kabul edi-

yorum, fakat kendimi savunabilmem için bana biraz zaman vermeniz gerekir. Her halde siz de çantanızdaki belgeleri bir günde toplamadınız.

YAZAR (*heyecanla*): Günlerce, haftalarca çalıştım.

ELEŞTİRMECİ (*güler*): Benim o kadar zamana ihtiyacım yok. Sizi şimdi bile inandırabilirim. Ancak, bir yere gitmek zorundayım. Kendiniz de söylediniz, yarım saat dolmak üzere. Rica etsem de, bu gece yeniden buyursanız? (*kısa bir sessizlik*) Kaçarım diye mi korkuyorsunuz? Yok canım, kısıkvrak bağladınız beni, nereye kaçabilirim?

YAZAR: Hayır, ama...

ELEŞTİRMECİ (*koltuğundan kalkar*): Şu halde sizi bu gece saat onda yine burada beklerim. Teşekkürler! Güle güle!
(*Kapı kapanır*)

II

(*Yazar'la Eleştirmeci'nin gülüşmeleri*)

ELEŞTİRMECİ: Ee, başlayan dostluğumuzun şerefine!

YAZAR: Çok olmuyor mu, Üstadım?

ELEŞTİRMECİ: Başlamak bitirmenin yarısıdır. Daha yarıya gelmedik.

YAZAR: Şerefe! (*Kadehler tokuşturulur*) Fakat sonu yok ki!

ELEŞTİRMECİ: Neyin sonu var? İyisi mi arada ölçüyü kaçırmalı!

YAZAR: Ben önce zaten biraz içmiştim. (Güler) Sebebini söylersem gülersiniz!

ELEŞTİRMECİ: Lütfedin!

YAZAR: Cesaret toplamak için.

ELEŞTİRMECİ (güler): O kadar mı korkuyordunuz benden?

YAZAR: Çok kızacaksınız sanmışım, sonra inkâr da edebilirdiniz!

ELEŞTİRMECİ: Fakat inkâr etmedim.

YAZAR: Öyle!

ELEŞTİRMECİ: İnsan açık kalpli olmalı. Benden de size bir itiraf, içki konusunda.

YAZAR: İçki konusunda.

ELEŞTİRMECİ: Geleceğimize yakın ben de biraz içtim.

YAZAR (güler): Siz de benden mi korkuyordunuz?

ELEŞTİRMECİ: Kolay değil.. O şişkin çantanız..

YAZAR: Aleyhinize belgelerle dolu..

ELEŞTİRMECİ: Kendimi nasıl savunayım diye düşündüm.

YAZAR: Hiç bir açık kapı bırakmamıştım.

ELEŞTİRMECİ: İyi hazırlanmışsınız.

YAZAR (böbürlenir): Bir şeyin üstüne düştüm mü yaparım. Sizi suçlamakta haklıydım.

ELEŞTİRMECİ (içini çeker): Ama anladınız ki, ben suçsuzum. O genç kendi ölümüne adım adım kendisi yürümüş. Hem sonra

gördünüz, bana yolladığı kitaba neler yazdığını!

YAZAR (*içini çeker*): Gençlik taşkınlığı.. Çok yüksekten atmış.

ELEŞTİRMECİ: Dur bakalım, önce alttan al, değil mi? Dolu başaklar eğilir.

YAZAR: Başı havalarda.

ELEŞTİRMECİ: Olur mu? (*Birden canlanır*)
Onu kim öldürdü? Geçim derdi, aşk, çok çalışmak, ben veya siz? Bunlardan hangisi? Meseleyi enine boyuna bir kere daha görüşebiliriz, Azizim!

YAZAR: Artık gereksiz, Üstadım! Ama istiyorsanız görüşelim.

ELEŞTİRMECİ: Bütün gece emrinizdeyim, sizden pek hoşlandım, çok hoşsunuz!

YAZAR: Teşekkür ederim.

ELEŞTİRMECİ: Bu dairede bir ben varım ve yalnızım.

YAZAR: Evli değilsiniz.

ELEŞTİRMECİ: Değilim.

YAZAR: Yeriniz elverişli, af buyurun (*güler*)
hani bazen gelip giden olur tabii. Arada çapkınlıklar..

ELEŞTİRMECİ (*sert, sözünü keser*): Cinsel aşk, kürtaj gibidir. Eser dediğimiz temiz yavrular, gün ışığına çıkmadan, öyle gecelerde yok olurlar.

YAZAR (*sinmiş*): Doğru!

ELEŞTİRMECİ: Eserlerimin hayata doğmasını isterim. Gelelim konumuza: Genç şair.. adı neydi?

YAZAR: R. Kurtulmalı!

ELEŞTİRMECİ: Genç şair R. Kurtulmalı'yı ne öldürdü, kim öldürdü? Allah rahmet eylesin, içelim! (*İçerler. Tabak tıkırtıları*) Fıstık, üzüm?

YAZAR: Fıstık. Teşekkür ederim!

ELEŞTİRMECİ: Sanatta yaşamak için hayatta ölmek gerek. Önermenin tersini düşünelim: Hayatta yaşayan, sanatta ölür.

YAZAR: Çok doğru!

ELEŞTİRMECİ: Soruşturmalarınız neyi gösteriyor? Varlıklı bir genç! (*ses tonu değişir*) Varlığa boş verecekti. Darlıklar, yokluklar içinde bocalayacaktı ki, bıçağı gecelerin zifirinde bilensin ve parlasın.. Magnezyum gibi, fosfor gibi. Beynindeki fosforu kâğıtlara dökecekti. Masasında kâğıtlar biriktikçe yırtıp yırtıp atacaktı. (*çabuk çabuk*) Yırtacak, yeniden yazacak, bitkin düşüp yatacaktı yatağa ve.. (*durur, tane tane*) Uzun.. uzun.. uyuyacaktı. (*Hemen*) Yeni kuvvet toplamak için!

YAZAR (*memnun, güler*): Ne güzel! Tıpkı benim gibi!

ELEŞTİRMECİ: O böyle yapmadı. Hep hareket halinde.. Fakülte, gezmeler, kasap, bakkal, manav!.. Kuru bir taburede saatlerce pineklemedi hiç. Şiirlerini hep gider ayak ve acele yazdı. Biraz da o kızda suç!

YAZAR: Aşk!

ELEŞTİRMECİ: Bir tek aşka bağlanması ufku daralttı. Aşk bir tane olursa kur-

tuluştur, rahatlıktır, konfor düşkünlüğüdür.. Aşklara bölünecek , çok sayıda sevda çarklarında parça parça olacak, acı çekecekti.

YAZAR: Fuzulî, Nedim!

ELEŞTİRMECİ: Ruhları şad olsun! İçelim!

YAZAR: Olsun, şerefe! (*Kadeh tokuşturur, içerler. Dalgınlığından uyanır*) Fakat topladığım bilgilere göre kızı çok seviyordu.

ELEŞTİRMECİ (*birden, sert*): Seviyordu, nedir yaptığı fedâkarlık?

YAZAR: Evlenecekti.

ELEŞTİRMECİ (*ard arda sıralar*): Yani Ferhat gibi dağları mı deldi? Mecnun gibi çöller mi düştü? Yoksa Kerem gibi dişlerini mi söktürdü? Soruyorum: Nedir yaptığı fedakârlık? Çağımızın hazırlop sevgilerinden birinde, bir kelle kaşar peyniri içinde fındık faresi gibi, yağlı duvarları kemirerek semirdi. Araştırmalarınıza dayanarak söyleyin: Kaç kilo çekiyordu bu delikanlı?

YAZAR: Vardı bir seksen kilo.

ELEŞTİRMECİ: O yaşta? Çok! Boyu?

YAZAR: Bir altmış!

ELEŞTİRMECİ: Tavlıymış! Gördünüz mü, yanılmam ben: Tek aşkın rahatlığında yan gelmiş, semirmiş.

YAZAR: Fakat kıza çok ateşli aşk mektupları yazmış.

ELEŞTİRMECİ: Numara! Şair değil mi, sıkıntıdan, iş olsun diye yazmıştır. Hem aşk mek-

tubu dediğiniz nedir? Ben size hemen şimdi on tane mektup döküreyim. Dünyanın en ünlü, en yanık sevda mektuplarından aşağı kalırsa yuh bana! Size şunu da söyleyeyim: Edebiyat âlemi bir şairi, on şairi, elli şairi yitirmiş, ne çıkar? Arkadan sürüyle yenileri geliyor. Hem ben şairlere pek yüz vermem. Romandan şaşma!

YAZAR: İş romanda!

ELEŞTİRMECİ: Kayıplar olacak ki kazanalım bir şeyler. O akşam üstü bir şair sizin önünüz sıra yürümeseydi, düşüp ölmeseydi siz bir zafer kazanamayacaktınız. Evet, romanınızı bir ölüme borçlusunuz. Fatma Hanımı düşünün! Ölmeseydi, Hâmit, kocca Makber'i nasıl yazardı?

YAZAR: Karısının sağlığında yazmış diyorlar.

ELEŞTİRMECİ: Öleceğini biliyordu da ondan. Eser, ölümden sonra tamamlandı. Hem canım, bir sanat eseri mi önemli, bir insan hayatı mı?

YAZAR: İkisi de önemli!

ELEŞTİRMECİ: Eserden şaşma!

(kısa bir sessizlik)

YAZAR (durgun): Romanının eser olabilmesi için şairin ölümünü sizin anlayışsızlığınıza bağlamam gerekiyor.

ELEŞTİRMECİ (güler): Neden ama?

YAZAR: Ben gerçekçi bir yazarım.

ELEŞTİRMECİ: Gerçek, kapalı kutularda saklı, Azizim! Gerçek görecedir, insandan

insana değişir. Dış gerçeğin kabataslak görünüşü altında görünmeyen pek çok gerçek daha vardır. Her şey gerçek! Sonra benim anlayışsızlığım, zalimliğim.. (güler) Eh, Birader, hâlâ beni suçluyor, bu şairin ölümünü ille de, benim birazcık sert eleştirme bağlıyorsanız hiç konuşmayalım. Durumu enine boyuna açıkladım size. Var mı daha diyeceğiniz?

YAZAR (kararsız): şey.. nasıl desem.. yok! Syledikleriniz doğru, ama yine de iim rahat değil.

ELEşTİRMECİ: Yapılması gerekenin tam tersini yaptı. Acılara atılacaktı, rahatı seti.

YAZAR: şansına normal, düzgün bir hayat düştüyse bu bir suç mu?

ELEşTİRMECİ: Sanatta suç! (sert) Yani sözün kisası, onu yaşamak öldürdü. Yaşaması lmd onun için. Böyle bu! Romanın sonunda beni ister temize çıkarın, ister suçlu gösterin orası artık, sizin bileceğiniz iş!

YAZAR (içini çeker): Yazık oldu.

ELEşTİRMECİ: Sanat kurbanlarla beslenir. Hem onun bir hatası da nedir, biliyor musunuz? Önceden bana gelecekti!

YAZAR: lmek için izin almaya mı?

ELEşTİRMECİ: Yazılarımı okuyup okumadığını bile bilmiyorum.

YAZAR: şart mı yazılarınızı okumak?

ELEşTİRMECİ (tersler): Anlamadım!?

YAZAR: Affedersiniz.. şey.. daha çok gençti. Gençler tecrübesiz olurlar.

ELEŞTİRMECİ: Biz eleőtirmeciler istediklerimizi ellerinden tutarız, yeter ki itaatli olduklarını bilelim. Hayatı üzerine bütün öğrendiklerinizi önce benim bilmem gerekirdi. Vereceğim yargılar için sanatçıyı kendi ortamında görmeliyim. Eh, uzaktan, kendisini tanımadan konan teşhiste elbet ufak tefek yanılmalar olur. Meselâ yakından tanıyamazsam nasıl kesin hüküm verebilirim sizin için?

YAZAR: Yazdıklarına göre.

ELEŞTİRMECİ: Yazmak! Bırakın yazmayı! Sanatçının yazdıkları ikiyüzlüdür, kaypak-tır, aldatır. Gerçekleri saklar, kaçırır, yutturmaya kalkar. Ben kül yutmam. Ben yün tüccarıyım, ticaret hayatında ne koyunlar geçer benim elimden. İki hayatım var benim. Biri ticaret, biri sanat hayatı. Aslında sanata adanmışım kendimi, ticaret, para pul, gündüz işi! Ben geceleri hep böyle çalışırım. Aldım mı kalemi elime, dök-türürüm.

YAZAR: Size hayranım, Üstad!

ELEŞTİRMECİ: Mersi! Ben üzerinde durduğum sanatçıyı gündelik hayatında, evinde işinde, gece gündüz yalnız ve başkalarıyla; çıplak ve örtülere bürünmüş; yani her haliyle görmek isterim. Fakat görmem, çünkü kimse bilmez kim olduğumu. Yazılarımı, araştırmalarımı basan dergi bile bilmez. Yazılarımı sır kâtibimle yollarım. Fakat (*birden sert*) siz!

YAZAR (*heyecanla*): Evet?

ELEŞTİRMECİ: Siz aradınız, buldunuz beni!

Ve ben, hoşlandım sizden. Neye içmiyoruz?

YAZAR: Emredersiniz! (*Kadehler tokuşturulur*)

Fıstık, üzüm?

ELEŞTİRMECİ: Üzüm!

YAZAR: Buyurun!

ELEŞTİRMECİ: Teşekkürler! (*Esrarlı, fısıldar gibi*) Kocaman bir eser yazıyorum.

Son 25 yıllık edebiyatımız! Canına okuyacağım sanatçıların! (*Lütfeder gibi*) Bu kadar zahmetinize karşılık, eh size de bir yer vereyim bari!

YAZAR (*heyecanlanmış*): Okudunuz mu romanlarımı?

ELEŞTİRMECİ: Var mı çıkmış romanınız?

YAZAR (*çabuk çabuk*): İki kötü bir gazete-de tefrika edildi, ikisini de kendi paramla ben bastırdım, etti dört!

ELEŞTİRMECİ: Gönderiverin, yarım saatlik iş, hemen okurum.

YAZAR (*bozultur, gülmek ister*): Aman Üstadım, iki yüzerden dört yüz sayfa!

ELEŞTİRMECİ: Yarım saat, beş saat, on saat, her neyse. Baştan sondan bir baktım mı anlarım. (*sert*) Okuyacağım ve bir tarıya vururken bana gelmenizin sebeplerini hesaba katacağım tabî!

YAZAR (*şaşırmış, kekeler*): Fakat.. Eleştirinin ilk şartı.. kişisel duygulara kapılmamak.. tarafsız olmak..

ELEŞTİRMECİ (*sözünü keser*): Adamına göre!

YAZAR (*kendini bağışlatmak ister*): Şey.. düşündüm de şairin ölümünde sizin bir suçunuz yok.

ELEŞTİRMECİ (*birden*): Yok tabii.. Yeni mi anladınız?

YAZAR: Yeni romamın sonunda bunu özellikle belirteceğim.

ELEŞTİRMECİ (*umursamaz*): Bana göre hava hoş! Sanat fedakârlık ister!

YAZAR: İsterseniz hemen bize gidelim, evimi görün!

ELEŞTİRMECİ (*hemen*): Durup dururken nereden gerekti bu? (*Anlamış*) Haa, şu mesele! (*Güler*) Yamansınız, Azizim!

YAZAR (*sıkıntılı*): Hani.. edebiyat tarihi dediniz de.. gerçekçilik.. bir yanlışlığa kurban gitmemek için..

ELEŞTİRMECİ (*düşünür*): Çok geç olmadı mı?

YAZAR (*ümitlenmiş*): Daha iyi! Karım yatmıştır. Çalışma odamı istediğiniz gibi görürsünüz. İçmiyor musunuz, Üstadım?

ELEŞTİRMECİ (*düşünür*): Bilmem.. şey.. içelim!

YAZAR: Üstadımın şerefine! (*Kadehler tokuşturulur*)

ELEŞTİRMECİ: Teşekkürler!

YAZAR (*ümitli, hemen*): İsterseniz gece bizde kalın. Odamda beraber yatarız.

ELEŞTİRMECİ (*birden, karar vermiş*): Serüvenden hoşlanırım. Güzel!

YAZAR (*birden keyfi kaçır*): Fakat, nasıl söylesem?

ELEŞTİRMECİ (*Sert*): Vaz mı geçtiniz?

YAZAR: Yoo, hayır, o değil de.. oda çok dar.. ikimiz.. (*birden, aldırmaz*) Sığarız canım, siz benim divanda yatarsınız, ben de yerde.. Rahatsız olmazsanız tabii..

ELEŞTİRMECİ: Hohoo, ben alışkınımdır. Ben geniş yerden nefret ederim, bakmayın bu şatafatlı daireye! Hem benim bütün hayat kesitlerini bilmem gerekir, çünkü eleştirmen de bir sanatçıdır... Teklifinizi kabul ediyorum.

YAZAR (*sıkıntılı*): Yalnız.. kusura bakmazsınız, değil mi? İpler..

ELEŞTİRMECİ: İpler mi? Ne ipleri?

YAZAR: Çamaşır ipleri. Sofada asılı çamaşırlar..

ELEŞTİRMECİ: Hahaa, çamaşır ipleri! Çamaşırsız yaşanır mı, Dostum? Çıplaklar kampında değiliz. İplere gelince.. nerde çamaşır varsa orada ip de vardır; asılmayan çamaşır kurur mu? Kurutma makineleri başka tabii o da sizde yok! Gözümün önüne geliyor da, ekzotik bir tablo gibi: Küçücük bir oda, başınızın üstünde ıslak çamaşırlar, kâğıtlara damlayan sular... Ne güzel!

YAZAR: İpler sofaya gerili, odamda değil.

ELEŞTİRMECİ (*hayal kırıklığına uğramış*): Yazık, odanızda olmalıydı!

YAZAR: Kışın odaya geriyorum, sofada günlerce kurumuyor, sofa soğuk olur, eski, ahşap evler, bilirsiniz...

ELEŞTİRMECİ (*içini çeker*): Eski zaman evleri! Yok şimdi o evler.. İlginç! (*birden, sert*) fakat benden hiç bir şey kaçırmayacaksınız. Ben yokmuşum gibi, her zamanki hayatınızı yaşayacaksınız. Yapmacık istemiyorum. Okuyacağım romanlarınızı anlayabilmem için *olduğunuz* gibi görmem gerek. Yoksa biliyorsunuz, aleyhinize olur, kül yutmam ben! (*birdenbire*) Karınız kızmaz ya?

YAZAR (*çekingen*): Vallâ.. (*birden, çabuk çabuk*) Kızmaz, kızmaz.. uyumuştur, duyurmuyoruz!

ELEŞTİRMECİ: Ya sabahleyin?

YAZAR: Duysa da idare ederiz; sizi çok sevdiğim, eski bir okul arkadaşım diye tanıtırım. Alışıktır benim zıpır.. pardon, acayipliklerime! Hem o, sabahları geç kalkar. Sessizce çıkar gideriz.

ELEŞTİRMECİ: Yamansınız!

YAZAR: Sayenizde. Üstadım! Yani şey.. söz gelişi!

ELEŞTİRMECİ: Sizde sanat esprisi var!

YAZAR (*memnun*): Teşekkür ederim. (*Yine kaygılı*) Fakat ev.. bilmem ki.. çok eski..

ELEŞTİRMECİ (*sözünü keser*): Sanat, eskide yeniyi yaratmaktır. Ne varsa eskide var, Azizim!

YAZAR (*utanmış, güler*): Bir bakarız, daha olmazsa yine bir taksi bulur, sizi buraya bırakırım.

ELEŞTİRMECİ: Siz benim ne kalender olduğumu bilmiyorsunuz, bakmayın böyle lüks yerde oturduğuma! Ben.. İçelim!

YAZAR: İçelim! (*Kadehler tokuşturulur*) Yalnız.. müsaade ederseniz.. bir ricam olacak.

ELEŞTİRMECİ: Buyurun!

YAZAR: Evde baldızım da var, misafir. Karımla ikisi, bitişik odada yatıyorlar. İyisi mi, eve girdiğimizi onlara duyurmayalım.

ELEŞTİRMECİ (*İyice sarhoş*): Tabî, tabî! Yaz gecesi, yorgan, pijama da istemez.. Odanızda don gömlek yatarız. İyi düşündük bu işi. Serüvene bayılırım. İçelim! (*Kadehler tokuşturulur, içerler*) Gidelim! (*Ayak sesleri, kapı kapanır*)

III

(*Yazar'ın evinde. Sokak kapısında bir anahtar tıkırtısı. Yavaş sesle konuşurlar.*)

YAZAR: Buyurun!

ELEŞTİRMECİ: Işığı yakmıyor musunuz?

YAZAR: Bir dakika! Cep fenerim vardı. Tamam, buldum!

ELEŞTİRMECİ (*hafif güler*): İyi akıl, hırsızlar gibi!

YAZAR: Elektriği yakarsam düğme gürültü eder, hem de çok ışık..

ELEŞTİRMECİ: Evet, evet.

(*Bir tahta gıcırtısı*)

YAZAR (*ürkmüş*): Aman yavaş, Üstadım!

ELEŞTİRMECİ: Ev çok eski, tahtalar..

YAZAR (*sözünü keser*): Delikler vardır, dikkat edin!

ELEŞTİRMECİ: Yan yana iki oda, hangisi?

YAZAR: Onlar benim değil! Biri kayınvaldenin, biri misafirlerin! Merdivenlerden çıkacağız. Benim oda yukarda. Yavaş, gıcırdamasın! Çok değil, on basamak!

ELEŞTİRMECİ: Bu beşinci, bir balkon sahanlığı. Balkon büyük mü?

YAZAR: İki kişi sığar.

ELEŞTİRMECİ: Görmek isterdim.

YAZAR: Benim değil, saksılar var, karımın. Çıkalım, beş basamak kaldı.

ELEŞTİRMECİ: Durun biraz nefes alalım! (*Birden, sevinmiş*) Yukarda sofa, evet, tutsanıza feneri! İplerde çamaşırlar.. Gördüm.

YAZAR: Bu sabah yıkamışlardı.

ELEŞTİRMECİ: Şu büyük pazen don?

YAZAR: Yamalı olan mı? Kayınvaldenindir.

ELEŞTİRMECİ: Hep iç çamaşırları.

YAZAR: Donlar, eskiler sofaya asılır. Yeni gömlekler, entariler balkondadır.

ELEŞTİRMECİ: Eveet?

YAZAR: Hani konu komşuya karşı ayıp olmasın diye.

ELEŞTİRMECİ: Güzel! Eh, çıkalım yukarıya!

YAZAR: Aman yavaş! Bu basamaklar, daha çok gıcırda..

ELEŞTİRMECİ: Aman yavaş!

YAZAR: Dört.. beş.. Tamaam, çıktık!

ELEŞTİRMECİ: Yüzüm ıslandı çamaşırlardan.

YAZAR: Karım yatarken yenilerini asmıştır, boyunuz da uzun maşallah!

ELEŞTİRMECİ (*yarı kızmış, yarı şaşırmış*): Ne görüyorum, çamaşırların arasında?

YAZAR (*gafil avlanmış*): Ha o mu.. şey!

ELEŞTİRMECİ: Benim resmim.. kara kalem.

YAZAR (*gülmeye çalışır*): Ha, yaa, ben yapmıştım. Gündüz sizden dönünce.. aklımda kaldığı kadar.

ELEŞTİRMECİ (*şaşırmış*): Pekii, ıslak çamaşırların arasında işi ne?

YAZAR (*gülmeye çalışır*): Bu bir sır, Üstadım!

ELEŞTİRMECİ: Sır mı? Hani benden bir şey saklanmayacaktı?

YAZAR: Nasıl saklarım? Bakın o ne, biliyor musunuz? Ben sevdiğim, hayran olduğum kimselerin resimlerini yapar, bu ipe asarım. Gelip gider, seyrederim onları. Resmi asıldığı yerden kimse indiremez. Bu benim kutsal alışkanlığımdır.

ELEŞTİRMECİ: Yoksa şey mi?

YAZAR: Ne mi?

ELEŞTİRMECİ: Geleceğimi bildiniz de bana yaranmak mı istediniz?

YAZAR (*rahatlamış*): Aman Üstadım, evime şeref vereceğinizi nerden bilirdim? Masum bir zevkimi böyle kötüye çekmeyin!

ELEŞTİRMECİ: Sizinle iftihar ediyorum..

Neyse, odanız nerde? Çamaşırlardan oda moda görünmüyor ki!

YAZAR: Tam karşıda karımın odası. Benimki yanda, sağımızda. Yol açayım da buyurun! (*Merdivenlerden yuvarlanan boş bir konserve kutusu, tangırtılar. Korku ve telâşla*) Sağa sağa! Hay Allah, anahtar nerde? (*Kilitte anahtar tıkırtıları. Bir kapı hızla açılır*) İçeri girin, çabuk!

(*Kapı hızla kapanır. Bir süre sessizlik. Oda kapısı açılır, sofada çekingen ayak tıkırtıları. Bir süre sessizlik*)

YAZAR (*sevinmiş, seslenir*): Şans diye buna derler, Üstadım! Sofaya gelin, sofaya!

ELEŞTİRMECİ (*odadan çıkar*): Ne var, ne oldu?

YAZAR: Yoklar, gitmişler. Bakın, kapıya iliştilmiş kâğıtta neler yazıyor. (*okur*) Sevtap'la – Sevtap, bizim baldız! – Sevtapla babaannelere gidiyoruz, bu gece orda kalacağız. Ev size teslim! (*Güler*) Ne şans! Artık rahatça odamıza geçebiliriz!

ELEŞTİRMECİ: Yok, ben buraya oturacağım, yere!

YAZAR (*hemen*): Bir minder getireyim. Bir dakika!

ELEŞTİRMECİ: Yoo, yoo, böyle daha rahat. Çoktan beri kuru tahtalarda oturmaya hasret kalmıştım. Oh be, dünya varmış! Sen de çök! Ee, şimdi ne yapacağız?

YAZAR: İstedigimizi! Çay, kahve, içki.. Bu oda, şu oda, aşağıdaki misafir odası. yatmak için seçebilirsiniz.

ELEŞTİRMECİ: Evde bizden başka kimse yok mu şimdi?

YAZAR: Var. Kayınvalde. Ama aşağıdaki odasında çoktan uyumuştur. Uyanık bile olsa odasından çıkmaz.

ELEŞTİRMECİ: Ee, başlayalım! Anlatın, anlatın!

YAZAR: Ne anlatayım, Üstadım! İşte görüyorsunuz, bu sofa, şu oda.. ülkem ve kırallığım bunlar benim. Hayatının en güzel saatleri bu sofada, bu merdiven başında geçer. Ben bir balığım, bu küçük gölde yaşarım. Daire paydos olur olmaz soluğu burada alıyorum.. Afedersiniz.. çay, kahve, içki?

ELEŞTİRMECİ: İçki!

YAZAR: Ne içersiniz?

ELEŞTİRMECİ: Ne varsa!

YAZAR: Votka?

ELEŞTİRMECİ: Kabul!

YAZAR: Duvarla merdiven tırabzanlarına oturtulmuş şu çıkma, bizim büfemizdir. Çay, kahve takımları, ispiroto, elektrik ocakları, birkaç içki..

ELEŞTİRMECİ: Anlatın, anlatın!

YAZAR: Yeşil, beyaz sabunlar burada kurur. Tuz dolu, yedek su dolu şişeler, bu çıkmanın üstündedir. Sonra kutular, boş mukavva kutuları.. Çıkmanın yanında sağda

arkanızda iki kitap rafı, kurtlar yemiş.. Kitap, dergi, gazete yığınları. Önlerinde şişeler; boş dolu, mürekkep, ilâç şişeleri.. Küçük büyük eski kutular, kavanozlar.. Paslı çivilerden, tozlu şişe mantarlarından tutun da..

ELEŞTİRMECİ: Çok hoş! Anlatın, anlatın!

YAZAR: mantarlardan tutun da delinmiş çocuk emziklerine, kopmuş çorap konçlarına, kırık iskarpin tokalarına kadar, bir sürü döküntü dolu kutular, kavanozlar.. (*heyecanla*) Af buyurun, ülkemle iftihar ediyorum, heyecanlandım.

ELEŞTİRMECİ: Anlatın , anlatın! Gözlerim kapalı, sizi dinliyorum.

YANAR: İnanmazsanız kalkın bakın, üstadım!

ELEŞTİRMECİ: Hayır, böyle de görüyorum, gözlerim kapalı yaşıyorum, bir masala benziyor.

YAZAR (*kırgın*): Masal değil, gerçek!

ELEŞTİRMECİ: Tabii, tabii! (*birden*) Votka!

YAZAR (*hemen*): Af buyurun, unuttum! (*Bir şişe tıkırtısı, hızla çıkarılan bir mantar sesi, bardakta lıkırtılar*) Buyurun! Burada soda var, ama soğuk değil!

ELEŞTİRMECİ: Olsun!

YAZAR (*Şişe kapağını hızla açar; bardakta sesler*): Fındık fıstık? Buyurun kavanozu!

ELEŞTİRMECİ: Üzüm.

YAZAR: Yaş, kuru?

ELEŞTİRMECİ: Kuru.

YAZAR: Hay Allah, kavanozda kuru üzüm kalmamış.

ELEŞTİRMECİ: Yaş olsun!

YAZAR: Bu ayda henüz yaş üzüm olmaz ki!

ELEŞTİRMECİ: Demin var dediniz!

YAZAR: İşte söz gelişi! Fındık fıstıkla idare etsek?

ELEŞTİRMECİ: Edelim, şerefe! (*Kadehler to-
kuşturulur*) Demek bu!

YAZAR: Bu!

ELEŞTİRMECİ: Krallığınız bu kadar!

YAZAR: Yetiyor, artıyor.

ELEŞTİRMECİ (*birden*): Aman ne hoş! Tam ensemeye damladı.

YAZAR (*hemen*): İsterseniz kaldırayım çamaş-
sırları?

ELEŞTİRMECİ: Yoo, yoo, işin tadı orada..
Yere düşmüş!

YAZAR: Ne düşmüş?

ELEŞTİRMECİ: Bir takke! Kimin?

YAZAR (*güler*): Benim. Benim krallık tacım.
Islak, ama giyebilirim!

ELEŞTİRMECİ (*güler*): Tam kral oldunuz!

BACANAK (*alt merdivenlerden*): Haşmetli Kral!
İnayetinize sığınıyorum!

ELEŞTİRMECİ (*korkmuş*): Bu kim?

YAZAR (*tanımış*): Yabancı değil, dost ülke-
nin kralı, o da bizden! Tanıştırayım: Ba-
canağım.. Üstadımız.. Sen yoktun hesap-
ta, Bacanak! Hayrola, böyle gece yarısı?
Karının hasretine mi dayanamadın yoksa?

BACANAK: Hayır, Enişte, acele bir işim çıktı, öğlen atladım trene, kalkıp geldim. Neyse, hallettim işimi. Akşam üstü buraya uğradım, yengem de şaşırdı. Madem, dedi, bu gece bizdesin, ev sana emanet! Enişten, dedi, kimbilir kaçta gelir? Bizimkiyle sizin valdeye gittiler, bu gece orada kalacaklar. (güler) Yengem dedi ki Enişten'e göz kulak ol, sofada sızıp kalmasın , dedi.

YAZAR (içerlemiş): Kalmaz deseydin!

BACANAK (hemen): Kalmaz dedim. Geldiğini duymamışım, uyudumdu, konserve kutusu merdivenden yuvarlanınca gürültüsüne uyandım, dinledim aşağıdan, anladım.. (Güler) Baktım. Beyefendi de bizden..

YAZAR: Ee, al ordan bir bardak, sen de çök bakalım.

BACANAK: Çökeyim, Enişte! Dolaptan getiriyim mi bir şeyler?

YAZAR: Getir, getir! Kayınvalde uyuyor, değil mi?

BACANAK: Çoktan uyudu, uyanmaz artık. Ben şimdi gelirim. (Gider)

YAZAR: Biraz deli doludur, sizi sıkınıyor ya, Üstadım?

ELEŞTİRMECİ (dalgın): Farkında değilim, başka şeyler düşünüyorum.

YAZAR (vavaş sesle): İsterseniz hemen savayım onu.

ELEŞTİRMECİ: Kalsın! Bu sofanın eni boyu ne kadar?

YAZAR: Eni boyu? Bir dakika! Şurada bir marangoz metresi olacak.. (*tıkırtılar*) Enii, eni iki buçuk.. evet.. boyu.. (*tıkırtılar*) Boyu da iki buçuk!

ELEŞTİRMECİ: Odanızın?

YAZAR: Odayı biliyorum. Boyu üç buçuktur da, eni ikiye yakın.

ELEŞTİRMECİ: Güzeel! Not edeyim, iki buçuk.. üç buçuk.. iki (*Güler*) Güzeel!

YAZAR (*şaşırmış*): Hayrola, Üstadım!

ELEŞTİRMECİ: Lâzım, lâzım.. Yükseklik?

YAZAR: Yükseklik? Evet, şuraya kadar bir.. iki.. tam iki buçuk!

ELEŞTİRMECİ: Yükseklik de iki buçuk.. Güzeel!

BACANAK (*gelir*): Peynir, sucuk, meyve buldum mutfakta, Enişte!

YAZAR: Koy şuraya.. Ee, içelim, Üstadım!

BACANAK (*hemen*): İçelim, Enişte!

YAZAR: Sana demedim, Üstad'a.

ELEŞTİRMECİ (*dili peltekleşmiş*): Benden artık paso! Siz buyurun, siz buyurun!

BACANAK (*canı sıkılmış*): Tam da başlıyoruz.. Öyleyse ben içeyim biraz!

YAZAR: Ye, iç, bize bakma sen! (*Kızmış*) Dur yahu, acelen ne? Bak, yere döktün!

ELEŞTİRMECİ: Şu ellerimi yıkasam!

YAZAR (*kalkar*): Yüz numara şurası, lavabo burada! Durun! İçerinin ışığını yakayım!

ELEŞTİRMECİ (*kalkar*): Güzeel, güzeel! (*Bir kapı açılır kapanır*)

YAZAR (*yavaş sesle*): Yarın kaçta dönecek bizimkiler?

BACANAK (*ağzında lokmalar*): Sabah saat ona doğru geliriz, dediler.

YAZAR (*sevinmiş*): İyi, iyi, işimiz rasgitti!

BACANAK (*içer, öksürür*)

YAZAR: Yavaş iç, yavaş! Tıkanacaksın!

BACANAK (*ağzında lokmalar*): Kim bu adam, Enişte?

YAZAR: Çok önemli çok.. Sonra anlatırım.

BACANAK: Nerde yatıracaksın? İstersen misafir odasına alalım.

YAZAR: Hayır hayır, benim odamda yatacak. Öyle istedi.

BACANAK: Sen?

YAZAR: Ben yengenin odasında yatarım. (*Bir kapı açılır*)

ELEŞTİRMECİ: Lavaboda iki sabun. Güzeel! Çamaşır sabunu, pembe tuvalet sabunu. Hangisi sizin?

YAZAR: Tuvalet sabunu karımındır, Üstadım! (*Sesler kesilir*)

IV

(*Lavaboda su sesleri*)

BACANAK (*çekingen*): Günaydın, Enişte!

YAZAR (*uykulu, isteksiz*): Günaydın!

BACANAK: İyi uyudunuz mu?

YAZAR: Eh şöyle böyle! Görmedin mi?

BACANAK: Şey.. hayır!

YAZAR: Neyi görmedin?

BACANAK: Bilmem.. Ne sorduğunuzu anlamadım ki!

YAZAR: Ver şu havluyu bana! İpteki sarı havluyu.

BACANAK: Buyurun! Aa?

YAZAR: A ya!

BACANAK (güler): Benim resmim! Ötekini dün gece görmüştüm ama, bunu yeni yapmışsınız.

YAZAR: Uyamnca yaptım.

BACANAK: Güzel de benzetiyorsunuz! Ak-lınızda nasıl kalıyor yüzümüzün çizgileri?

YAZAR: Kalır.

BACANAK (güler): Bu resimleri neye astınız buraya?

YAZAR: Bilmiyor musun?

BACANAK: Hayır!

YAZAR: Otur şu tabureye!

(*Tahta üzerinde çekilen tabure*)

BACANAK: Oturdum.

YAZAR (ciddî): Ben birisine kızdım mı resmini yapar, bu çamaşır ipine asarım. Sonra gelir gider, nah böyle.. parmağımla..

BACANAK: Gözünü mü oyacaksınız resmin?

YAZAR: Oyarım ya! Sen bende marifet mi ararsın?

BACANAK: Enişte!

YAZAR: Dokunma o kutulara.. boş.. boş! Ne var?

BACANAK: Yıllık izniniz bitmeden bizim oraya gelseniz? Ne de olsa sakın bir yer.. Dinlenir, kendinize gelirdiniz biraz.

YAZAR (*kızmış*): Yani kendimde değil miyim?

BACANAK: Yok canım, bütün yıl çalışıyorsunuz, memurluk kolay mı? Akşama kadar masa başında, gelen giden.. Hani dinlenmek de ister.. Beş on gün dinlenseniz!

YAZAR: Ben oraya geleyim de kim yazsın burda romanı?

BACANAK: Bizim orda daha sakın yazar-sınız.

YAZAR: Olmaz. Ben ancak krallığımda yazabilirim. Şey.. gördün mü, nerde benim takkem?

BACANAK: Dün gece başımızdaydı, içerde olmasın?

YAZAR: Hatırladım, yatarken karımın tüy-lü şapkasına geçirmiştim. Dur hele, bir kahve içersin, değil mi?

BACANAK: İçelim, Enişte! Ben pişireyim.

YAZAR: Yok, sen bilemezsin! Tabureni az öteye çek sen! (*Tabure tıkırtıları*) Yeter! Nasıl benim teçhizat? Her şey hazır! (*Musluktan su alır. Kaşık cezve tıkırtıları*) Orta şekerli. İspirto ocağım yaktım mı.. (*Bir kibrit çakar*) Şimdi pişer..

BACANAK: Enişte!

YAZAR: Ne var?

BACANAK (*güler*): Neye yaptınız benim resmimi? Yani niçin kızdınız bana?

YAZAR (*güler*): Sen bilirsin!

BACANAK: Dün gece sizi kızdıracak bir şey mi yaptım?

YAZAR (*hafif kızgın*): Daha ne yapacaksın?

Yarım kadeh votkayı yere döktün!

BACANAK (*güler*): Ha o mu? Şişeden koyarken döküldü, bilerek yapar mıyım? Görmediniz sanmıştım.

YAZAR: Gözümden kaçmaz benim. Zıyan-kârlıklara kızarım ben. (*Babacan*) Bir daha yapma!

BACANAK: Yapmam, Enişte!

YAZAR (*babacan*): Ha şöyle, al bakalım kahveni! Şu kavanozda bisküvit var, al da ye istersen!

BACANAK: Ben mutfakta biraz kahvaltı ettim.

YAZAR (*hafif içerlemiş*): İyi ettin! Saat kaç?

BACANAK: Dokuza geliyor.

YAZAR: Dokuz oldu demek?

BACANAK: Oldu ya! Bizimkiler saat onda gelecek.

YAZAR (*telâşlı*): Öyleyse uyandıralım Üstad'ı.

BACANAK (*rahat*): Siz hiç merak etmeyin!

YAZAR: Anlamadım.

BACANAK (*güler*): O, çoktan gitti.

YAZAR (*şaşırmış*): Gitti mi, ne zaman?

BACANAK: Bir saat oluyor.

YAZAR: Nasıl oldu da duymadım. Neye uyandırmadın beni?

BACANAK: Kendisi istemedi (*güler*). Eve adam almasını biliyorsun, kaçırmasını da öğren Enişte!

YAZAR (*birden, korkmuş*): Yoksa kovdun mu adamı?

BACANAK: Daha neler! Kendi kalkmış, aşağıya indi, ben mutfaktaydım. Misafir odasına, mutfağa, taşlığa, banyoya baktı. Keşfe mi çıkmış, nedir? Baktı, notlar aldı. Sonra, ben gidiyorum, dedi, gitti.

YAZAR: Çay falan yapsaydın!

BACANAK: Söyledim kahvaltı edin, diye.. istemedi.

YAZAR: Kızgın falan değildi ya?

BACANAK: Yok canım, gülümsüyordu bo-yuna. Çok hoş bir gece geçirdim, dedi. Sizin odadan daha çok hoşlanmış. Her şeyi bir bir incelemiş. Öyle dedi. İki de bir sizi övdü.

YAZAR (*sevinmiş*): Övdü ha?

BACANAK: Hiç ummazdım, dedi, takdir etti Masanın üstündeki çalışma programınızı, son yazdıklarınızı okumuş, pek beğenmiş.

YAZAR (*Pek memnun*): İyi, iyi! Ee, bu kadar yıl kendimi bu işe vermişim, Bacanak! Roman yazmak kolay mı? Bakma sen, gazetelerden kovuluyorum, paramla bastırıyorum ama.. (*Birden sesini yükseltir*) Ben bu işin adamıyım, Arkadaş! Anlayan nasıl anlıyor, işte sen söylüyorsun! (*Birden ses tonu değişir*) Şey.. kayınvalde kalktı mı?

BACANAK: Yarım saat önce kalktı, çayını kahvaltısını verdim.

YAZAR: İyi! Bir şeyden haberi yok ya?

BACANAK: Hiç bir şeyden.

YAZAR: O daha iyi. Bak, ne diyeceğim: Ben seni bir şartla affederim.

BACANAK: Nedir? Derhal!

YAZAR: Aksi halde, resmini de yaptım, oyarım gözlerini!

BACANAK (güler): Teslim! Eskiden böyle tuhaflıkların yoktu be Enişte!

YAZAR (kızmış): Yeni çıktı, beğenmedin mi? Üstadın resmini indiriyorum, uzun hikâye, sen anlamazsın! Ama seninki? Senin resmin aylarca asılı kalır iptе. Ne karın, ne yengen ellerini süremezler, anladın mı?

BACANAK: Ne güzel!

YAZAR. (kötü kötü güler): Güzel mi? Bu resmin burada asılı durması demek, gözlerinin günden en az beş on kere oyulması demektir.

BACANAK: Sahi, öyle ya!

YAZAR (Bir tabure çeker, oturur): Bak şimdi.. anlaşalım! Dün gece buraya o adamın geldiğini kimseye söylemeyeceksin, anladın mı? Ben bütün izleri hemen şimdi yok ederim. Bu işi bir sen, bir de ben biliyoruz. Unut bunu, yoksa...

BACANAK (güler): Resim iptе asılı.

YAZAR (ciddi): Şaklabanlığın sırası değil. Ölünceye kadar konuşmam seninle. Biliyorsun seni severim.

BACANAK: Çok hoşsun, Enişte!

YAZAR: Bak tekrar ediyorum, bu bir sır! Sen de bana söyle!

BACANAK: Sır.

YAZAR: Evet!

BACANAK: Sır işte. Söz! Kimseye söylemeyeceğim!

YAZAR: Yok, söylemeyeceksin ya, önce bir sırrını da sen bana söyle diyorum.

BACANAK (*anlamış*): Haha? Kendi sırrımı!

YAZAR: Evet, kendi sırrını!

BACANAK (*düşünür*): Şey.. Bende sır ne gezer? Her şeyim ortada benim.

YAZAR (*güler*): Vardır, söyle!

BACANAK: Ne olacak?

YAZAR: Sen benimkini açığa vurursan ben de karına, yengene seninkini söylerim.

BACANAK (*güler*): İlâhi.. Yok canım, söyler miyim? Söz! Peki, kim o adam?

YAZAR: O mu? Üstat.. Büyük bir eleştirmeci!

BACANAK: Eleştirmeci mi? Anlamadım.

YAZAR: Yani tenkitçi canım.. Anlayıver işte! Ben roman yazıyorum ya, romanlarımı okuyacak, tanıtacak. Hem sonra.. (*esrarlı bir sesle*) Dahası var.

BACANAK: Ne gibi?

YAZAR: Belki son romanımı bastırır bir yerde. Edebiyat tarihi de yazıyormuş, orada benden de bahedecek.

BACANAK: Sahi mi?

YAZAR (*böbürlenir*): Tabîî sahi.. Neye yorulduk bu kadar? Fakat şimdilik.. Bizimkiler hiç bir şey duymamalı.

BACANAK: Tamam!

YAZAR: Anlaştık mı?

BACANAK: Anlaştık, sır!

YAZAR: Al şimdi resmini, armağanım olsun, baktıkça hatırlarsın beni.

BACANAK: Sen çok iyisin, Enişte!

YAZAR: Sonra daha iyisini de yaparım. Şimdi hemen iş başına! Ortalığa çeki düzen verelim de anlamasın bizimkiler. Ver şu süpürgeyi bana!

BACANAK: Ben süpüreyim, Enişte!

YAZAR: Bilmezsin sen! (*süpürge sesi*) Ne zaman dönüyorsun?

BACANAK: Akşam treniyle! İşler beni bekler! Gelmişken sizi de götürseydim iyi olurdu, dinlenirdiniz biraz.

YAZAR (*süpürerek*): Ben yengenin odasını düzeltmiştim. Dinlenmek.. ölünce dinleniriz! Kayınvaldeni, yengeni götür sen, onları götür, onları.. (*Sesler kesilir*)

V

(*İçerde bir süre çatpat daktilo sesi, bir ara durur. Aşağıda bir kapı zili. Dışarı çıkan, merdivenleri inen ayak sesleri. Sokak kapısının açıldığı duyulur*)

YAZAR (*aşağıda*): Bacanak, hoş geldin!

BACANAK (*aşağıda*): Hoş bulduk, Enişte! Soğuk değil mi?

YAZAR (*aşağıda*): İstersen paltonu yukarda çıkar!

BACANAK (*aşağıda*): Peki, siz buyurun önden!
(*Merdivenlerde ayak sesleri. Yukarı, sofaya çıkarlar*)

YAZAR: Odada mangal var, odaya girelim.

BACANAK: Sofa daha iyi. Ben sofayı daha çok seviyorum.

YAZAR (*güler*): Benden mi geçti bu hastalık? Ee, çek tabureyi, otur bakalım!
(*Otururlar*) Hangi rüzgâr attı böyle?

BACANAK: Yine iş rüzgârı, Enişte!

YAZAR: Yenge'ni neye getirmedin?

BACANAK: Gelmek istedi ama, kandırdık, vazgeçti, birkaç gün daha kalacak. Haftaya yine geleceğim, o zaman getiririm.
(*Güler*) Çok mu özledin?

YAZAR: Yok canım, yok canım! Kayınvalde nasıl?

BACANAK: İyidir, Damada söyle, kendisine iyi baksın, dedi.

YAZAR: Eksik olmasın! Ben kendime onlardan daha iyi bakarım, sen hiç merak etme! Orada da kar yağıyor mu?

BACANAK: Kar yok, ama çok soğuk.

YAZAR: Ee, bu aylar.. tabî!.. Birer kahve içeriz değil mi?

BACANAK: İçelim, Enişte! Ben pişireyim!

YAZAR: Eski köye yeni âdet mi getiriyorsun?
Dur sen (*Tabure tıkırtısı. Muslukta su sesi, kaşık cezve tıkırtıları*) Orta şekerli.. İspirto ocağını yaktın mı? (*Bir kibrit çakılır*) Şimdi pişeeer..

BACANAK: Ee, ne haber, Enişte?

YAZAR: Haber sende, benim kimseyi gördüğüm mü var? Dairenden eve, evden daireye..

BACANAK: Saati hesapladım da geldim. Sizi daireden alacaktım ama, evde göreyim daha iyi, dedim. Kahve taşıyor galiba?

YAZAR: Merak etme.. 98, 99, 100.. 200! Tamam! Al bakalım, bu senin!

BACANAK: Teşekkür ederim, zahmet oldu.

YAZAR: O nasıl söz?

BACANAK: Ne yapıyordunuz ben gelmeden? Yine mi yazma çizme?

YAZAR: Başka ne yaparım?

BACANAK: Roman hâlâ bitmedi mi?

YAZAR: Yenisine başladım, ev boşken akşamları biraz biraz çalışıyorum.

BACANAK (*birdenbire*): Enişte, bizim sırdan ne haber?

YAZAR (*acılı güler*): Sır! Anladın tabî!

BACANAK (*güler*): Resmi iptе asılı olduğuna göre!

YAZAR (*içini çeker*): Ah ah, açma yaramı, bırak! O gecedен sonra.. yazdı değil mi, şöyle böyle beş ay.. hiç haber yok!

BACANAK: Bugün çok dertlisiniz!

YAZAR: Ben dertli olmayayım da kimler olsun? Şu yağаn kara bak!

BACANAK (*elinde olmadan güler*): Güldürüyorsun adamı, Enişte!

YAZAR: Gül ya, gül! Gülmek sağlık belirtisidir. Ne mutlu sana! Ne zaman döneceksin?

BACANAK: İstersen bu gece burada kalabilirim. Yarınki trenle..

YAZAR: Güzel! Madem dertliyim bu kadar.. anlıyorum!

BACANAK (*sevinmiş*): Doğrusunu söyleyeyim mi, ben de seni ayartınaya geldim. Gidelim bir yere, eğlenelim biraz. Davetlimsin, Enişte!

YAZAR: Yoo, bak, işte o olmaz. Yengen gideli epey para biriktirdim. Masraflar benden.

BACANAK: Kırmayın beni!

YAZAR: Pekâlâ, senden olsun! Yalnız bir şartla..

BACANAK: Nedir?

YAZAR: Daha saat altı.. En çok üç saat kal-sak bir yerde.. şöyle hafiften.. kaç aydır hiç içmedim.. Çıkınca da..

BACANAK: Evet?

YAZAR: Üstad'ın evine gidelim!

BACANAK: Üstad'ın evine mi?

YAZAR: Öyle ya! Yanımda sen, başım da dumanlı olunca.. neden çekineceğim? Bir ziyaret canım. Bakalım, nedir, ne oldu, okumuş mu romanları..

BACANAK: Evde bulur muyuz?

YAZAR: Bu havada nerde olur? Evindedir.

BACANAK: Adresini biliyor musunuz?

YAZAR: Uzun hikâye! Biliyorum. Yolda anlatırım. Ne kurttur o. Bakma sen! Hem, yok öyle bir adam..

BACANAK (*şaşırmış*): Yok mu?

YAZAR: Var canım, ama o adda yok, asıl adı başka. Hem sonra, yazar falan değil aslında.. yün tüccarı!

BACANAK: Ben bu işi anlayamadım.

YAZAR: Bak, ben neyim? Bir küçük memur, ama aslında bir romancıyım ben. Üstad da aslında bir yün tüccarı, hem de yazar işte.

BACANAK: Haa, şu mesele!

YAZAR: Şu mesele! Benden başka bilen de yok bunu.

BACANAK: Demek çift isimli! Nedir isimleri?

YAZAR: Canım, ne yapacaksın? Onları da bilmeyiver! Kabul mü, gidiyor muyuz?

BACANAK: Kabul, gidiyoruz!

YAZAR: Kalk o halde! Dur, paltomu alayım!

(Sesler kesilir)

VI

(Bir kapı zili. Kapı açılır)

ELEŞTİRMECİ *(neşeli)*: Oo, siz miydiniz, buyurun!

YAZAR: Rahatsız etmeyelim, tanıdınız mı bizi, Üstadım?

ELEŞTİRMECİ: Nasıl tanımam? Girin içeri! *(Kapı kapanır)* Neydi o gece, hiç unutulur mu? Hayatının en tatlı demlerinden biriydi. Çıkarın üstünüzü.. Salona buyurun! *(Önden gider)* Kar yağıyor demek? O çamaşır-

ların altında, kuru tahtalarda az mı eğlenmiştik! Oturun! Çok güzel geceydi!

BACANAK: Biz de unutamıyoruz. Beyefendi!

ELEŞTİRMECİ: Enişte, bacanak! Evden gizli.. yine bir yerlerdeydiniz galiba?

YAZAR (*güler*): Şöyle birazcık, Üstadım!

ELEŞTİRMECİ: Bana haber vermek yok mu, aşk olsun! Biliyorsunuz yalnızım.

YAZAR (*hemen*): Hiç hatırıma gelmedi, tenezzül buyurur muydunuz?

ELEŞTİRMECİ: Ben mi? Şaka mı ediyorsunuz? Benim bütün hayat kesitlerini bilmem gerekir, çünkü ben de biraz sanatçıyım değil mi ya?

YAZAR: Şüphesiz! Fakat düşünemedik.

ELEŞTİRMECİ (*birden ciddi*): Yeni keşifleriniz var mı?

YAZAR (*şaşırmış*): Nasıl yeni keşifler?

ELEŞTİRMECİ: Bu eve ilk gelişinizde hani biliyorsunuz ya, bana gözdağı vermiştiniz. Var mı diyorum yeni bir suçum?

YAZAR (*şakaya boğmak ister*): O işte öyle bir işgüzarlıktı, toyluğuma bağışlayın, sizi tanıdıktan sonra..

ELEŞTİRMECİ (*sözünü keser*): Neyse, neyse! Bu defa yanınızda çanta olmadığına göre.. Eh, o gece sizdeydi, bu gece bizde! Ne içersiniz?

YAZAR: Biz içtik, Üstadım!

ELEŞTİRMECİ: Olmaz, Buyurun şu masaya, bakın var bazı şeyler, ne isterseniz kendiniz alın!

BACANAK: Ben vereyim. Enişte!

YAZAR: Ben alırım.

BACANAK: Alalım!

ELEŞTİRMECİ: Geleceğinizi bilmiş gibi ben de hazırlanmıştım biraz. Hem akşamları bu da olmasa.. Buz ister misiniz?

YAZAR: Hayır!

BACANAK: Teşekkür ederim.

(*Tıkırtılar*)

ELEŞTİRMECİ: Haydi bakalım, siftah! (*Kadehler tokuşturulur, içerler*) Neye geldiğinizi biliyorum, meraktaşınız!

YAZAR: Şöyle böyle beş ay oldu.

ELEŞTİRMECİ: Vaktin var mı diye sormanız a! Ama şöyle bir karıştırdım, yani okudum romanlarınızı!

YAZAR (*heyecanla*): Nasıl buldunuz?

ELEŞTİRMECİ: Söylerim, söylerim! (*kısa bir sessizlik*) Siz gerçekçiydiniz, değil mi?

YAZAR (*hemen*): Evet!

ELEŞTİRMECİ: Ben de gerçekçiyim! Ben kutu metoduyla çalışırım.

YAZAR: Kutu metodu, yani?

ELEŞTİRMECİ (*güler*): Tam karşıda ne görüyorsunuz?

YAZAR: Siyah kadife perde!

ELEŞTİRMECİ: Siz! Lütfen açar mısınız perdeyi!

BACANAK (*hemen kalkar*): Hayhay! (*Ayak sesleri, raylarda hızla çekilen bir perde tıkırtısı. Şaşırması*) Ne çok göz!

ELEŞTİRMECİ (*güler*): Evet, döőemeden tavana kadar sıra sıra gözler, yani küçük büyük, kapalı kutular.

YAZAR: Hepsi başka renkte.

BACANAK: Siyah, beyaz, mor, sarı.. her renk var.

ELEŞTİRMECİ (*güler*): Çingene pembesine varıncaya kadar. Neden? Metot!

YAZAR: Ne metodu?

ELEŞTİRMECİ (*ciddi*): Efendim, ben topladığım muazzam malzemeyi önce.. yukardan aşağı on sıra büyük kutular var ya.. onlarda istif eder, sonra yandaki dört sıra küçük kutulara sığdırabilmek için geniş ölçüde kırpar, kısaltırım. Büyük kutular sır kutularıdır.

YAZAR: Pandora'nın kutusu gibi!

ELEŞTİRMECİ (*küçümser*): Pandora bir kadındı, zayıf iradeli. Tecessüse yenildi. Sanatta tecessüs olmaz!

YAZAR: Yanılmıyasmız, Üstadım?

ELEŞTİRMECİ: Ne gibi?

YAZAR: Sanat baştan sona tecessüstür. Ben o genç şairin ölüm sebebini merak etmeseydim romanımı yazamazdım.

ELEŞTİRMECİ (*sinirlenmiş*): Fakat ben eleştirmeden bahsediyorum, Dostum! Dinliyorsunuz, değil mi?

BACANAK (*hemen*): Evet, Beyefendi!

ELEŞTİRMECİ: Eleştiri serin kanlıdır. Oralı olmayacak, bilmezden gelecektir. Bakın karşıdaki masaya. Ne var üstünde?

BACANAK: T cetveli, gönye, pergel..

ELEŞTİRMECİ: Başka?

BACANAK: Bir büyük tavla zarı, büyülteç, cımbız!

ELEŞTİRMECİ (*sinirli*): Kenarda canım?

YAZAR: Hassas terazi!

ELEŞTİRMECİ: Teraziden şaşmayacaksınız, heyecan sanatçımın olsun! Eleştirmeci taş gibi katı, buz gibi soğuk olduğu ölçüde işinin ehlidir.. İçmiyor musunuz?

YAZAR (*dalgın*): İçelim!

BACANAK (*heyecanlı*): İçelim! (*İçerler*) Efen-
dim ben.. Panaroma mı ne dediniz, onun
kutusunu bilmem ama, şu sizin renk renk
kutularınıza bayıldım doğrusu!

ELEŞTİRMECİ (*böbürlenir*): Kendim için yap-
tırdım, en modern kutular bunlar.

BACANAK: Sıra sıra, ne kadar da düzgün
ve derli toplu.

ELEŞTİRMECİ: Azizim, gerçekçilik diyorsu-
nuz, nedir gerçekçilik?

YAZAR: Görmek!

ELEŞTİRMECİ: Ama nasıl görmek? Büyül-
teç altında görmek! Görmek için dünyayı
dolaşacaksınız, gözünüz o zaman açılır.
Hint, Afrika, Çin.. Ben üç kıtada elli şehir
gördüm. Amerika, gökdelenler, kutu gibi
binalar.. yirmi kat, otuz kat, elli kat.. Siz
nereleri gördünüz?

YAZAR (*içini çeker*): Bu şehrin bazı sokakları-
nı!

ELEŞTİRMECİ: Şu gördüğünüz kutuları bin kere, elli bin kere büyültün, işte Batı!

YAZAR (*içini çeker*): Hayatta tek isteğim, bir kenar mahallede böyle raf raf, kutu kutu bir bakkal dükkânıydı. Asıl gerçeği ben bu gece öğrendim, Üstadım!

ELEŞTİRMECİ: Hangi gerçeği?

YAZAR (*acılı, güler*): Her şey ancak modern kutularda değerlenir.

ELEŞTİRMECİ: Hiç şüpheniz olmasın! Sanatçıya biçim veren, sarkık şişkin karınlara korselerin zariflik ve güzelliğini bağışlayan, bizim kutularımızdır, eleştirmecilerin kutuları! (*susar*) Nasıl buldunuz metodu?

BACANAK (*birden hatırlar*): Eniştem de boş kutu toplamaya meraklıdır, Beyefendi!

ELEŞTİRMECİ (*küçümser*): Gittim, gördüm, vardı, evet, bir sürü.. Not ettim, hatırlıyorum: Çay, bisküvit, tuz..

BACANAK (*hemen ekler*): Peynir, ilâç, toz sabun.. kutuları.

YAZAR (*üzgün*): Hiç onlarla bunlar bir mi? Evet evet, bir bakkal dükkânım olsaydı!

ELEŞTİRMECİ: Eleştirmede kutu birimdir, prensiptir, ilkedir. Önce kutu olacak. Gündelik hayatın zavallı mukavva ve adi teneke kutuları yanında eleştirmecinin çelik kutuları, eseri ölümsüze kadar korur. Değişen devirlerin yangınları bile..

BACANAK (*sözünü keser*): Eniştem mukavva kutuları biriktirip soba falan yakıyor.

ELEŞTİRMECİ (*küçümser, güler*): Gündelik hayatın adı mukavva kutuları! Maddenin kadın saçından, teneke saçından yapılmış obur sobalarında yanar, kül olur. Eleştirmecinin çelik kasalarında sanatçının eseri, sonsuzluğun yüksek yorum fırınlarına bile dayanır. Ne dersiniz?

YAZAR (*üzgün*): Haklısınız! Bütün mesele yanmamak için böyle bir kutuya girmekte. Ölümsüzlük kâğıtta değil, madende şüphesiz.

ELEŞTİRMECİ: Sanat eleştirme örsünde sertleşir, polatlaşır, arınır. Eleştirme cevheri demir gibi, bakır gibi, altın gibi..

BACANAK (*sözünü keser*): Eniştem teneke kutulara bile razı.

ELEŞTİRMECİ (*kızır*): Kesmeyin sözümü! Mesele bu sağlamlıkta eşit kutular yapıp üzerine zarif etiketler yapıştırmaktadır. İş koğan şeyde değil, kutularda! Kutu alınır, rafa konur. Önemli olan hiza, istif.. On kişiyi aynı kutuya koyabilirsiniz, boy-ları kiloları birse eğer! Anlatabiliyor muyum?

YAZAR (*dalgın*): Yavaş yavaş anlıyorum. Meğer ben de evde kutu toplarken bir metottan yola çıkmışım da farkında değilmişim.. Ama benim kutular bir işe yaramadı.

BACANAK: Soba tutuşturuyorsun, Enişte!

YAZAR (*üzgün*): Öyle!
(*Kısa bir sessizlik*)

ELEŞTİRMECİ: Sağınızda bir kapı var,
balkon kapısı, gidin bakın lütfen!

BACANAK (*kalkar*)

ELEŞTİRMECİ: Siz de bakın, siz de!

YAZAR (*yavaş yavaş kalkar*): Bakayım!

ELEŞTİRMECİ: İlerde ne görüyorsunuz?

BACANAK: Bir mezarlık.

YAZAR: Mezarlık!

ELEŞTİRMECİ: Mezarlığa bakan bir apart-
manda oturmamın bir sebebi var elbet.

BACANAK: Vardır.

YAZAR: Nedir?

ELEŞTİRMECİ: Ben her şeye ölümün gözüy-
le bakarım. Her şey boş!

YAZAR (*birden dirilmiş*): Hiç de öyleye ben-
zemiyor, Üstadım! Maşallah apartmanınız
pek mükemmel. Kalorifer, asansör, konfor..

ELEŞTİRMECİ: Değer vermeyin dünya ma-
lına! Sanat, sanat! Sanatın çelik kutu ve
kasalarda istif edilmesi gerek, apartmanlar-
da, evlerde değil.

BACANAK: Güle güle oturun, Beyefendi! Çok
güzel!

YAZAR: Geçen gelişimde telâşımdan gözüm
bir şeyler görmemişti. Geniş ferah.

ELEŞTİRMECİ: Sıkıntı ve darlık, ancak geniş
ferah yerlerde anlaşılır.

YAZAR (*dalgın*): Ne mutlu size! Çoluk çocuk
da yok!

ELEŞTİRMECİ: Hiç tavsiye etmem, siz sa-
natçısınız!

YAZAR: Beş roman yazdım.

ELEŞTİRMECİ: Bir tane olsun, tam olsun!

YAZAR: Cilt cilt eserleri unutuyorsunuz!

ELEŞTİRMECİ: Eskidenmiş. Mezarlar küçülüyor. Gün gelecek, yer darlığından ölülerin külleri yüksük gibi kutularda toplanacak.

YAZAR (*dalgın*): Kül! Mukavva külleri, çöp tenekesinin altına serpildi mi işe yarıyor; tenekenin ömrü biraz daha uzuyor!

BACANAK: Beyefendi, gazetede okudum, ölü küllerini bazı memleketlerde denize, rüzgâra serpiyorlarmış.

ELEŞTİRMECİ: Anlayın işte, ölümler savrulup gidiyor. (*Kısa bir sessizlik*) İçmiyor musunuz?

YAZAR: Yeter, Üstadım!

BACANAK: İçtik, Beyefendi!

ELEŞTİRMECİ (*sözü bağlar*): İşte böyle! Sizin için neler düşündüğümü anladınız sanırım. Dost acı söyler. (*sert*) Siz romancı olamazsınız!

YAZAR (*yavaş bir sesle*): Beş roman yazdım.

ELEŞTİRMECİ: O çiziktirmelere roman diyorsanız sözüm yok. Fakat, dedim ya, görmeyen, yaşamayan yazamaz.

YAZAR: Doğru ! (*Dalgınlığından sıyrılır*) Sanatçıları kutularda istif ettiğinizi söylüyorsunuz. Af buyurun, ben hangi kutudayım, hiç değilse uzaktan görsem?

ELEŞTİRMECİ (*düşünür*): Siz hangi kutudasınız? Mesele! Evet, bir sanatçı olamazsınız, ama edebiyat tarihi de büsbütün in-

kâr edemez- sizi. Size de bir yer ayırmak zorunda.

YAZAR (*sevinmiş*): Bu kadar emek verdim. Yememden içmemden kestim, paramla kitap bastırdım.

ELEŞTİRMECİ: Hayatınız, yazdıklarınız bakımından benzeriniz varsa, siz de onun bulunduğu kutudasınızdır.

YAZAR (*merakla*): Var mı benzerim?

ELEŞTİRMECİ (*üzgün*): Ne yazık ki yok! Sizi hiç kimseye benzetemedim. Size bir yer bulmak çok zor!

YAZAR: Çok cepheli miyim?

ELEŞTİRMECİ: Keşke olsanız, o zaman kolaydı, ama değilsiniz. Kutulardan hiç birine uymuyorsunuz.

YAZAR: Ne güzel!

ELEŞTİRMECİ: Güzel mi? Fena, çok fena! Durun defterime bakayım! (*Bir masa gözü çekilir, çevrilen yapraklar*) Evet.. sağdan dördüncü dizi, alttan beşinci kutuya biraz biraz uyabilirsiniz! Bakın, şu karşıdaki kutuya!

BACANAK (*hemen kalkar, uzakta*): Sağdan dördüncü dizi.. şu! Alttan beşinci kutu.. üç, dört, beş! Buradasın, Enişte!

YAZAR: Kutuların en küçüğü! (*sevinmiş*) Ol- sun, demek ben oradayım!

ELEŞTİRMECİ (*önler*): Yo, yoo, pek orada- sınız diyemem. Yani olabilirdiniz. Sizi asıl ilerde değerlendirecekler, erken daha! Biz

işin hazırlık dönemindeyiz. Bilimsel eleştiri bizde yeni başlıyor.

YAZAR (üzgün): Erken daha.. Ben ki bu işin delisiyim, beş roman..

BACANAK: Senin gibisi yokmuş, Enişte!

ELEŞTİRMECİ: Yok! Bir bakıma iyi bu! Kişilik! İçmez misiniz?

YAZAR: İçelim! (İçer)

ELEŞTİRMECİ (kendi kendine): Sustine et abstine!

YAZAR (dalgın): Acı çek, fakat gösterme!

ELEŞTİRMECİ (şaşırmış): Latince de mi biliyorsunuz?

YAZAR: Bir iki özdeyiş.. tesadüf! (Kısa bir sessizlik. Birden ses tonu değişmiş) Fakat şarlatanlık bu!

ELEŞTİRMECİ (sert): Rica ederim!

BACANAK (telâşla): Kızınayın Beyefendi, sakin olun!

ELEŞTİRMECİ (sakin): Hem bir yerde hepimiz şarlatanız. Beni o genç şairin katili olmakla suçlarken, siz şarlatan değil miydiniz?

YAZAR: Öç almanız çok korkunç. Eserlerimi baştan sona okusaydınız canım yanmazdı

ELEŞTİRMECİ: Usta eleştirmeci, bir kitabı şöyle bir karıştırdı mı bütünü üzerinde yetkiyle konuşabilecek olgunluğu kazanmış adamdır. Yılların emeği, geceli gündüzlü yatırımlar bana bu olgunluğu verdi sanırım. Ben bir satırda bütün bir kitabı duyar, yaşarım.

YAZAR (*dalgın*): Duymak, yaşamak.. kutular!

ELEŞTİRMECİ: Bazı kutuları hiç açmamak gerek.

YAZAR: Hiç sormamak.. Biz buraya gelmeyecektik.

ELEŞTİRMECİ: İnsan, korktuğu şeyleri bilmeyince rahattır.. Ne o, birdenbire kalktınız?

YAZAR: Gidelim biz, gidelim!
(*Sesler kesilir*)

VII

(*Yazar'ın evinde. Merdivende ayak sesleri*)

YAZAR: Kaplumbağa, kabuğundan bir daha dışarı çıkma! Kendi iplerin, kendi kutuların yeter sana, kaplumbağa!

BACANAK: Üzülme, Enişte!

YAZAR: Senin yerin burası, neyine gerek kovuğundan çıkmak? Aldın boyunun ölçüsünü! Yaa, şekerim, senin yerin burası! Çök, bacanak! Kuru tabureler gibi var mı?
(*Tahtada tabure tıkırtıları*)

BACANAK: Kahve içer misin, Enişte?

YAZAR: İçinem (*kendi kendine*) Neyine gerek senin çelik, beton kutular? Dizersin üst üste mukavva kutuları, işte senin Eyfel kulen! Ne dedi?

BACANAK: Çok şey dedi, Enişte!

YAZAR: Yok senin gibi sanatçı, dedi. Dünyayı göreceksin: Hint, Afrika, Çin! Bak

şu koni biçimindeki toz sabun kutuma!

Klimançaro tepelerindeyim!

BACANAK: Üzme kendini, Enişte!

YAZAR: Herkesin kutusu kendine göre! Kaç kutu var şu çıkmada, Bacanak?

BACANAK: Kibrit kutularını da sayarsak var yirmi kadar.

YAZAR: N'apalım, bizim kutular da bunlar. Ne çare, içlerindeki şeyler ölümlü çıktı, hiç biri zamana dayanamadı. Yedik, tükettik, kullandık hepsini. Bu kutular ölümlü kutular!

BACANAK: Yakacaksınız tabii!

YAZAR: Yakacağız, sıra yerine! Bu kutularla ancak kutu kutu oyunu oynanır. Bu oyunda hep zaman kazanır, zaman.. Adam haklı!

BACANAK: Neresi haklı? Senden öç aldı, hakkını yedi senin!

YAZAR: Haklı! Metotlu çalışıyor, kutu metodu!.. Kutular.. Ben değerlendirmesini bilemedim, içine düştüğüm kutuları.. Değersizliği öğrenmek, bana çok acı geldi.. Gitmeyecektik!

BACANAK: Aldırma be Enişte!

YAZAR: Adam haklı! Hangi kutuya koyabilir ki beni? Pencere kenarında kurumuş bir sinek!.. Değer mi, sen söyle!

BACANAK: Değmez, Enişte!

YAZAR: Değmez ya! Kutularda sinek! Zalım çocuklar vardır, yakalar, kanadını koparır, kibrit kutusuna hapsederler zavallı sineği! Kutuyu kulaklarına götürüp içinde-

ki acıklı vızıltıyı dinlemeye bayılırlar. Biçare hayvan, ne azap çeker, kim bilir? O sinek ben'im! Şu kutuların hepsinde ben varım, kanatları kopuk.. Hayat beni bu mukavva kutulara, kavanozlara hapsetti. İş yok bende!

BACANAK: Ümidini kesme, er geç başarır-sın!

YAZAR: Geçmiş ola! Acıklı vızıltımı ancak sizler duyabiliyorsunuz!

BACANAK: Yeni kitabını ben bastırayım, Enişte!

YAZAR: Sağol: Bu bahsi kapatmalı artık. Benim romanım, gündelik hayatım! Ben kaplan avına Hindistan'da değil, kendi ormanımda çıkmalıyım. Yazmak benim neyime? Bugün neden bomboş şu çamaşır ipleri? Dört bir yanım sarkan çamaşırlarla dolu olmalı! Karyolamın altında kirli çamaşırlar vardı, al da as onları iplere, Bacanak!

BACANAK: Peki, Enişte! (*Kalkar. Kapı açılır, kapanır. Döner gelir, asar*) Astım, Enişte!

YAZAR: Benim ormanım, bu sofa! Boynum koca ağaçlardan sarkan gür sarmaşıklara takılı, boğulur gibi yürümeliyim ben.. Benim halim kiminkine benziyor, biliyor musun? Sen Abşalom'u bilir misin? Dur biraz! (*Kalkar. Kapı açılır, kapanır. Döner gelir*) Abşalom kim, biliyor musun?

BACANAK: Bilmem, Enişte!

YAZAR: Dinle o halde! Tut şu kitabı, açtığım sayfayı kapama! Önce şu asılı fanılanın kollarım, sağlı sollu boynuma dolayayım! Evet, şimdi ver kitabı, dinle! (*Bir âyinde gibi üzgün, ağır okur*) “Ve Abşalom, Davud’un kullarına rasgeldi. Ve Abşalom bir katıra binmişti. Ve katır büyük bir meşe ağacının sık dalları altına girdi. Ve Abşalom, başından meşe ağacına tutuldu. Ve gökle yer arasında asılı kaldı. Ve altındaki katır geçip gitti..” (*Hızla kapatılan bir kitap*)

BACANAK (*üzgün*): Güldürme, beni Enişte!

YAZAR: Gülmek sağlık belirtisidir. Gül ya, gül! Benim halim bu işte! Altımdan katır gitti, başım dallara takılı, boşlukta asılı kaldım. Bu ormandan artık kimse geçmez, kimse.. Boşlukta ölümümü bekleyeceğim. Kutular.. kutularda sinek gibi..

BİLGİ YAYINLARI TİYATRO DİZİSİNDEN ÇIKAN KİTAPLAR

- 1 — SEKİZ OYUN Jean Tardieu
Türkçesi Yıldırım Keskin 4 Lira
- 2 — KARALARIN MEMETLERİ Cahit Atay 4 Lira
- 3 — SULTAN GELİN Cahit Atay 4 Lira
- 4 — DUVARLARIN ÖTESİ Turgut Özakman 4 Lira
- 5 — BOZUK DÜZEN Güner Sümer 4 Lira
- 6 — MİDASIN KULAKLARI Güngör Dilmen 4 Lira
- 7 — ÇEHOV'DAN 4 OYUN
Türkçesi Yılmaz Gruda 4 Lira
- 8 — PUSUDA Cahit Atay 3 Lira
- 9 — ON KISA OYUN Türkçesi Ülkü Tamer 6 Lira
- 10 — İVANOV Anton Çehov
Türkçesi Ataol Behramoğlu 4 Lira
- 11 — SAHNEYE KOYMA SANATI
Türkçesi Suat Taşer
- 12 — BÜTÜN GÜN AĞAÇLARDA Marguerite Duras
Türkçesi Salâh Birsal 4 Lira
13. GECE AŞEVİ (beş oyun) Behçet Necatigil
14. KÜÇÜK BURJUALAR Maksim Gorki
Türkçesi Güner Sümer
15. KURBAN Güngör Dilmen

Behçet Necatigil, çağımızda yeni bir tiyatro türü olarak ortaya çıkan ve sahne oyunundan oldukça farklı bir tekniğe dayanan radyo oyunu türünü memleketimizde bir değer çizgisine ulaştırma çabası göstermektedir. «Gece Aşevi»nde okuyacağınız beş oyun, İstanbul radyosunda oynanmıştır. Daha önce başka bir yayınevinden basılan «Yıldızlara Bakmak» oyunu ile, bu kitapta okuyacağımız «Emekli» oyununun Almanca çevirileri Aralık 1966 tarihinde Stuttgart radyosunda da oynanmıştır.

Şiirlerinde kendine özgü bir hava yaratan Behçet Necatigil, burada okuyacağınız kısa oyunlarında da üstün bir başarı göstermiştir.

6 Lira